

ПОЛИТИКИН

4

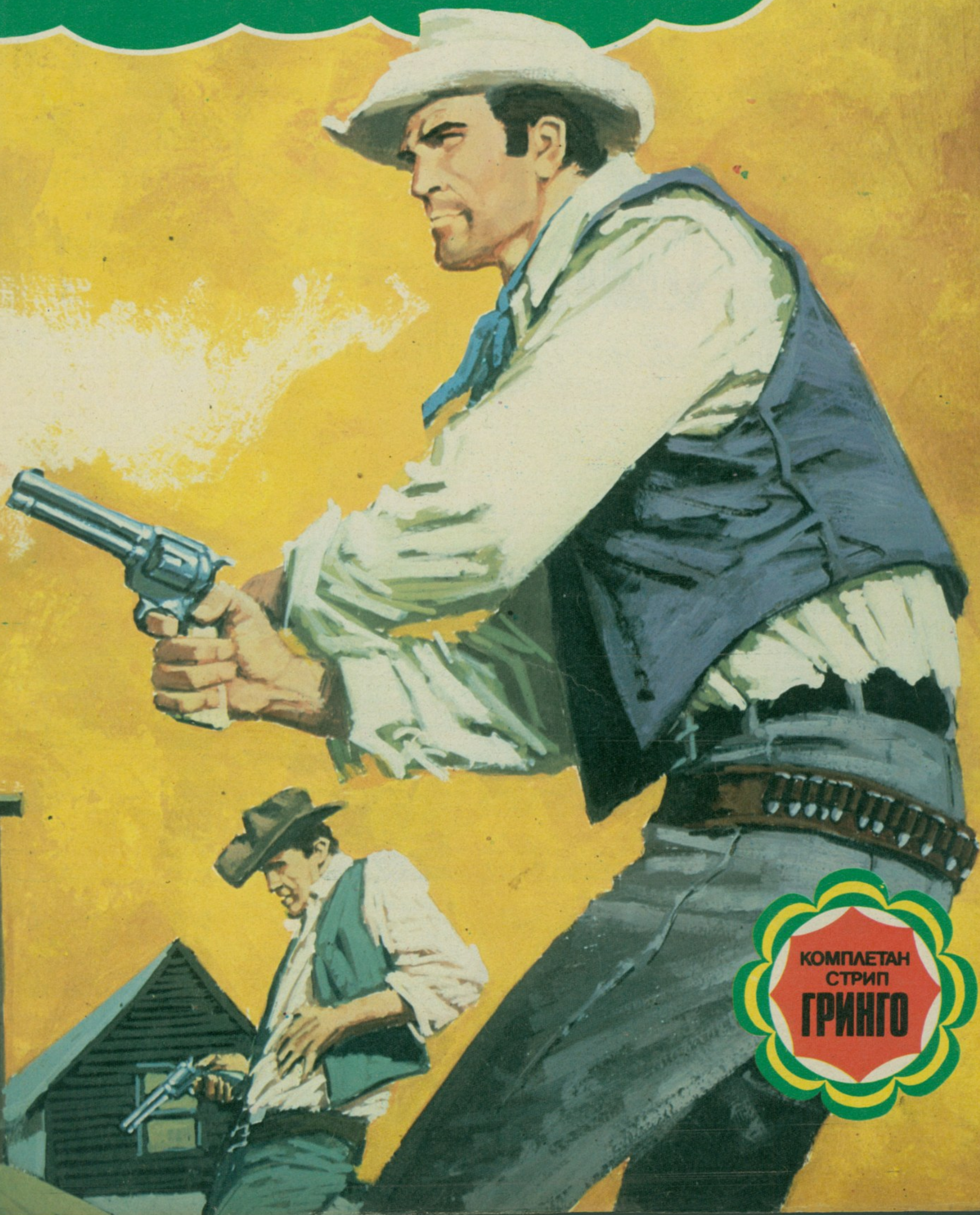
динара

БРОЈ
1240

ЗАБАВНИК

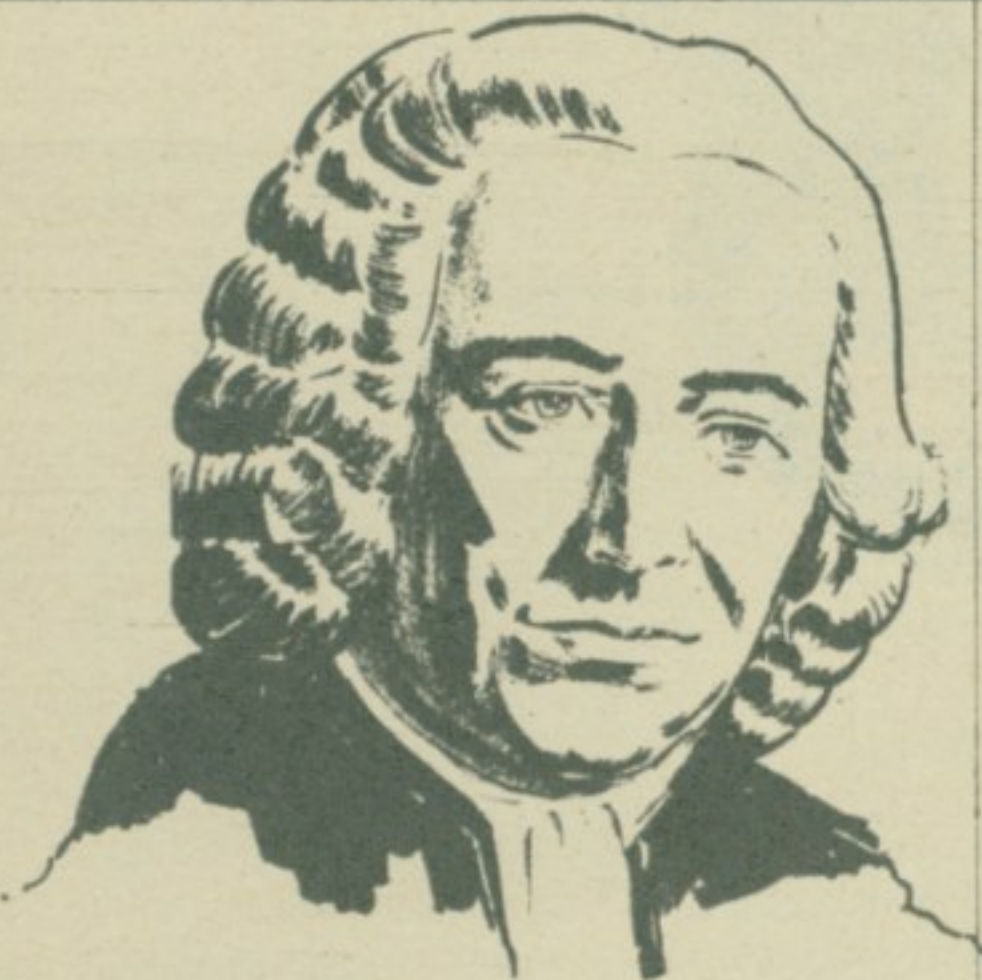
3.10.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ГРИНГО

Ripley

Веровали или не!

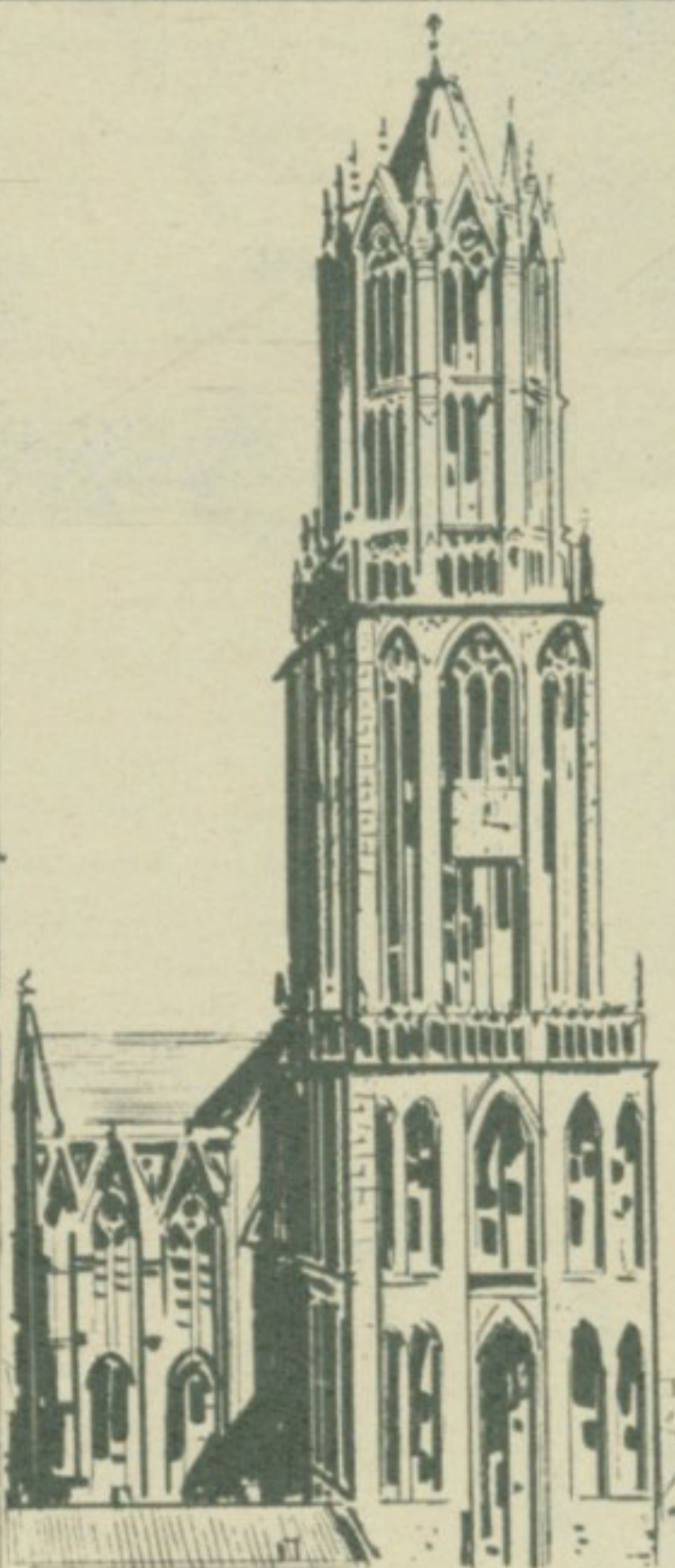
ЈОХАН РУДОЛФ ЦВИНГЕР

(1692-1777)
65 ГОДИНА ПРЕДАВАО ЈЕ
ЛОГИКУ, АНАТОМИЈУ
И БОТАНИКУ НА
УНИВЕРЗИТЕТУ У БАЗЕЛУ
(ШВАЈЦАРСКА)

Билка

SENECIO

КОЈА РАСТЕ
НА ВИСОКИМ
ПЛАНИНАМА
ИСТОЧНЕ АФРИКЕ
ЗАШТИЋЕНА ЈЕ ОД
ЗИМЕ ОСУШЕНИМ
ЛИШЋЕМ КОЈЕ
ЈОЈ
КАО ОКЛОП
ОБАВИЈАЈУ
СТАБЛЈИКУ.

Торан

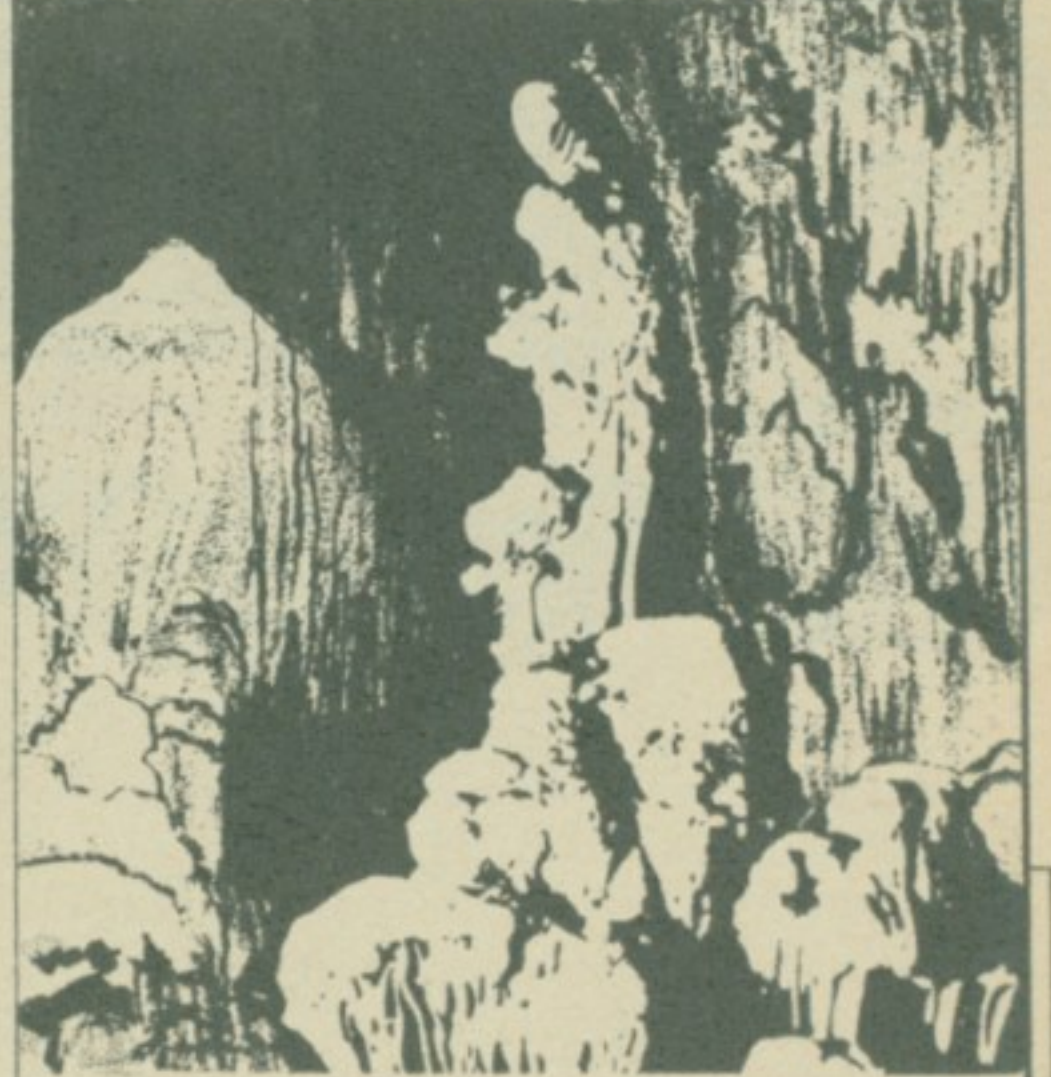
КАТЕДРАЛЕ
У УТРЕХТУ
(ХОЛАНДИЈА)
ВИСОК
110 МЕТРА
ОДНЕО ЈЕ ВЕТАР
ЗА ВРЕМЕ
ЈЕДНЕ
НЕПОГОДЕ
1674. ГОДИНЕ.

ЗА ВРЕМЕ

ПРАЗНИКА ТРЕЕМИРИ

ЈЕДАН
ИНДИЈСКИ
СВЕТИ ЧОВЕК
ИЗ
БЕНАРЕСА
ПРЕЧУЦАО ЈЕ
НЕКОЛИКО
ДАНА
НА ЈЕДНОЈ
НАНУЛИ.

Мајка с дететом

У ПЕЋИНИ
БЛИЗУ ФЕРИЈЕА
(ФРАНЦУСКА)
ВАЈАРСКО ЈЕ ДЕЛО
ПРИРОДЕ.

На

МЕДАЉИ

КОЈУ ЈЕ 1677.
ГОДИНЕ ИСКОВАО
НЕМАЧКИ
АЛХЕМИЧАР
КРИСТИЈАН
ВИЛХЕЛМ
КРОНЕМАН
ПИСАЛО ЈЕ ДА ЈЕ
ЗЛАТО ЗА ЊУ ДОБИ-
ЈЕНО ОД ОБИЧНИХ
МЕТАЛА. КРОНЕМАН ЈЕ КАСНИЈЕ
РАСКРИКАН КАО ВАРАЛИЦА И
ОБЕШЕН.

1240/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● најстаријом бојом на свету
сматра се црвенкастожута. Ова
боја коришћена је још пре три
хиљаде година пре наше ере.

● никталопија је очна болест
код које болесник боље види но-
ћу, у мраку, него дању.

● белоглавом орлу, иначе сим-
болу САД који се налази на за-
ставама ове земље, прети ис-
требљење. Према речима биоло-
га Александра Спринта, број

ових орлова сада је око 3500.
Највише их има у Флориди.
Власти су предузеле све да за-
штите орлове са белом главом.

● португалски принц Хенрих
(1394-1460.) који је ушао у ис-
торију под именом Хенрих Мо-
репловац у ствари никад није
пловио морима. Ово име добио
је због тога што је у Португали-

ји основао многе наутичке шко-
ле и залагао се за развој мо-
репловства. Иначе, он сам ни-
кад није напустио Португалију.

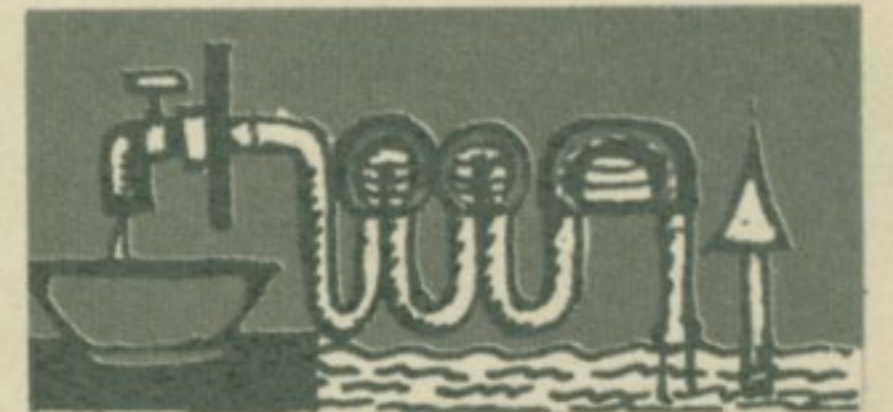
● са предавањем у сталну упо-
требу прве парне локомотиве,
Стивенсонове „ракете“, и пуш-
тањем у саобраћај пруге Ливер-
пул — Манчестер 1830. године,
почиње историја железнице.

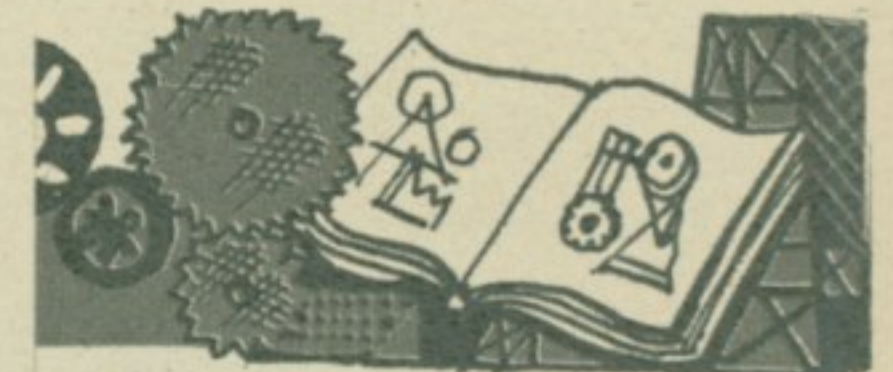
● према најновијим тврђењима
научника око је најлење од свих
чула. Од свега што види, око
доставља мозгу свега један де-
сети део. Према томе, деведесет
процената од свега онога што
нас окружује ми видимо, али то
не допире до наше свести.

● сан многих стручњака да се
из морске воде добије вода за
пиће остварује се. Недавно су
на немачком броду на атомски

погон „Ото Хан“ стручњаци ус-
пели да добију 400 литара воде
за пиће у току једног дана. Пре-
ма предвиђању ових стручњака
изградњом већих инсталација
добијаће се дневно и до 100.000
литара воде за пиће што ће би-
ти довољно да подмири потребе
једног мањег предузећа.

● у свету се сваког минута по-
јављује око две хиљаде страни-
ца с техничким информацијама,
а сваке године објави се више
од 225.000 научно-техничких де-
ла, у која не убрајамо два
милиона разних мањих научних
прилога.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПА ... КАКО ТИ ЈЕ ЈУЧЕ
ПРИЈАО ОНАЈ ПОСЛОВНИ
РУЧАК, ЧИКА
БАЈО?

ОД-
ЛИЧНО!

МАДА
И НЕ ЗНАМ
ШТА САМ
ЈЕО...
РАЗГОВА-
РАЛИ
СМО О
ПОСЛО-
ВИМА!

А САД ... НАТРАГ
У КАНЦЕЛАРИЈУ...
КАСНО ЈЕ!

КЕЛНЕР!
МОЛИМ
РАЧУН!

ИЗВОЛ'ТЕ, МОЛИМ
ЛЕПО!

ПРИЧЕКАЈ ТРЕНУТАК,
СИНОВЧЕ!

ТИ СИ ПЛАТИО
РУЧАК ПОСЛЕДЊИХ
ДЕСЕТ ПУТА...

РЕД БИ БИО ДА ЗА
ОВАЈ БАЦАМО
„ГЛАВУ - ПИСМО“!

ЉУБО ВУЧКОВИЋ

Рођен је 1915. године у селу Пренорница, крај Цетиња. Рат је дочекао као млад официр у Мостару. У ослободилачку борбу ступио је првог дана устанка у Црној Гори, 13. јула 1941. У току рата вршио је разне одговорне дужности. Истанао се не само великом храброшћу и сналањивошћу већ и способностима у командовању. Посебно се истакао као командант батаљона Четврте црногорске пролетерске бригаде јула 1942. у борбама за Купрес. Познате су и одважне акције Вучковићеве Друге далматинске бригаде приликом прелаза Неретве, у Четвртој непријатељској офанзиви и борби на Горњим и Доњим Барама, изнад Сутјеске. После ослобођења народни херој Љубо Вучковић обавља најодговорније дужности у Југословенској армији.

Крајем марта 1943. године Друга далматинска бригада нашла се неочекивано пред једном великом препреком — Дрином. Мост у месту Брод, јужно од Фоче, где је требало да је пређемо био је већ срушен а морали смо на другу страну.

— Не памтимо је такву — одмахивали су главом забринуте селаци, гледајући у реку која је претећи бучала.

Дрина је носила огромна стабла и балване, ваљала камење и све што јој је стајало на путу. Како је прећи, питао сам се са стрепњом.

На нашој обали није било ниједног чамца ни сплава. А како и од чега их направити? Нико од бораца и старешина у бригади није знао тај посао. Закупљени овим, нисмо много ни размишљали о непријатељу који нас је чекао на другој обали.

САМО ИГРАЧКА

Двадесет и деветог марта стигло је из дивизије ново наређење да се Дрина форсира по сваку цену. Речено је да је то наредба Врховног штаба.

Лево и десно од нас Дрину су у исто време морале да пређу Друга пролетерска и Трећа санџачка. Пошто се више није смело чекати ни размишљати, наредио сам да се прикупи грађа и направе два чамца.

Међу борцима смо лако пронашли оне који су раније правили чамце. Једни су прикупљали праћу, други правили спојнице, трећи прикупљали алат — све

под ватром непријатеља са десне обале.

Морали смо да срушимо две оближње напуштене куће да бисмо дошли до дасака и ексера. Радило се и дан и ноћ и после два дана први чамец је био готов. Била је то, у ствари, доста примитивна сандолина. Знали смо да ћемо нећемо моћи да пређемо Дрину па смо одлучили да пребацимо уже на десну обалу и тако организујемо неку врсту скелског прелаза. Скинули смо сву ужад са самара наших товарних коња и спојили их у једно.

Кад је пао мрак, спустили смо чамец у воду а један крај ужета чврсто привезали за стабло на нашој обали. У чамец су ушла два најбоља веслача у бригади. Сви смо тог тренутка мислили једно: да ли ће чамец издржати? Шта ће бити ако се у мраку судари с неким огромним балваном?

Смели борци су завеслали и чамец се отиснуо. Убрзо смо их изгубили из вида, а одмах затим осетили да се уже затеже. Схватили смо шта се догађа и свом снагом повукли уже. Ускоро су се појавила наша два веслача чврсто се држећи за уже. Извукли су се на обалу захваљујући ужету. Рекли су нам да је у почетку све ишло добро, међутим чим су одмакли двадесетак метара од обале захватила их је матица и огромни таласи. За Дрину је овакав чамец био само играчка. Веслачи су били немоћни и чамец се преврнуо.

Шта да предузмемо даље, мислио сам забринут.

Свакодневно сам осматрао непријатеља на десној обали и настојао да проценим његову јачину, нао-

ружање и систем одбране. Испред нас се налазило четри до пет стотина четника, док су Италијани били у Фочи и непосредној околини. Преко ноћи четници су се спуштали у ровове непосредно уз десну обалу, а у зору би се повлачили на околне косе. Главнина четника била је смештена по селима Подлуке, Бунови и Кундаци.

СПЛАВ СЕ РАСПАО

Неколико дана касније, почетком априла у бригаду је стигао Владимир Смирнов са делом Пионирске чете Врховног штаба. Имао је задатак да нам помогне у прављењу пловних средстава за прелаз преко реке. Испричали смо му како смо проšli и закључили да не можемо направити чамец који ће се на таквој реци одржати.

У околним селима није било ниједног човека који се бавио сплаварењем па смо сами покушали да направимо сплав. Прикупљали смо греде, даске, ексере и спојнице. Правили смо га у непосредној близини обале — прво на земљи, а затим га спуштали у воду. Међутим, од самог почетка радили смо погрешно. Мислили смо да ће сплав, који је имао облик издуженог троугла, својим шиљком добро сећи таласе Дрине, а десило се обротно. Сплав се распао као и чамец!

Неко је предложио да пронађемо два добра пливача у бригади који би покушали да препливају Дрину и пребаце уже на другу обалу. Претпоставили смо да би се помоћу конопца

наш сплав могао кретати. Јавили су се добровољци. Одабрали смо два најбоља. За сваки случај наредио сам да им конопца вежу преко груди, како би га могли лакше вући за собом. У случају да не успеју, другови ће их извући. И, да нису били завезани ниједан се не би извукао.

Дрина се не може препливати, закључили смо сви.

ПОЗНАЈЕМО СЕ МИ ДОБРО

Пред вече четвртог априла у штаб бригаде стигао је Јово Вукотић, начелник штаба дивизије. Обилазећи Трећу санџачку бригаду, сазнао је да се у селу Мјешаји налази селак који је готово читав свој живот провео сплаварењем на Дрини. Одмах сам послао да га, како знају, доведу у бригаду.

Сплавар Раде је имао петоро деце, а сплаварење му је било готово једини извор прихода. Од доласка окупатора није сплаварио, живео је обрађујући нешто земље. Није га требало много мољити да нам помогне. Рекао нам је да, ако му будемо припремили све што је потребно, сплав може бити готов за једну ноћ.

— Гарантујем да ћемо прећи — рекао је мирно, као човек који зна свој посао. — Не обазирите се, другови, на Дрину, познајемо се ми добро.

Током ноћи послао сам један батаљон са свим коњима из бригаде у брдо Тисовац да довуку балване. Дужину и дебелину балвана одређивао је Раде. Други борци су правили спојнице и ексере за повезивање. Раде је одредио и најбоље место за прављење сплава и за превоз на супротну обалу. Изабрао је прелаз у непосредној близини села Мјешаја.

Читаву ноћ борци су вукли балване и довлачили их уза саму обалу. До зоре смо имали довољно балвана за један сплав, а за други је требало довући следеће ноћи.

Штаб бригаде је донео одлуку да прелаз отпочнемо шестог априла 1943. године у шест часова изјутра. До тада су наши напади редовно започињали ноћу. Па и Неретву смо форсирали у току ноћи. Овог пута смо желели да изненадимо непријатеља.

КРОЗ МАГЛУ

Четници су били убеђени да ћемо реку прећи искључиво ноћу, па су поседали припремљене ровове на самој обали. Чим би сва

нуло, а свитало је око пет часова и 38 минута, они би се у групама повлачили према селима и косама изнад Дрине. Откада смо избили на Дрину то се свакодневно понављало. Били смо готово сигурни да ће се тако догодити и шестог априла.

У прилог нашој одлуци ишло је и то што је јутарња магла свакодневно покривала корито Дрине. Држала се тек између девет и десет часова. Према томе, рачунали смо да ћемо имати најмање три сата и да нас за то време непријатељ и неће приметити.

— Да ли ћемо успети — питао смо се са стрепњом гледајући за сплавом који се губио у магли. — Шта ће бити ако их четници чекате на другој страни?

Предузели смо, међутим, и неке посебне мере. У току две ноћи, четвртог и петог априла, поставили смо дуж обале, на сваких 50 метара, мање групе бораца. Сваки је имао по једну гаску и чекић, или какву воздену полуту.

— Лупајте читаву ноћ — наредио сам.

Тако је, чим је пао мрак, почела да одјекује страховита лупа на читавом сектору наше бригаде.

Четници су се сјурили на саму обалу и читаву ноћ гукли места одакле се чула бука. Почели су чак и да нас довикују:

— Хеј, хој, партизани, шта то радите?

ЧЕТИ РАНЕ, ЈУНАЧЕ!

У последњем тренутку стигао је сплавар Раде и ништа нас више није могло задржати — ни огромна река која је ваљала балване, ни непријатељска паљба с друге обале.

— Јесте ли луди?
— Зар преко овакве Дрине?

— Ходите, чекамо вас!

Али, како ујутро петог априла нису на обали никога видели, јер су се наши борци у свануће повукли, закључили су да нам је био циљ да их читаву ноћ држимо будне како бисмо их што више изнурили.

Кад се следеће ноћи поновила лупа, мање их је сишло на обалу и мање су пуцали.

За то време код села Мје шаја сплавар Раде и борци Другог батаљона правили су сплав. Балвани су довлечени на воду и повезивани. У том раду погинуо

је један наш борац. Погођен је пушчаним метком са супротне обале, али по- сао ни за тренутак није смео да се заустави.

Пред саму зору сплав је био готов. Могао је да понесе само шест бораца, два веслача и кормилара. Дакле, укупно девет људи.

Током ноћи Други батаљон се прикупио у непосредној близини места за прелаз.

— Пушкомитраљеске тројке су формиране — рапортирао ми је командант батаљона.

Чим је свануло, пала је густа магла и четници су се, псујући и нас и нашу лупњаву, повукли са обале.

Тачно у шест часова, шестог априла 1943. године, првих шест бораца, са два пушкомитраљеза, стали су на сплав. Два борца веслача прихватили су се својих весала, а сигруна рука сплавара Радета чврсто је стегла кормило.

Сплав се отиснуо и убрзо изгубио из вида. У почетку су се још чули завеслаји али је и њих својом хуком Дрина загушила.

— Да ли ћемо успети? — питали смо се. Шта ће бити ако их четници чекају на другој обали? Да ли ће сплав издржати и колико му времена треба за одлазак и повратак?

Прошло је десетак мину-

та откако су се боци отиснули, а са реке, са супротне обале, ништа се није чуло.

Тек после двадесет минута сплав је са веслачима и сплаваром стигао на место одакле је и пошао.

Шест наших бораца већ је било на супротној обали. На помолу је био још један велики успех наше бригаде.

Пребацивање се међутим није могло убрзати јер је снажна Дрина заносила сплав. Да би се поново вратили на исто место, борци су морали да вуку сплав узводно, на супротној обали. То је значило да ћемо под најповољнијим условима сваког сата имати на десној обали по 18 бораца, што је, свакако, било мало. пак, с обзиром на наоружање које су борци носили, то је постајала прилично јака ватрена снага.

ГРАНАТЕ С ЦРНОГ ВРХА

Око 10 часова магла је почела нагло да се диже. Четници су учили сплав и са приличне удаљености отворили ватру. Мање групе су се упутиле према обали да би онемогућиле даље пребацивање.

У том тренутку на десној обали налазило се преко 60 наших бораца, распоређених на самој обали и на косама дубоко у четничком распореду. Као по команди сви су отворили ватру. И оруђа с наше обале отворила су ватру.

Долина Дрине је одједном зајечала. Наш топ, минобацачи и тешки митраљежи тукли су прецизном ватром своје циљеве. Четници су били потпуно изненађени и нису се могли средити. Тумарали су у групама час у једном, час у другом правцу. Изгледало је да су их највише збунили наши пушкомитраљеси који су тукли са разних страна, на десној обали. Убрзо су и четници који су били пошли према обали почели да одступају.

Није дуго потрајало а са Црног Врха се огласила италијанска батерија. Италијани су открили наш сплав и место на којем смо прелазили. Њихове гранате засуле су обалу и реку.

Пребацивање се настављало. На сплаву је било не- колико рањених, међу којима и сплавар Раде. Али

тај храбри човек, иако рањен у ногу, није напуштао сплав. Без њега би нам било веома тешко јер је он једини познавао Дрину и њене хирове. Зачуђујуће вешто водио је сплав с једне на другу страну.

ДРИНА — ПРЕПРЕКА, ПРЕЛАЗ — ПОХВАЛА

Наши су борци на десној обали растерали четнике, који су се у приличном нeredу повукли према Италијанима на Црном врху и Шпепан-пољу, тако да је место прелаза сада тукла само италијанска артиљерија.

Око 12 часова, када су се почели пребацивати борци Првог батаљона, стигао сам и ја на сплав.

— Како је, јуначе? — упитао сам сплавара. — Бо ли ли рана?

— Мало.

— Можеш ли издржати?

— Издржаћу, вала, бар тебе да пребацам. Онда ћу се мало одморити.

Так када сам прешао на десну обалу Дрине послао сам извештај штабу дивизије. Извештај је био сасвим кратак. Непријатељ је имао приличан број мртвих. Ми смо заробили 15 четника. Четири наша борца су погинула а шест је рањених.

Седмог априла пре подне у штаб бригаде стигли су командант и комесар дивизије, а с њима и штаб Друге пролетерске. Љубили су нас и честитали бригади на извршеном задатку. Рекли су нам да ће предложити Врховном штабу да се наша бригада похвали. Сетио сам се тада и занимљивих знакова за распознавање које су нам дати неколико дана раније. Једног дана знаци су били „Дрина“ — „Препрека“ следећег „Прелаз“ — „Похвала“.

Похвала друга Тита стигла је бригади већ сутрадан.

У име Врховног штаба Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије изражавам признање и захвалност борцима, командирима, командантима и политичким комесарима Друге далматинске бригаде Друге дивизије, за одлично извршену задаћу приликом организовања пребацивања преко Дрине.

Ту сте се, синови Далмације, показали као достојни потомци ваших славних предака, слободарских синова плавог Јадрана“.

Били смо поносни.

Када сам у септембру исте године поново пролазио кроз Фоцу с Четвртим црногорском бригадом, заинтересовао сам се за нашег сплавара Радета. Њега више није било. Сељаци су нам рекли да су за време Пете непријатељске офанзиве дошли четници и одвели га.

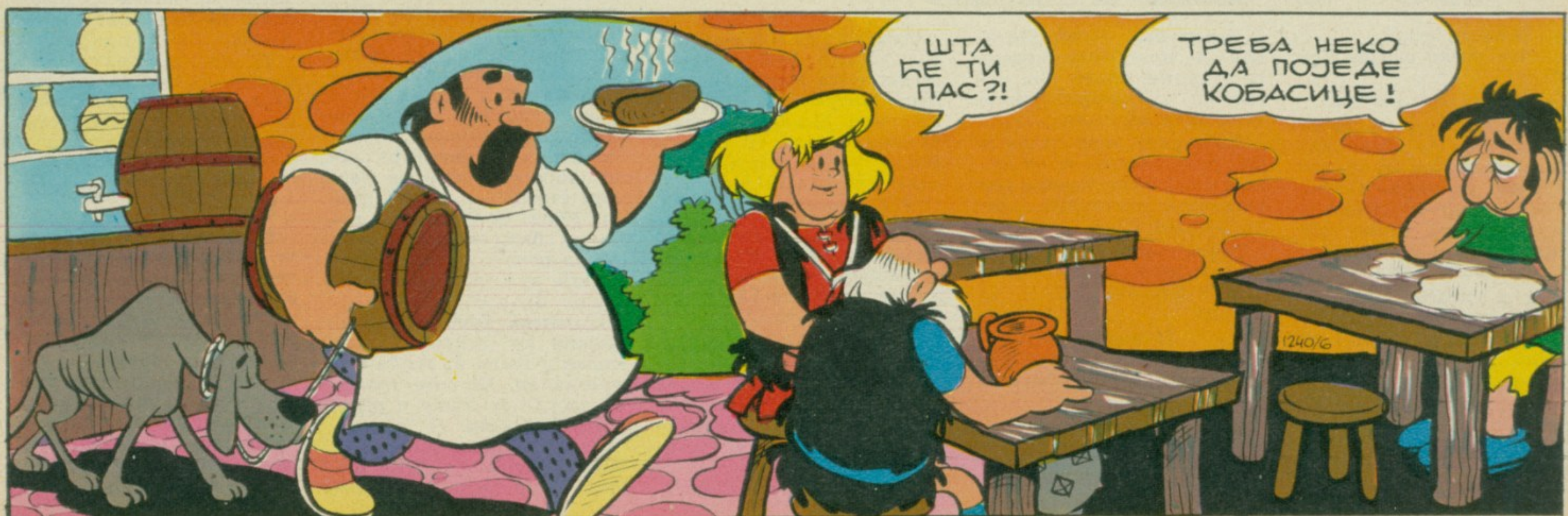
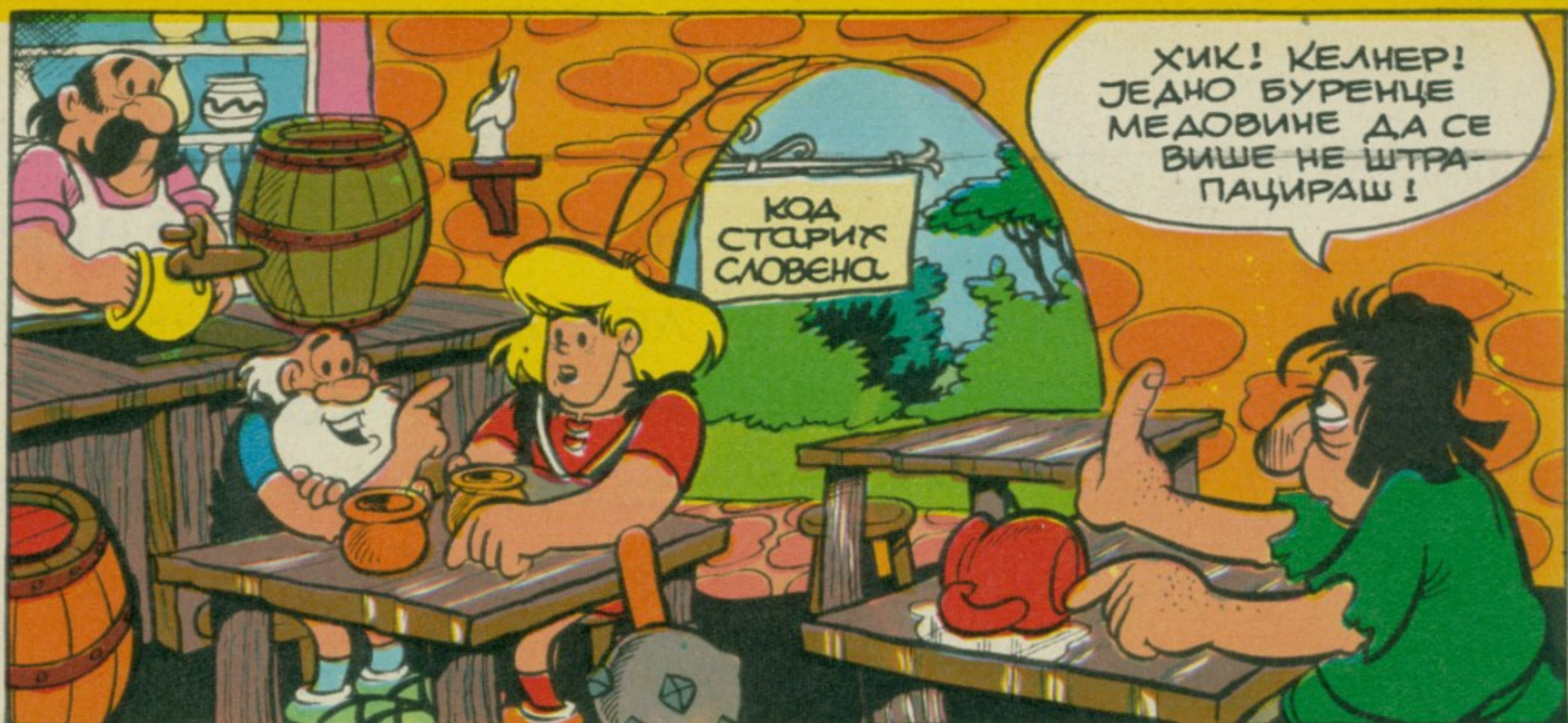
(Из књиге Војислава Лубарде „Живе легенде“)

Л. СРЕДАНОВИЌ

**ДИКАН и
СТАРИ СЛОВЕНИ**

Б. ЂУРИЏА

ПРАСЕ ПОД ЗЕМЉОМ

ПРИРОДЊАЦИ СУ
УЗАЛУД ЛУПАЛИ ГЛА-
ВУ ГДЕ ДА СВРСТАЈУ
ЧУДНУ ЗВЕРКУ СА ЈУГА
АФРИКЕ, СВЕ ДОК СЕ НЕ-
КО НИЈЕ СЕТИО ДА ЈОЈ
ГУРНЕ ПРСТ У УСТА

НЕОБИЧНЕ ЖИВОТИЊЕ

То јутра високоува-
жени академик Би-
фон грохотом се сме-
јао у свој жабо и тресао
периком:

— Овај Колбе је заиста
неки смешан човек.

На столу пред славним
француским природњаком
лежала је отворена књига
„Путовање ка ртну добре
наде“ немачког зоолога Пе-
труса Колбеа. Између осталих
реткости Јужне Африке аутор је овде сасвим
озбиљно списивао створе-
ње које до тада није било
забележено ни у једном
научном каталогу 18. века.
Бели досељеници у Кеплан
ду звали га „подземно пра-
се“!

Судећи по причи „пра-
сенце“ је дугачко око 180
сантиметара, укључујући и
реп. Тело му је чврсто и
солидно грађено, леђа ок-
ругла, њушка изразито из-
дужена и на крају украше-
на рилом. Осим тога очи
су му као у зеца, шапе на-
лик на медвеђе, нокти као
у тигра и, као врхунац, ту
је и кенгурски реп! Да би
до краја искомпликовао
слику, Колбе је тврдио да
животиња копа рупе као
обичан зец и да држи стро-
гу дијету која се састоји
искључиво од — термита.
Каква глупост! И, Колбе је
поврх свега тврдио да бели
колониисти, по угледу на
Хотентоте, лове то подзем-
но прасе и праве од њега
одличан паприкаш.

— Паприкаш или пече-
ње — закључио је Бифон
склапајући књигу — све
је то чиста легенда. А ако
животиња којим случајем
и постоји, то је једноставно
неки домаћи мравојед.

Тако је Бифон први на-
правио грешку, али, за уте-
ху, трећиће и многи после
њeга.

ЗВЕРАШИ ПРОТИВ КРЕЗУБАША

— То је очигледно прасе
— поделили су се природ-
њаци до краја. — Зар му
тело није покривено чеки-
њом?

— Не долази у обзир! —
одбијали су други. — То
је магарац! Његови су нок-
ти чиста измишљотина, он
је „обувен“ у копита.

Посвађане природословце
измирио је оснивач Бота-
ничке баште у Паризу Жо-
фруа Сент-Илер. На њего-
ву молбу у Европу је стиг-
ло неколико скелета овог
спорног створења. Показа-
ло се да је Колбе тачно
описао животињу: прасе,
магарац, медвед и супер-
кретица — истовремено! Ова
последња компонента била
је чак толико важна да је
Сент-Илер дао животињи
грчко име „ориктероп“ или
„нога која рије“. Да би пот-
пуно прешао на њену стра-
ну и узео у одбрану Сент-
Илер је отишао даље: у
зоолошки пасош чудне жи-
вотиње унео је своје рођено
име. Тако се родио орик-
теропус Жофруа!

Али, ову четвороножну збр-
ку требало је и класифи-
ковати! У коју групу сиса-
ра ставити новајлију? „Ко-
питарци“ су тражили да се
заведе у њихов одељак јер
има магарећу главу и тело
свиње. „Зверашци“ су твр-
дили да је њихов истичући
медвеђе шапе и нокте, док
су „торбари“ у њему виде-
ли блиског сродника кен-
гура. Најзад, „крезубаци“
су објавили своје најоз-
биљније претензије на „ро-
ђака“ који нема зубе а хра-
ни се термитима. Кома да-
ти право?

— Гурните му прст у уста
— предложио је неко
са стране. — Видећете да
он ипак има зубе.

И стварно, ориктероп је
имао зубе. И те какве! Се-
кутиће и очњаке, као не-
потребне, потпуно је изба-
цио и оставио само четири
кутњака. Али, „ти његови
зуби без корена у стању су
да расту до бесконачности,
тако да ориктероп мора да
их поткресује стружући их
један од други.

Још интересантнији при-
зор дочекао је научнике
кад су један такав зуб ста-
вили под микроскоп. Сваки
кутњак био је састављен
од стотину малих цевчица,
а углавном их је било више
од хиљаду и по. Видевши
ово богатство зоолозима
није преостало ништа дру-
го него да честитају коле-
ги коме је првом пало на
памет да гурне ориктеро-
пу прст у уста.

ЈЕДИНАЦ НА ГРАНИ

Да, али ово откриће још
је више компликовало си-
туацију. Природњаци, ма
колико да су тражили, не-
што слично нису могли да
нађу у чељустима ниједне
друге животиње. Како он-
да поступити?

Врло једноставно. Кад
таквог реда нема, треба га
створити. Речено-учињено.
И, у време кад су се без-
бројне звери — од лава до
шакала, од гризлија до ву-
ка — гурале у једном ре-
ду, баш као копитари (ко-
њи, носорози, краве и жи-
рафе), за господина орик-
тероса основан је посебан
ред — цевастозуби (Tubuli-
dentata). Никакве гужве,
никаких суседа: на стаб-
ли сисара, на граници Tu-
buildentata, постоји један
једини зелени листић, орик-
тероп или како га неки
зову аард-варк.

Научници су касније, на-
равно, тај листић проучи-
ли до најситнијих детаља,
завирили су му и у лоба-
њу. Ту су нашли две са-
вршене глатке полулопте
што сведочи да наш херој
није баш неке памети.

И заиста, његова машта
претежно је приземна. Пр-
ва реакција ориктероса је-
сте да се што боље зарије
у земљу. За ту прилику

шапе су му снабдевене ду-
гачким ноктима јер орик-
тероп је по занимању —
копач. Брзина којом то чи-
ни паклена је. Предње ша-
пе се грозничаво заривају
у земљиште као циновске
бушилице док оштра њуш-
ка истовремено буши рупу
под углом од 45°. Тврда
земља лети као да је па-
перје и животиња нестаје
у облацима прашине. Ус-
коро на површини остаје
само кратер из кога избија
пешчани гејзир. Потом се
све утиша. То значи да је
ориктероп стигао на дуби-
ну од три метра.

Почиње хоризонтални
коп. Ориктероп гради комп-
ликован систем подзем-
них галерија с бочним ход-
ницама, ћорсокацима, цик-
цак коридорима, допун-
ским излазима... једном
речи лавиринт из којег мо-
же да нађе пут само он.
Главни улаз запушиће мок-
ром земљом коју извлачи
из дубине. И, то је све. Са-
да се ориктероп осећа као
код куће.

ТИГАР НИЈЕ НИШТА

Чак и у Африци којој
је ориктероп одан и душом
и телом, толико да у ино-
странству (тј. на другим
континентима) нема нијед-
ног рођака, мало ко може
се похвалити да га је ви-
део. Јер, та је звер велики
усамљеник који дању спа-
ва, а излази у шетњу по
месечини.

У ствари, он је тада гла-
дан и одмах почиње да тра-
жи трагове термита. Кад
стигне до мравињег здања,
прво шумно увлачи у себе
ваздух као да густира уна-
пред а потом почиње пред-
њим шапама да разара зид.
Кад је начинио неколико
узадних пролаза, орикте-
роп завлачи у њих своју
издужену физиономију. Не
упућен посматрач могао би
помислити да он увлачи у
себе термите као упиоивач
прашину. Међутим, у пи-
тању је сасвим другачија
технологија: у унутраш-
њост термитњака он уба-
цује дугачак, предугачак
језик покривен лепљивом
пљувачком.

За то време шапе не сто-
је беспослене. Оне проду-
жавају да проширују про-
лаз. Густе бркови орикте-
ропа сеју земљу, а трпа-
вице као у филмске звез-
де штите му очи од уједа
и киселине коју луче мрав-
и. Кад најзад стигне до
главне одаје испуњене ми-
лионима мравца, почиње пра-
ва гозба. Али, баш тада га
чека непријатност. Неки
љубитељ његовог меса, ре-
цимо леопард, користи при-
лику да га нападне из по-
задине. „Земљано прасе“ се
не даје у трк јер добро зна
да од леопарда не може
утећи. На непријатеља он
обрушава кишу од земље
и камења и овај, заслепљен
а понекад и заглушен, мо-
ра да стане. И, док дође
к себи ориктероп је већ
стигао да се сакрије негде
у правцу средишта Земље.
А чак и кад би леопард
успео да га ухвати за крај
репа, то би му било све.
Ориктероп се таквом сна-
гом држи родне груди да
га ни пет одраслих људи
не би било у стању да из-
вуче.

Ма колико да је ова жи-
вотиња мила и симпатична,
не препоручујемо је читао-
цу да је узме у кућу. Пр-
во, у граду се не може на-
ћи дозвољно термита за
ориктероса, а чак и ако у
подруму имате мраве, он
ће вам ускоро сreditи њих,
али ће срушити и кућу.
Да га узмете на колена и
почешете иза ува — то је
чиста фантазија. Снагу ње-
гових ноктију већ смо опи-
сали.

Па ипак, крајем прошло-
га века немачки путник
Теодор фон Хејглин усуд-
ио се да живог ориктеро-
па доведе у Европу. И више
од тога, научио је животи-
њу да једе мед, млеко, и —
мало мравца. Припитомље-
ни ориктероп препознавао
је господара и трчао за
њим као пудлица. Чак је
научио да скаче преко сто-
лице на велико задовољ-
ство Хејглинових гостију.
Међутим, од неких навика
свога рода није могао да се
одучи. Упорно је дању спа-
вао а кад падне мрак кре-
тао у шврљање. Једне там-
не ноћи прокопао је тунел
испод баште и ишчекао...

ЛЕП НА

ПРЕ 700 ГОДИНА — Једно од ретких места где су до данас остали сачувани византијске архитектуре је Охрид. У њему се налази и црква Св. Јована Канеа која се истиче складним линијама. Саграђена је у 13. веку.

Византијска уметност и архитектура настају у 4. веку н. е., након поделе Римског царства на Источно и Западно. У почетку под веома јаким римским и хеленистичким утицајем, касније се византијска уметност одваја од античких узора и прима источњачке елементе. Тако се рађају уметност и архитектура новог стила која се веома брзо шири на исток и запад. На тлу Југославије утицај византијске уметности посебно се одразио на јужни и источни део земље, нарочито на подручје јужно од Скопља. Код нас је највећи утицај византијска уметност извршила на фреско-сликарство. У време владавине краља Милутина (1282—1321) настаје неколико значајних архитектонских дела грађених у византијском стилу.

СТАРА

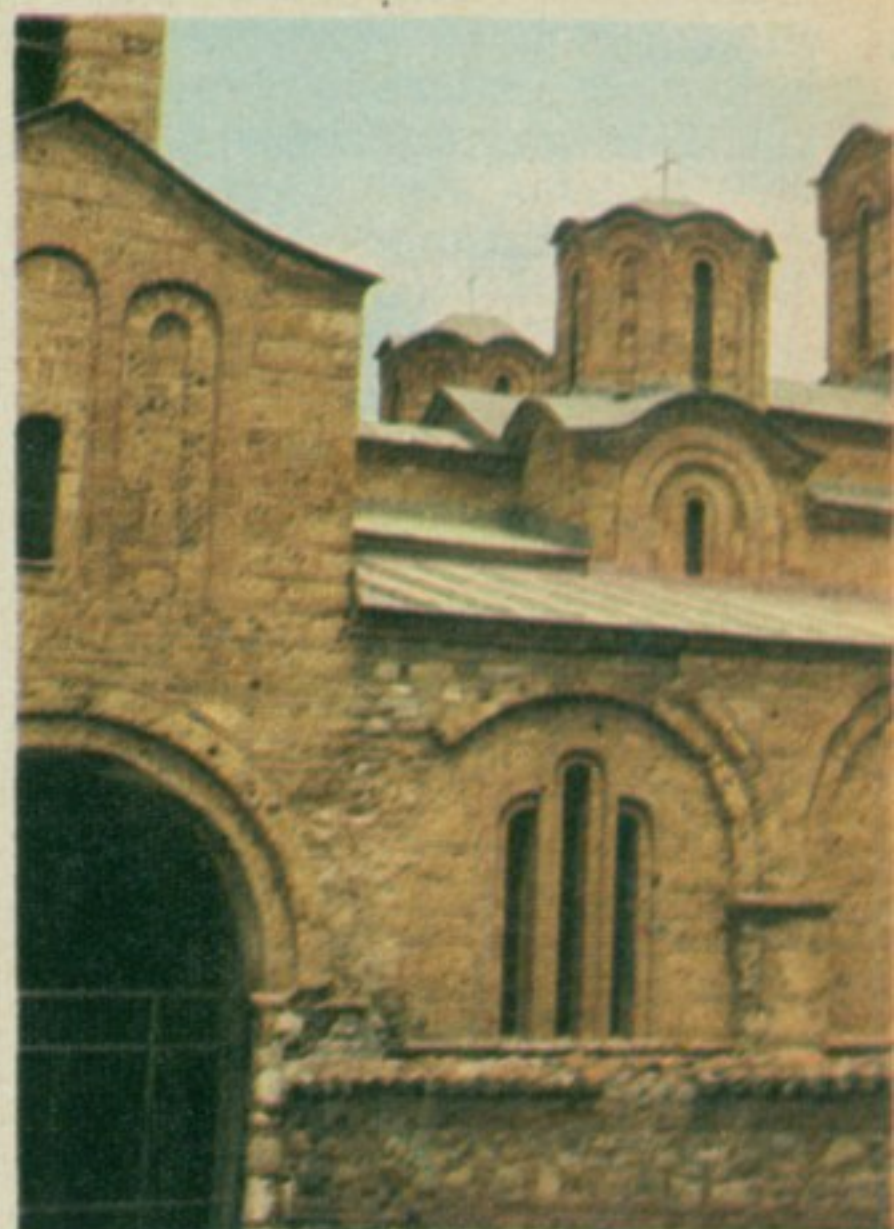

АРХИТЕКТУРА

НА ИЗВОРУ ЦРНОГ ДРИМА — Неколико година пре смрти (910) Климентов сарадник Наум подигао је на извору Црног Дрима цркву која је касније срушена. На њеном месту подигнута је садашња Црква св. Наума. Једним делом она се налази на темељима старе цркве а сачувала је и нешто њених зидова.

ПЕТ КУПОЛА СВ. ЉЕВИШКЕ — По узору на класичну византијску архитектуру, у Призрену је у 10. веку, на темељима старе базилике, саграђена црква Богородице Љевишке. Четири века касније краљ Милутин је доградио цркву и украсио је новим фрескама. Црква има пет купола са средњим кубетом које је више од осталих.

ДРАГОЦЕНЕ ФРЕСКЕ — Византијски војсковођа Прогон Згур саградио је у Охриду 1295. године цркву Св. Климента. Поред чисто византијске форме, ова црква има и посебну вредност: у њој се налазе фреске које представљају најоригиналнија дела нашег средњовековног сликарства. Радиле су их мајстори Михаил и Еутихије.

ПОТИЦА ЈЕЗЕРУ

КЛИМЕНТОВА ШКОЛА — Најстарији споменик у Македонији подигнут у византијском стилу је Св. Пантелејмон, црква коју је у Охриду 893. године саградио Климент, ученик Ћирила и Методија. Климент је у Св. Пантелејмону основао и школу у којој су се обављали обимни преписивачки и преводилачки послови. У овој цркви написани су и први текстови и књиге на језику македонских Словена.

АЛЕГОРИЈА МОРА — Поред познате Симониде, солунски мајстори Михаил и Еутахије насликали су у Грачаници читаву галерију средњовековних ликова. Једна од најлепших фресака је Страшни суд — композиција алегорије мора са ликом Венере у „морској“ кочији.

ЦРКВА СВ. СОФИЈЕ — По старости у Охриду после Климентове цркве долази Црква св. Софије, јединствена по својој фасади. Подигнута средином 11. века, она је око 500 година била охридска катедрала, а онда је преправљена и дограђена. Архитектонски, њену посебност чине отворене галерије са стубовима и аркадама које се протежу између двеју угаоних кула, саграђених у 14. веку.

ГРАЧАНИЦА — Међу старим споменицима својим високим уметничким квалитетима издваја се манастир Грачаница, недалеко од Призрена. Подигао га је 1315. краљ Милутин а њен градитељ је непознат. Верује се да је Грачаница добила свој данашњи изглед у 17. веку. Збирке икона у Грачаници, у којој је 1539. године прорадила и штампарија, имају велику вредност за историју иконописа у време турске владавине.

Чувени сликари и њихова дела

Најпознатија галерија слика у Паризу „Салон“ одбила је 1863. године да прикаже неколико радова младог сликара Едуара Манеа. Ускоро они се појављују на такозваном „Салону одбијених“ који је установљен под покровитељством Наполеона III. У овом салону излагали су своја дела талентовани сликари који нису успевали да продру у „Салон“, „званично огледало“ тадашњег сликарства.

Изложбу слика у „Салону одбијених“ посетили су једног дана цар Наполеон III и царица Евгенија. Цар застаје испред једног платна и гледа га подозриво.

— Ко је насликао ову трозоту? — пита љутито.
— Мане... Едуар Мане — одговара неко.

Царица радознано прилази платну и посматра га. По изразу њеног лица види се да не дели цареву мишљење. Ипак, „Доручак на трави“, како се зове ова слика на којој нага жена седи на трави у друштву двојице мушкараца одевених у савремено одело, изазива скандал. Јавност се ужасава због те наге жене на слици, инспирисаној једном старом графичком, док познаваоци сликарства остају запањени пред њеним светлим, јасно разграниченим тоновима.

Наполеон III распитује се за Манеа и сазнаје да је двадесет деветогодишњи сликар син угледних родитеља: отац му је запослен у Министарству правде а мајка потиче из једне дипломатске породице. Скандал због „развратне“ слике сада је био потпун.

САМО ОНО ШТО ВИДИМ!

Родитељима Едуара Манеа то није било први пут да доживљавају неприлике са својим старијим сином. Отац је желео да он студира право, али Едуар није хтео ни да чује за то.

— Ја желим да postanем сликар — готово је преклињао.

Пошто је отац остао неумољив, Едуар се 1848, кад му је било 17 година, укрцава на један трговачки брод и одлази у Рио де Жанеиро. Време проведено на овом дугом путовању није га променило. Кад се

НЕЋЕ ЛУВР ОЛИМПИЈУ

КРАЈЕМ ПРОШЛОГ ВЕКА ЉУБИТЕЉИ УМЕТНОСТИ У ПАРИЗУ ЖЕЛЕЛИ СУ ПО СВАКУ ЦЕНУ ДА САЧУВАЈУ СЛИКУ КОЈА ЈЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА РАНИЈЕ ИЗАЗВАЛА НЕЧУВЕН СКАНДАЛ.

вратио у Париз, поново је стао пред оца.

— Желим да postanем сликар...

Старац је најзад попустио и 1851. Мане почиње да учи сликарство. Од самог почетка његовом учитељу је јасно да од Манеа неће моћи да направи сликара по својој вољи.

— Ја сликам оно што видим, а не оно што се другима свиђа да виде! — каже ученик учитељу.

Преписке и свађе међу њима су све чешће, а ипак ће пуних шест година радити заједно.

Културан, префињен, одрастао и васпитан у грађанској породици, Мане ра-

ди слике које нису по грађанском укусу. У сликарству он не признаје никакве сликарске шеме и правила. Његови савременици, као и сликари пре њега, готово да нису могли да замисле сликарски рад ван атељеа, а Мане највише слика напољу, у природи. То није једина разлика између њега и оног што је у сликарству већ устаљено: његове боје су светле на тамној позадини...

Едуар Мане је модеран сликар, али он не потцењује оно што је у сликарству пре њега створено. Напротив, он више него можда иједан други сликар проучава дела старих мајстора, посећује галери-

је, музеје, путује по Италији, Аустрији, Немачкој...

На помолу је још један скандал због којег ће морати да бежи у Шпанију.

СВУДА ЋЕ ЈОЈ СЕ ДИВИТИ

На париском салону 1865. појављује се Манеова „Олимпија“, слика младе наге жене која лежи главе уздигнуте на високом јастуку док јој слушкиња у знак поштовања доноси јар коцрвени букет цвећа. Слика као да је хтео да се наруга обичајима тога времена, који су владали у

У француском генералштабу, у време француско-пруског рата, један официр који се добровољно јавио у војску увек кад му се за то пружи прилика излази у природу са својом палетом и платном или цртаћом хартијом. Као и обично, Едуар Мане се не обзира на подсмехе. По завршетку рата за његове реалистичне слике у Паризу влада повољнија клима, његов углед расте и ван Француске а цена његових дела расте.

По стилу и техници Мане има много заједничког с импресионистима, али није волео да и њега називају импресионистом. Међутим, после 1870. нека његова дела инспирисана су импресионистима, он им је привржен, чак им се диви, али им се никад неће потпуно предати. Сачувано је једно његово писмо, упућено пријатељу Теодору Диреу, у којем говори о патњама једног од оснивача импресионизма Клода Монеа.

Клод Моне је већ годинама живео у тешкој оскудици узалуд покушавајући да прода своје слике. Да би му помогао и оставио утисак да су његове слике најзад „крнуле“ код купаца јер то заиста за службују, Едуар Мане је наговорио свог пријатеља Диреа да под туђим именима откупе већи број Монеових радова. За сваки од њих платили су по 500 франака, пет пута више него што је Моне тражио.

СЕЋАЊЕ ЕМИЛА ЗОЛЕ

У зрелим годинама Мане је направио десетине портрета познатих личности: Жоржа Клемансоа, Стефана Малармеа, Антонина Пруста, Емила Зола и других.

„... С времена на време бацао сам поглед на уметника који је стајао крај ногара са строгим изразом лица, светлих очију, удубљених у рад“, записао је Емил Зола после позирања сликару. „Заборавио ме је; више није примећивао да сам ту.“

У четрдесет седмој години Мане је озбиљно оболео. Због болести кичме јавили су се симптоми парализе. Готово непокретан лежао је неколико година, али руке су му здраве и то је дозвољено да може да слика, овог пута мртву природу, вазе с цвећем, мање портрете.

У априлу 1883. Мане је оперисан, али операција није успела. Умро је неколико дана касније — 30. априла.

Неколико година после његове смрти љубитељи уметности у Паризу прикупљају огромну суму од 20 000 франака за Манеову „Олимпију“! Лувр је упорно одбијао да купи ову слику па се могло догодити да пређе у Америку. Данас она стоји међу многим драгоценостима овог чувеног музеја уметности у Паризу.

И. М.

ПОМОЋ ПРИЈАТЕЉУ

У Шпанији Мане забораваља проблеме које је оставио за собом у Паризу. Ту упознаје ремек-дела чувених сликара Веласкеза, Ел Грека и Гоје, који на њега остављају снажан утисак.

ПРАНГИЈЕ У АЛПИМА

Маса је још клицала кад је авион Жео Чавеза треснуо о земљу. На измаку снаге, пилот је погрешно повукао команде.

Жео Чавез сахрањен је 28. септембра 1910. године. На хумци је лежао скроман венчац, последњи поздрав алпског местаца Домодосоле. На траци је писало:

„Великом покојнику који је једној малој долини поклатио вечну славу!“

А будућа издања ваздухопловних енциклопедија обогатила су се новим именом:

„Жео Чавез, Перуанац, француски пилот, носица светског ваздухопловног рекорда, први је 23. септембра 1910. године успео да прелети Симплонски пролаз на једнокрилцу „блерио XI“, тешком 230 кг, са троцилиндричним мотором „анцани“ од 30 КС. После успешног прелета од Брига до Домодосоле, преко алпских врхова, приликом слетања сломила су се крила слабог Чавезовог авиона и први победник Симплонског пролаза је пет дана касније од задобијених повреда.“

Тих неколико сувих реченица кратак је садржај једног од најдраматичнијих летова у бурној историји авијације.

БЛЕШТАВИ СЈАЈ ГЛЕЧЕРА

Двадесет трећег септембра 1910. године тачно у 13 часова и 25 минута, Жео Чавез се попео у отворено седиште слабијег авиона, сличног вилином коњицу. Био је одлично расположен. Небо над градићем Бригом, укљештено међу алпским врховима на западу Симплонског пролаза, било је светлоплаво и без дашка ветра.

— Кроз један сат чућеш да сам успео! — довикнуо је вереници, која је бледа лица стајала поред авиона, и махнуо јој руком да се склони.

Два-три минута касније мала машина у оштрим

спиралама сврдлала је ваздух над долином.

На висини од 2400 м Чавезове очи заблеснуо је сјај глечера над плавичастим леденим литицама Монте Леона.

Кад је скренуо поглед на другу страну угледао је оно што још ниједан човек пре њега није видео: стотине алпских врхова, најнеобичнијих облика, парали су небо свуд унаоколо. Неки су блистали као брилијанти, други су били плави као аквамарини, они који су лежали у сенци виших били су боје аметиста, а они на североистоку као прозирни рубини.

Није могао да види сунце, чинило му се да чита во небо блешти као огледало.

Бацио је поглед на брограф.

Шта то значи? Висиномер је показивао једва хиљаду метара. Значи, отказао је пре најмање десетак минута.

Сад ће морати да се ослони на варљиву процену својих чула! Био је искусан пилот и знао је да се у чула не може поуздати. Овде, међу леденим врховима, који у очи бацају заслепљујуће варнице, пилот не може да одреди висину на којој се налази.

Зато — горе, у небо, колико год овај слаби авион може да се попне!

СТУДЕН, БОЛОВИ, СТРАХ

Руке су му се већ одавно уочило од хладноће. Прсти су се болно грчили

на управљачу. Студен се пробила кроз дебелу поставу кожне блузе. Стопа у крзном пресвученим чизмама није више осећао.

Осећао је само како му од болова навиру сузе, одмах се смрзавају и цепају кожу на лицу.

— Смрзнућу се! Следиће ми се мозак! Морам доле! Само на тренутак, да се мало загрејем! После ћу поново покушати! — мислио је, уплашен.

Баш кад је, у паници, гурнуо управљач и клизнуо наниже, угледао је пред собом дим сигналне ватре.

— Тамо је Салтина! — осетио је олакшање. — Тамо је Симплонски пролаз! Запад! Сад знам где сам!

Повукао је управљачки точак и његов „блерио“ опет се винуо у висину.

Стењао је, плакао, урлао од болова који су му ломили снагу, али је све јаче, гоњен неким чудним импулсом привлачио управљач на груди и летео према западу.

Под собом је угледао пут преко Симплонског пролаза.

— Сад морам да скре-

нем улево кроз Мунхера кланац! — понављао је реченицу из плана лета. Сатима и данима проучавао га је до детаља. — Препознаћу га, затвара пут на југ.

КРОЗ ПАКАО ГОНДО КЛИСУРЕ

Међу белим литицама уздигао се јужни зид кобног кланца. Кад је био на стотинак метара од црног зида опет га обузе страх. Летео је сувише ниско.

— Сваког часа најслабији удар ветра може ме скршити о црне литице Мунхере! — панично је помислио. — У вис, макар још само двадесет метара!

Удар ветра изненада је подухватио лаку машину. Авион се заљуљао, као камен сунуо наниже. Прошло је неколико стравичних секунди док је Жео

нашао ослонац и поново овладао авионом.

Кад је лаки „блерио“ опет кренуо навише, Чавез је под собом угледао глечер Росбоден. Да је још само пет секунди понижао никад се више не би извукао.

Одахнуо је. Осетио да се зноји, хладноћа га више није уједала.

Поново је полетео према Мунхери и неустрашиво улетео у кланац. Узалуд! Јужни зид био је превисок!

Назад — то је сад немогуће! А и да је могуће он то не би учинио! Улево, према северу, кроз пакао Гондо клисуре, па како буде!

У Гондо клисури, кад су литице с обе стране биле свега двадесетак метара удаљене од малог авиона, Чавез је осетио како га снажни ударац ветра баца у висину.

Више није знао где се налази, у којем правцу лети. Ветар га је бацао час горе, час доле, па десно,

па лево. Није више био свестан својих покрета. Рефлексно је управљао ножним командама, привлачио на себе управљач и гурао га напред. Вилин коњиц је кроз алпску олују лебдео као пахулица. Литице, врхови, помицали су се час доле, час горе!

ЈЕ ЛИ ТО ПОБЕДА?

Одједном, Чавез је угледао врата у стени. У том тренутку и ветар је дунуо у правцу тог уског пролаза.

Кроз та врата! Знао је да је то хазардни потез у којем је улог живот. Али зар није свесно полетео у авантуру на живот и смрт?

Клисура Гондо је остала иза њега. Угледао је долину Диведро, сеоце у њој, сивојуту земљу и стабла.

— Доле! На Земљу! Тамо су људи, куће, ватра, топлина!

Спустио се толико да је већ могао разазнати стогове сена. Погледом је тражио место за спуштање. Па он је већ победио! Истина, намеравао је да слети у Домодосоли, тамо су га очекивали. Али зар је важно где ће слетети? Циљ је био прелет Симплонa, а Симплон је већ иза њега.

Нигде није могао да угледа раван терен за слетање. Погледао је бензиномер. Гориво је било при крају. Шта сад,

Одговорио му је ветар новим снажним ударцем: понео је авион у висину.

Чавез је угледао Червадосолу и знао да се циљ његовог лета налази у близини, у с. девој долини, иза још само једног алпског превоја. Успео је да авион у оштрој спирали доведе до потребне висине. Ветар је непрекидно мењао правац. Жице

које везују крила отегнуто су зујале у високим тоновима.

„Блерио“ је једва прескочио преко леденог брега. Пилот је за тренутак изгубио свест.

Кад је нови удар ветра ошинуо авион пилот је отворио очи. Крикнуо је. Доле, испред њега, лежало је насеље, а поред њега ледина с означеним крстом за слетање.

Циљ! Домодосола! Победа!

СЛОМЉЕН КАО ШИБИЦА

У Домодосоли су нестрпљиво очекивали храброг летача. Најнестрпљивији су били новинари. Чавез је стартовао пре четрдесет минута, а за прелет од око четрдесет километара, од Брига до Домодоселе, било је, према прорачунима, узимајући у обзир и могућа скретања од предвиђене марш-руте, потребно тридесет пет минута.

Неколико стотина пари очију испитивало је небо. Одједном се заорио повик:

— Ено га! Долази! Победа! Живео!

Мала машина је у стрмом понирању доносила првог победника Симплонa. Новинари су пожурили у пошту. Телефони и телеграфи јављали су свету о изванредном подвигу. У свим насељима с обе стране Симплонског пролаза почеле су да пуцају прангије славећи велику победу.

За то време Чавез се спуштао према великом крсту на ледини. Изненада је маси посматрача застао дах.

— Шта је то? Зар пада?

Жео је желео да изведе неку бравуру и њоме крунише подвиг. Направио је лупинг! Живео Жео! Живео Чавез!

Маса је још клицала кад је авион Жео Чавеза треснуо о земљу. На измаку снаге, пилот је погрешно повукао команду, авион је изненада као свећа сунуо у вис, преврнуо се на леђа и у том стању његова крила, ослабљена у борби с невременом, сломила су се као шибнице.

Пет дана борио се победник Алпи са смрћу. С времена на време је бунцао:

— Увис! Увис!... Какав ветар!... Страшан ветар!... Треба ми још литар бензина. Дајте ми још само литар бензина!... Нећу да умрем! Нећу! Дајте бензина!

Урмо је у наручју веренице.

Шеф лекара који је покушао да га спасе рекао је:

— Чавез би умро и да није пао! У четрдесет два минута потрошио је онолико снаге колико човек у обичном животу потроши за неколико година. Разговарали смо с њим у тренуцима кад му се враћала свест. Тај човек је прошао кроз пакао!

А. Р.

БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ...

ТАЈАНСТВЕНИ ПРЕДМЕТ

Експлозија се догодила у 11 часова пре подне једног сунчаног мајског дана. Ватрогасци и полиција стигли су на место пожара после неколико минута и успели да зауставе пожар. Половину фарме породице Диплесис ватра је буквално прогутала. Право чудо је да су фармеровој жени, која је намештала кревете у соби, страдали само коса и обрве. Жена је, када се појавио инспектор Лален, биле веома узбуђена. Инспектор је сачекао да се мало смири а онда је почео да је испитује:

— Поновите ми, молим вас, госпођо Диплесис, још једном како се све одиграло:

— Рекла сам вам да сам управо намештала кревете кад се догодила експлозија. А знам и ко је подметнуо експлозију. То је моја сусетка Роза, сигурна сам! Она нам никад није могла да опрости што смо ми а не она купили суседно имање које се граничи и са њеним и са нашим. Јутрос у седам часова управо док сам припремала храну за стоку видела сам је како пролази пред наше куће, баш поред настрешнице.

Инспектор је за тренутак размишљао а затим је рекао:

— Тачно је да су се боце с гасом, увијене у сламу, налазиле испод настрешнице, западно од куће. Једва неколико метара удаљене. Могу да вам кажем да је ваша парализована сусетка, која стањује преко пута ваше куће, потврдила ваше речи. Рекла је да је Роза Лебо прошла у то време поред ваше куће. И рекла је још нешто: да је видела како Роза ставља нешто, она не зна шта, мада би

то могло да буде томила крпа, поред боце с гасом. Питање је само како је она могла да касније усред бела дана дође и подметне ватру а да је та сусетка, која увек седи крај прозора не примети. Ни други нико у то време није пролазио, тврди ваша сусетка, а боце у сваком случају нису могле саме од себе да експлодирају. Недалеко од места експлозије нађено је парче цакa натопљено бензином.

— Ја вам тврдим, господине инспекторе — понављала је уплакана жена — да је то могла само да уради Роза.

Инспектор Лален је размишљао. Пре него што је ушао у Розину кућу погледао је у правцу фарме Диплесисових. Поцрнели зидови од пожара налазили су се удаљени више од педесетак метара. Једна жена — Роза Лебо је била удовица и сама је обрађивала своју земљу — није могла да тако далеко и с толиком тачношћу бацти, рецимо, упаљени угарак. Он поново обиђе Розину кућу. Била је то оронута зграда. Све је одавало беду. Беду која је јасно могла да изазове љубомору и мржњу на суседе који живе у благостању.

Роза га је дочекала мрзовољног и свађалачког лица. Да, она је прошла поред сусеткине куће у пет часова ујутру. Па шта онда? Зар је то разлог да буде оптужена за подметање пожара? То је неко други урадио. Уосталом, и добро је учинио.

Инспектор Лален пустио је да говори а онда је мирно замолио да га одведе у собу која је гледала на фарму Диплесисових. Роза му упути бесан поглед али га поведе говорећи му уз пут да соба још није распрмљена. Инспектор је један тренутак стајао поред прозора, затим се нагнуо напоље, погледао небо, а затим у свој часовник. Тада се нагло окренуо и целу ссбу пажљиво одмерио. Одједном, пошао је право према једном предмету који је висео на зиду.

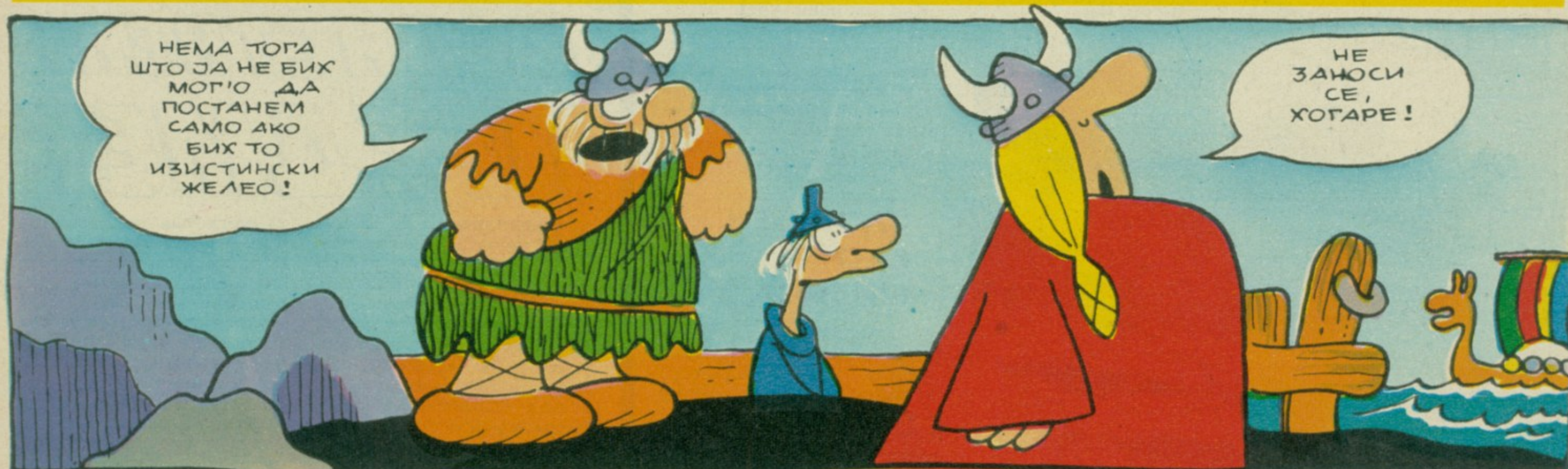
— Ево, госпођо Лебо, — рече си оштрим тоном — ево, како сте изазвали пожар код ваших суседа јутрос у 11 часова.

Неколико минута касније, Роза Лебо је признала свој злочин.

Знаете ли, драги читаоци, који је то предмет на зиду помоћу којег је Роза Лебо изазвала пожар код својих суседа? Ако не знате, прочитајте решење на 31. страни.

Dik
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НАЈБРЖИ... НАЈЛЕПШИ... НАЈСКУПЉИ

Возило за богаташе и тркаче: нови порше »карера турбо« је изузетно луксузна лимузина и изванредан спортски аутомобил.

Максимална брзина 251 км/ч

Убрзање:

од 0 до 60 км/ч за 3,4 сек.
од 0 до 80 км/ч за 4,5 сек.
од 0 до 100 км/ч за 6,5 сек.
од 0 до 120 км/ч за 8,2 сек.
од 0 до 140 км/ч за 11,5 сек.
од 0 до 160 км/ч за 14,0 сек.
од 0 до 180 км/ч за 17,1 сек.
од 0 до 200 км/ч за 22,7 сек.

Степени преноса:

у 1. брзини — 82 км/ч
у 2. брзини — 131 км/ч
у 3. брзини — 207 км/ч
у 4. брзини од 251 км/ч

но у компресорском систему за довођење смеше горива и ваздуха.

СВЕ НА ДУГМЕ

Ниједан спортски аутомобил не може да се мери по унутрашњој опреми са овим »поршеом«. »Карера Турбо« је изузетно луксузно возило: седишта су пресвучена крзном, предње и задње стакло се загрева струјом (против залеђивања), стакла са стране на притисак дугмета подижу и спуштају посебни електрични мотори а фарови су опремљени брисачима. У серијски уграђене уређаје спада и стерео радио — касетсфон као и грејач који помоћу термостата регулише температуру ваздуха, док се на захтев купца може да угради и додатни вентилатор за убацивање ваздуха у кабину.

Возило је прилично тешко (1250 кг са пуним резервоаром) али упркос томе има боље перформансе од старе »Карере« с мотором од 3 литра. Он може да превали за само 25,15 секунди километар пута од тренутка поласка до коначног заустављања возила. Брзину од 200 км на сат постиже већ за непуне 22 секунде док максимална брзина износи 251 км на сат. Гуме Пирели П7 које су биле на пробном возилу, не монтирају се серијски (њихов пречник је мањи за 7 одсто од гума којима је иначе опремљен »Карера Турбо«) и омогућавају да у четвртој брзини снага мотора достигне 6200 обртаја у минути — а возило постигне максималну брзину од 241 км/час.

Изванредни Поршеов мотор омогућава аутомобилу да с необичном лакоћом развија не само велике брзине него и значајна убрзања, по чему је »Карера Турбо« један од најсигурнијих и најпо-

узданијих аутомобила који се данас крећу по загушеним друговима Европе. Мотор је изванредно тих и еластичан: без икаквог проблема може да се вози по граду у четвртој брзини само 35 км на час! Са истом лакоћом »скаче« са 100 на 200 км на сат, за 15,7 секунди, а са 150 на 200 км на час за само 10 секунди. Мењач је тако конструисан да има невероватне распоне: у трећој брзини »Карера Турбо« може да се вози и преко 200 км на час!

ТРОШИ БЕНЗИН ВИШЕ ОД ЦИПА

Због тога што је »Карера Турбо« возило конструисано за постизање изузетних брзина, на мењачу и на вешању предњег и задњег трапа морале су да се изврше знатне измене. Самоносећа кардсерија је шира него што је то уобичајено за Поршеова возила а вешање је измењено да би се приликом наглог поласка и оштрог кочења возило задржало на правцу. Пробне вожње су показале да

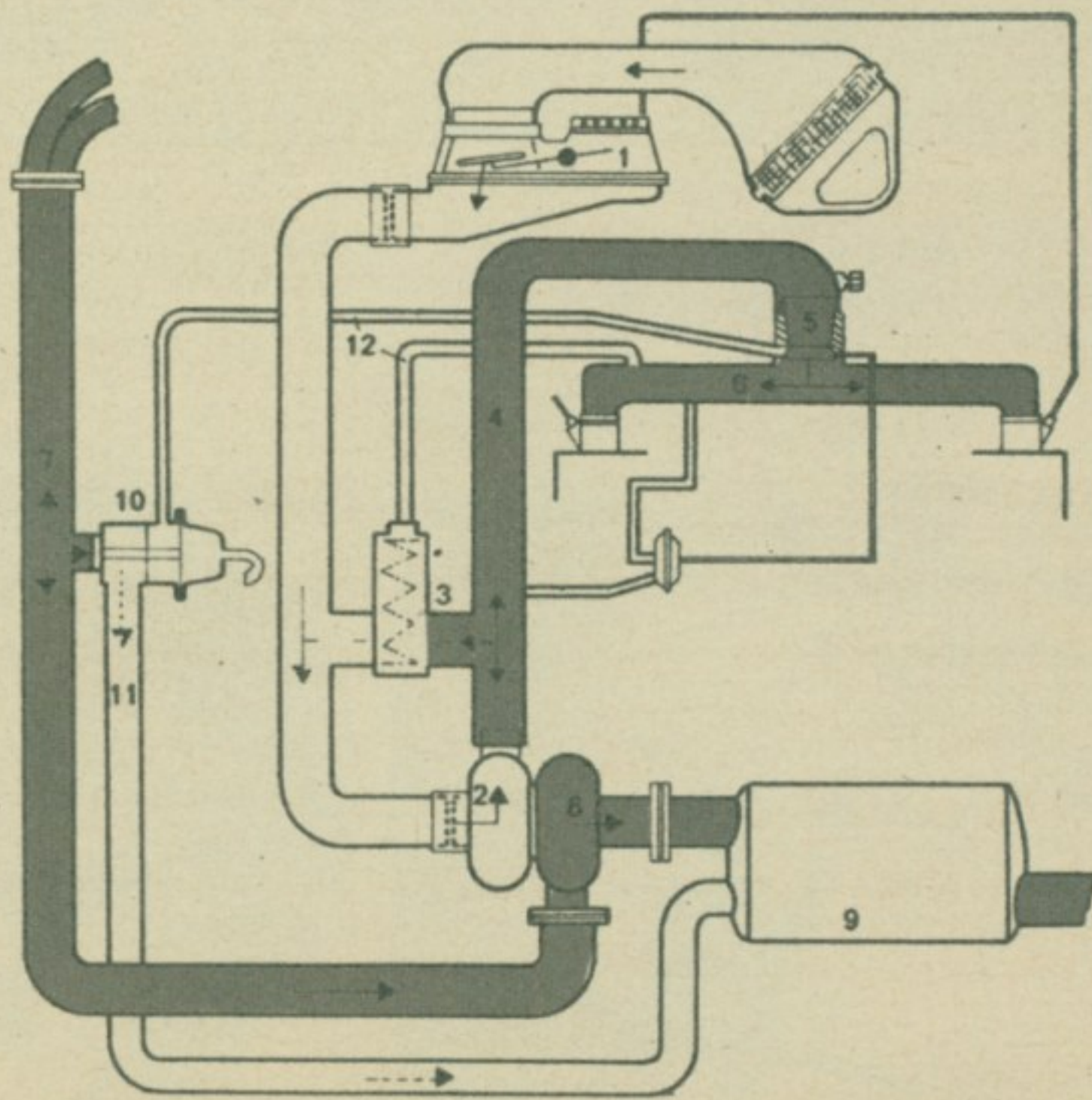
»Карера Турбо« много боље »лежи« него што је случај са осталим Поршеовим аутомобилима који су познати по одличном »држању« друма. Иначе, возило је веома покретљиво, као створено за градску саобраћајну гужву или кривудава и тесне улице. Инсистирајући на високом комфору фабрика у овом моделу није запоставила традиционалне Поршеове карактеристике врхунских спортских возила. У том погледу од »Карере Турбо« једино је бољи »Карера РС« грађен искључиво за такмичења.

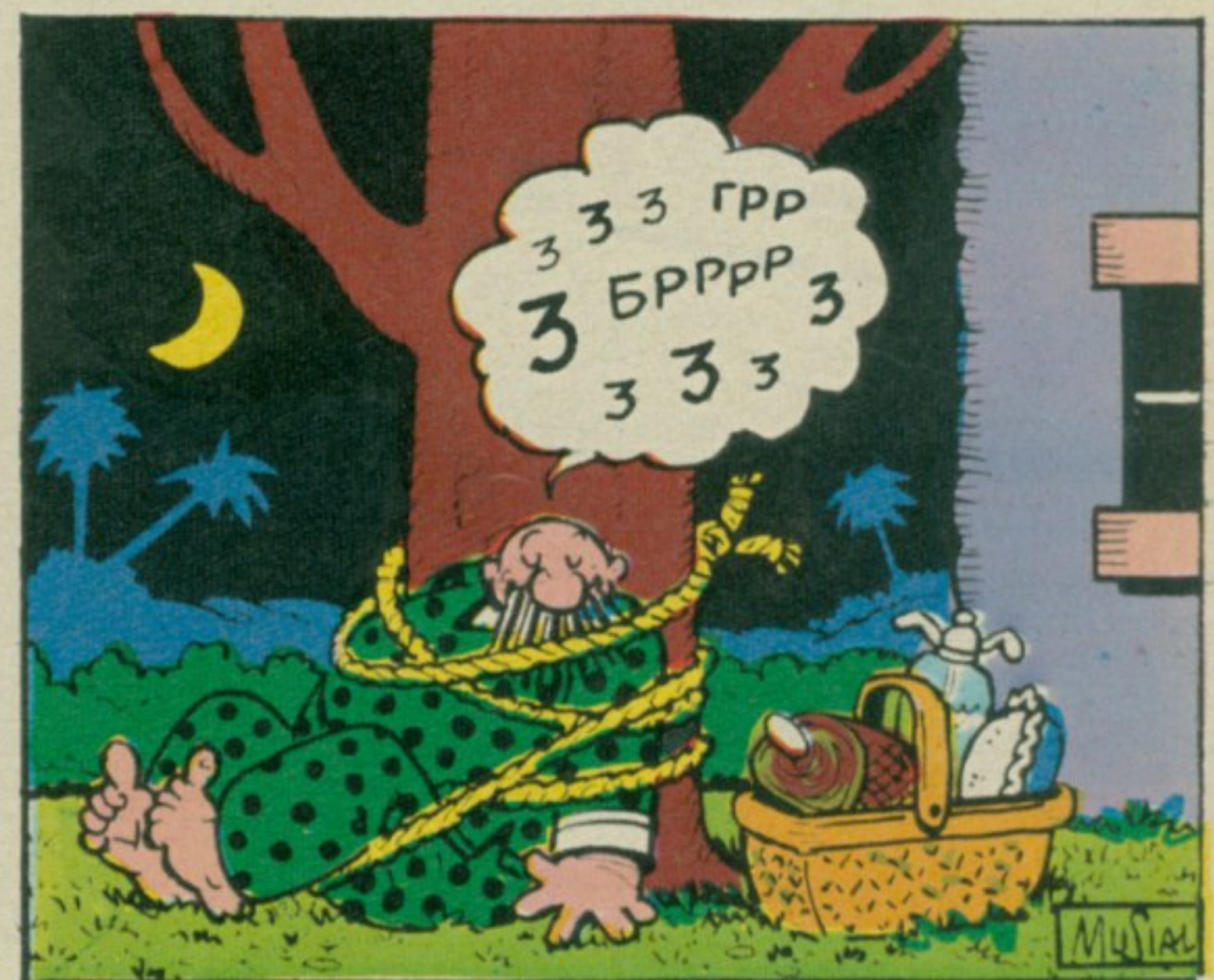
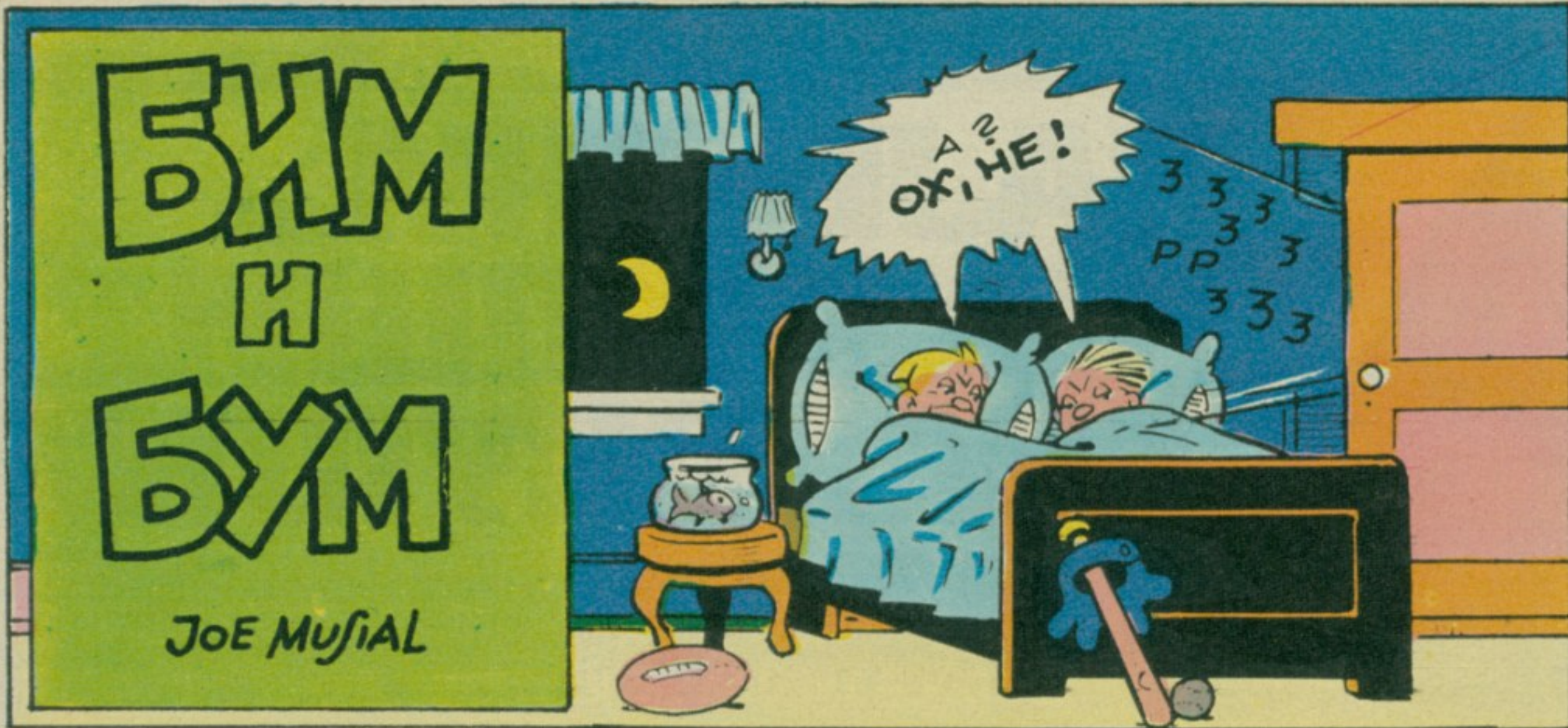
На тестовима је овај »порше« за који се иначе тврди да спада у најлепше »спортисте«, трошио 23,8 л на 100 км при вожњи на аустрадама без ограничења брзине као и по улицама густо насељених градова. Међутим, потрошња бензина осетно се мења зависно од технике вожње и брзине. Фабрика је вршила пробе са возилима »Карера« и »Карера Турбо« од 2,7 литра и утврдила да »Турбо« троши 1,9 литар бензина више. За власнике свако скупог и лепог аутомобила, међутим, овакав издатак не представља проблем.

КАКО ФУНКЦИОНИШЕ ТУРБИНА ПОРШЕА

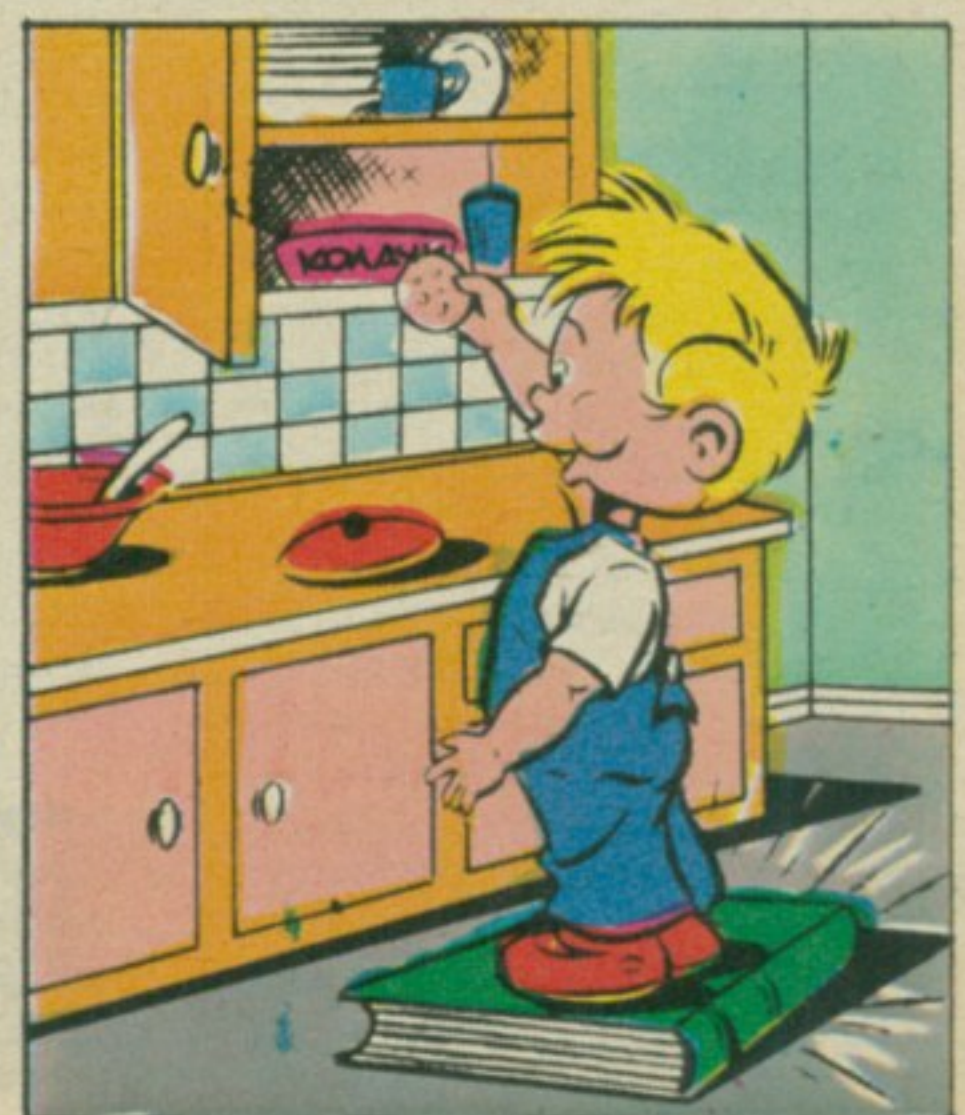
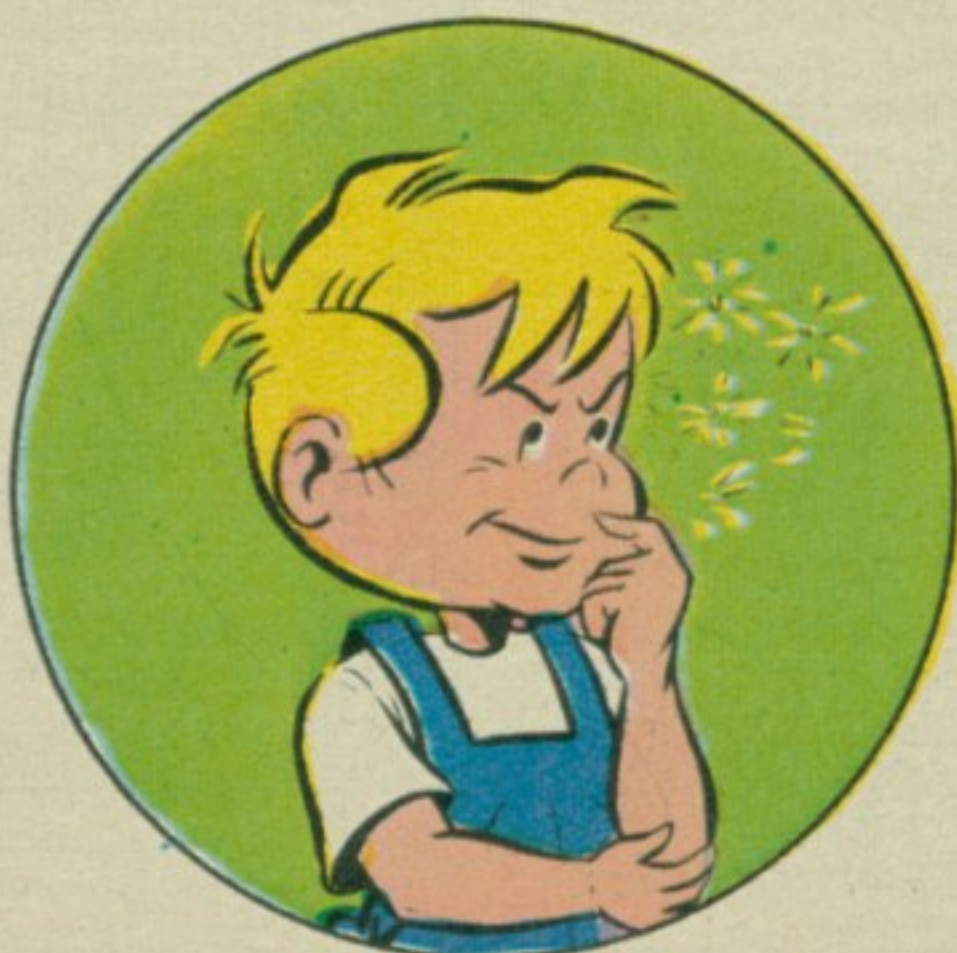
Издувни гас из мотора доспева кроз цев (7) у турбину (8) турбо-компресора а одатле пролазећи кроз ланац пригушивача (9) иде у ауспук. Тако покренута турбина (8) ствара потребну снагу за рад центрифугалног компресора (2) који усава атмосферски ваздух кроз дозатор (1) уређај за убризгавање типа Бош К-Јетрониц. Ваздух под притиском стиже из компресора (2) кроз цев (4) поред лептира (5) у колектор (6). Одатле воде две цеви (12), једна према вентилу за ограничавање притиска а друга према вентилу за поновно кружење. Када се постигне максимални притисак од 0,8 кг/см² отвара се вентил (10) којим се испушта вишак издувних гасова кроз цев (11) директно у лонац пригушивача (9).

Када возач скине ногу с гаса, лептир (5) аутоматски се затвара стварајући потисак у колектору (6) који отвара вентил за поновно кружење (3). На тај начин ваздух када уђе у компресор (2) почиње да циркулише у затвореном кругу, чиме се избегава противпритисак у цеви (4). Захваљујући затвореном кружењу ваздуха, дозатор уређаја за убризгавање остаје затворен при лер-гасу чиме се избегава непотребна потрошња горива.

БОБАН

ГРИНГО

Лажна сва

SELECCIONES ILUSTRADAS - Derechos Reservados - ESPAÑA

НИЈЕ ТЕШКО ЛАЖНО СЕ
ПРЕДСТАВЉАТИ. ПОТРЕ-
БНО ЈЕ САМО ВЕШТО ТО
ИЗВЕСТИ И ДА ВАМ
СЕ НА ПУТУ НЕ
НАЂЕ ГРИНГО...

СТАНИЦА КЕЈТ СИТИ. ВОЗ САМО
ШТО НИЈЕ КРЕНУО...

ДОБРО ПРИПАЗИ
НА МОЈ КОЊА!
ЖЕЛИМ ДА БУДЕ
ОДМОРАН КАД
СТИГНЕМО У
ШУПЉУ СТЕ-
НУ!

НЕ
БРИ-
НИ-
ТЕ
!

НАДАМ СЕ ДА
ПУТ НЕЋЕ
БИТИ СУВИ-
ШЕ ИСЦР-
ПЉУЈУЋИ
!

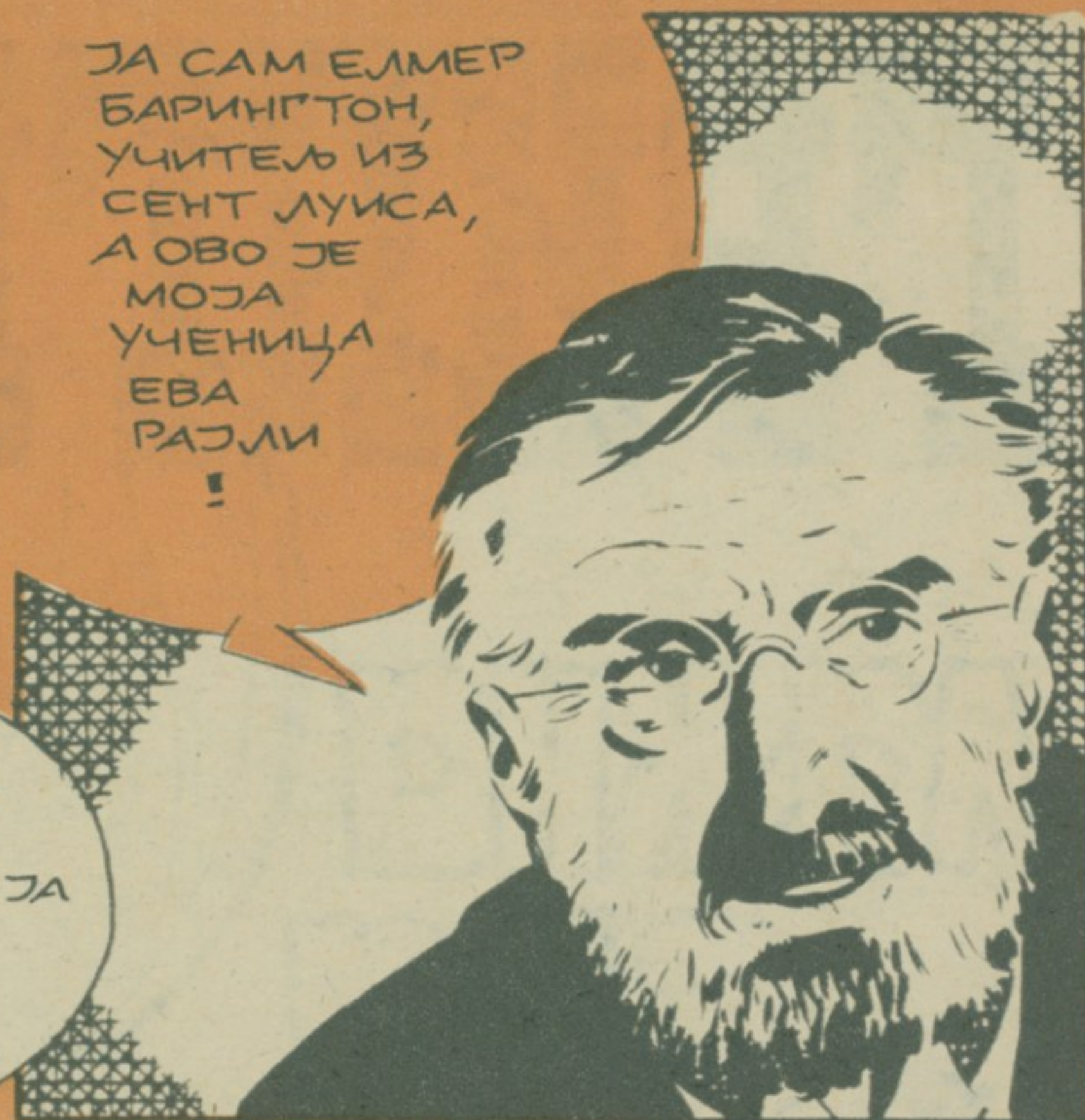

1240

ОПРОСТИТЕ,
ГРИНГО!
ДА МОЖДА
НЕ ИДЕТЕ
ЗА ШУПЉУ
СТЕНУ?

ДА,
УКОЛИКО
МЕ ОВА
ГВОЖЉУРИЈА
ДОВЕЗЕ
ДОТ-
ЛЕ!

ЈА САМ ЕЛМЕР
БАРИНГТОН,
УЧИТЕЉ ИЗ
СЕНТ ЛУИСА,
А ОВО ЈЕ
МОЈА
УЧЕНИЦА
ЕВА
РАЈЛИ
!

ЕВА
СЕ ВРАЋА НА
РАНЧ У ШУПЉОЈ
СТЕНИ КОЈИ ЈЕ
НАСЛЕДИЛА ОД
СВОГ ПОКОЈНОГ ОЦА!
ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ЈЕ
ПРЕДАМ ЊЕНОМ
СТАРАТЕЉУ
ТОМУ СМАРТУ...

КЕЈТ СИТИ

... АЛИ ИЗНЕНАДА САМ
ДОБИО ТЕЛЕГРАМ И ПРИ-
МОРАН САМ ДА СЕ ВРАТИМ
У СЕНТ ЛУИС! БИО БИХ
ВАМ ВЕОМА ЗАХВА-
ЛАН АКО БИСТЕ ПРИПА-
ЗИЛИ НА ЕВУ У
ПУТУ
!

СА
ЗАДОВОЉ-
СТВОМ, АЛИ
ОТКУД ЗНАТЕ
МОЈЕ ИМЕ
?

ШЕРИФ
У КЕЈТ
СИТИЈУ
ПРЕПОРУЧИО
МИ ЈЕ
ВАС
!

ТАКО СЕ ГРИНГО НАШАО У КУПЕУ
С ЛЕПОМ САПУТНИЦОМ...

ТОМ
СМАРТ ЈЕ
ДАЛЕКИ РОЂАК
МОГА ОЦА! БРИ-
НЕ СЕ ОРАНЧУ
ДОК САМ ЈА У
КОЛЕЏУ У
СЕНТ ЛУИ-
СУ!

ПУТ ЈЕ БИО МНОГО КРАЋИ НЕГО ШТО
ЈЕ ТО ГРИНГО ОЧЕКИВАО... И ЖЕЛЕО!

СТИГЛИ
СМО!

ВИ СТЕ
ЕВА РАЗЛИ?
ЈА САМ ЈАНГ!
ТОМ СМАРТ
МЕ ЈЕ ПОСЛАО
ПО ВАС!

ЗАШТО
СТРИЦ
ТОМ
НИЈЕ
ДОШАО
?

ЛАКШЕ
ЈЕ
ПОВРЕЂЕН
У ЈЕДНОЈ
НЕС-
РЕЊИ!

ХОЋЕ-
ТЕ ЛИ ПО-
ЋИ С НА-
МА, СИ-
ДЕ?

МОРАМ
ПРВО ДА УЗ-
МЕМ СВОЈ КО-
ЊА И РЕЗЕРВИ-
ШЕМ СОБУ У Хо-
ТЕЛУ! АЛИ ДО-
ЋИ ЋУ СУТРА
НА ВАШ
РАНЧ!

ШТО
ТАКО НИСИКО
НОСИ ОПАСАЧ
ОВАЈ МОМАК?
ЗАШТО СУ
ТОМУ СМАРТУ
ПОТРЕБНИ
РЕВОЛВЕ-
РАШИ?

СУТРАДАН, У ТРПЕЗАРИЈИ
ХОТЕЛА...

ГРИНГО ЈЕ ОДСЕО У ЈЕДНОМ ХОТЕ-
ЛУ У ГРАДУ...

ОДЈАХАЋУ НА
ЕВИН РАНЧ
ДА ВИДИМ
КАКО
ЈОЈ ЈЕ
СТРИЦ
!

ДОБРО ДОШ-
ЛИ У МОЈ ХО-
ТЕЛ, ГОСПОДИ-
НЕ СМАРТ!
КОЈИМ ПОВО-
ДОМ ДОЛАЗИ-
ТЕ ОВАМО?

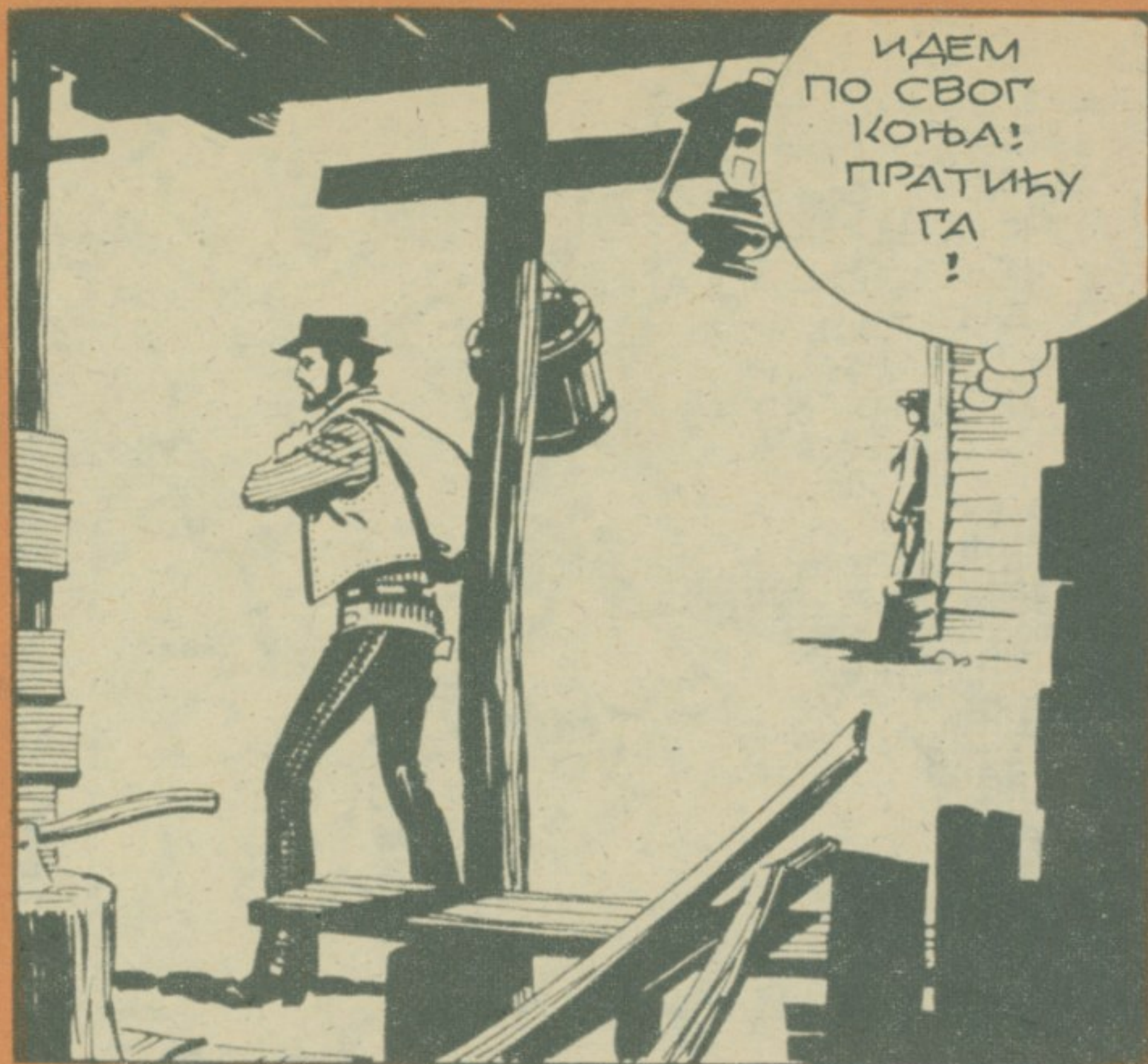
ТРЕБА ДА САЧЕ-
КАМ СВОЈУ НЕ-
ЋАКУ КОЈА
ДАНАС ДОЛАЗИ
ВОЗОМ ИЗ
КЕЈТ СИ-
ТИЈА!

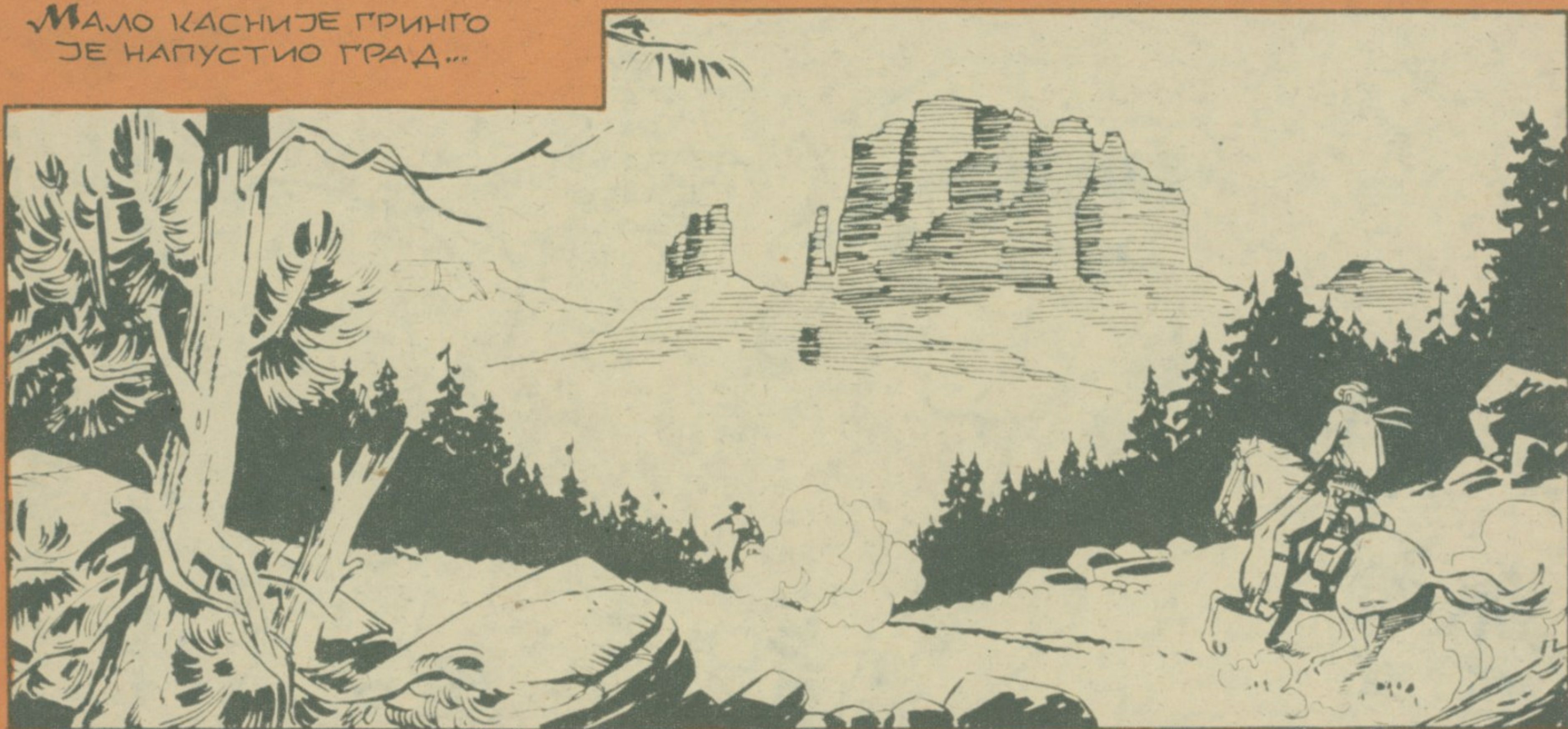
СИГУРНО
ЈЕДВА ЧЕКА-
ТЕ ДА ЈЕ
ВИДИТЕ!

О, ДА!
ТРИНАЕСТ
ГОДИНА ЈЕ НИ-
САМ ВИДЕО! КО
ЗНА ДА ЛИ ЋУ
ЈЕ ПРЕПОЗНА-
ТИ! ЗНАМ СА-
МО ДА ЈЕ ПЛА-
ВУША!

МАЛО КАСНИЈЕ ГРИНГО
ЈЕ НАПУСТИО ГРАД...

УСКРОРО ...

ГРИНГО
ЈЕ СТАО
КРАЈ
ВРАТА И
СТАВИО
ПРСТ НА
ОБАРАЧ !!!

БАЦИ
РЕВОЛВЕР!
СКИНИ
ОПА-
САЧ !

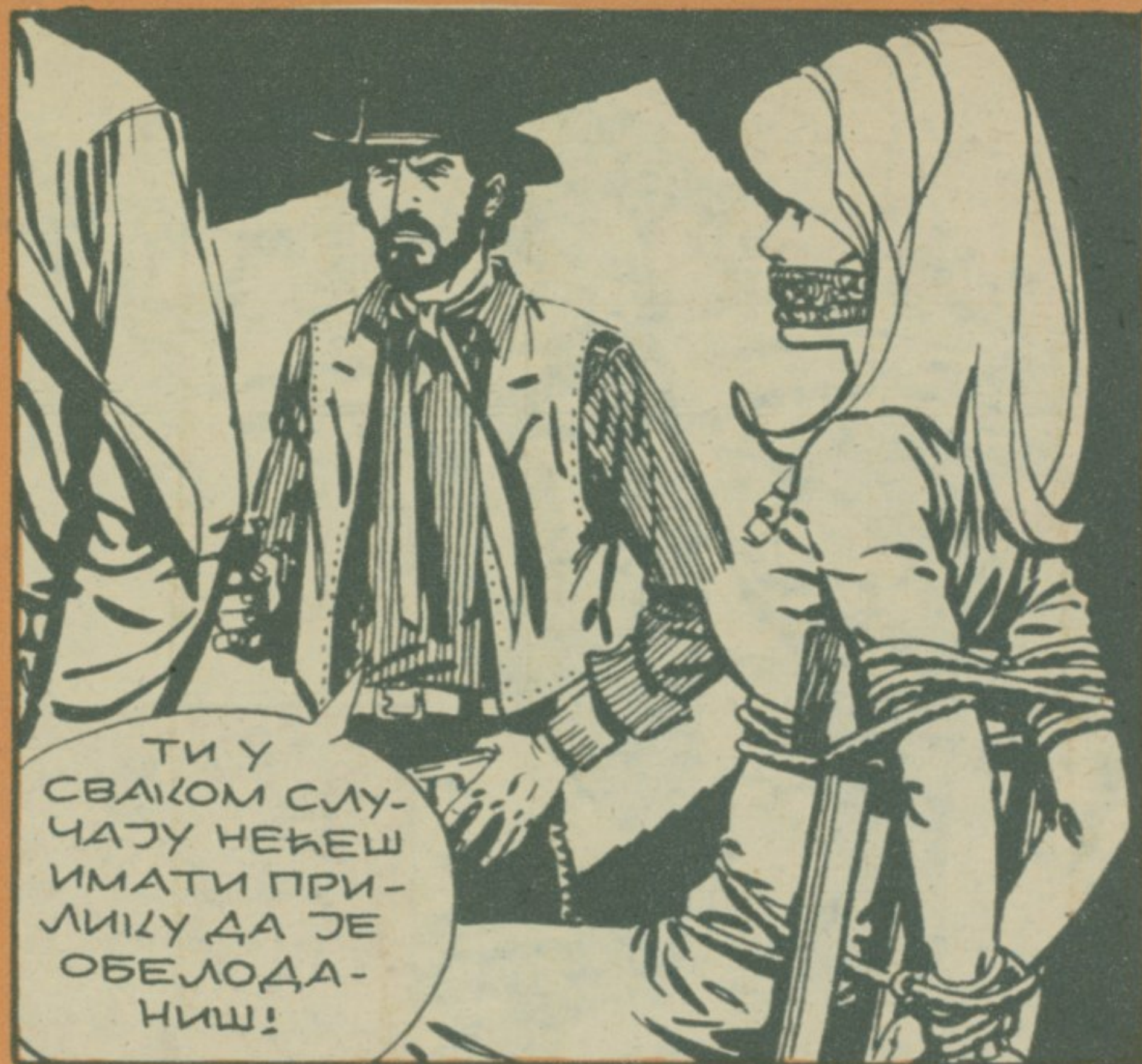

ТАКО, А
САД ОТВОРИ
ВРАТА
И УЋИ
!

ШТА
СИ
УРАДИО
С ДЕВОЈ-
КОМ
?

КАО
ШТО ВИДИШ
С ЊОМ ЈЕ СВЕ
У РЕДУ... ЗА
САДА!

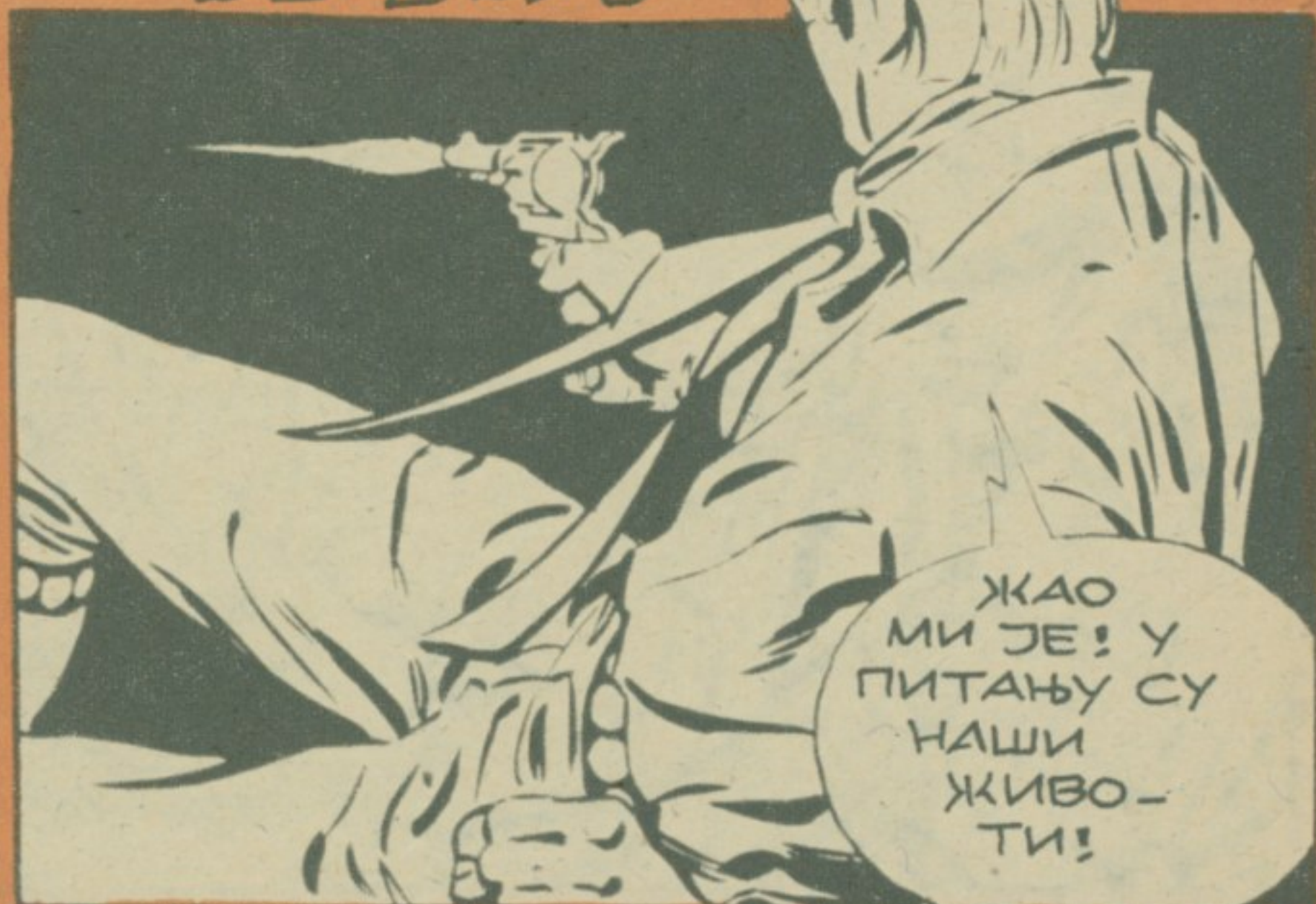

ДАНГ ЈЕ ЗГРА-
БИО РЕВОЛВЕР
И ПОЧЕО ДА
ПУЦА КАО
ЛУД...

ОБОЈЕ
ЋУ ВАС
УБИТИ!

ГРИНГО ЈЕ САМО
ЈЕДНОМ ОПАЛИО...

БАНГ!

ЖАО
МИ ЈЕ! У
ПИТАЊУ СУ
НАШИ
ЖИВО-
ТИ!

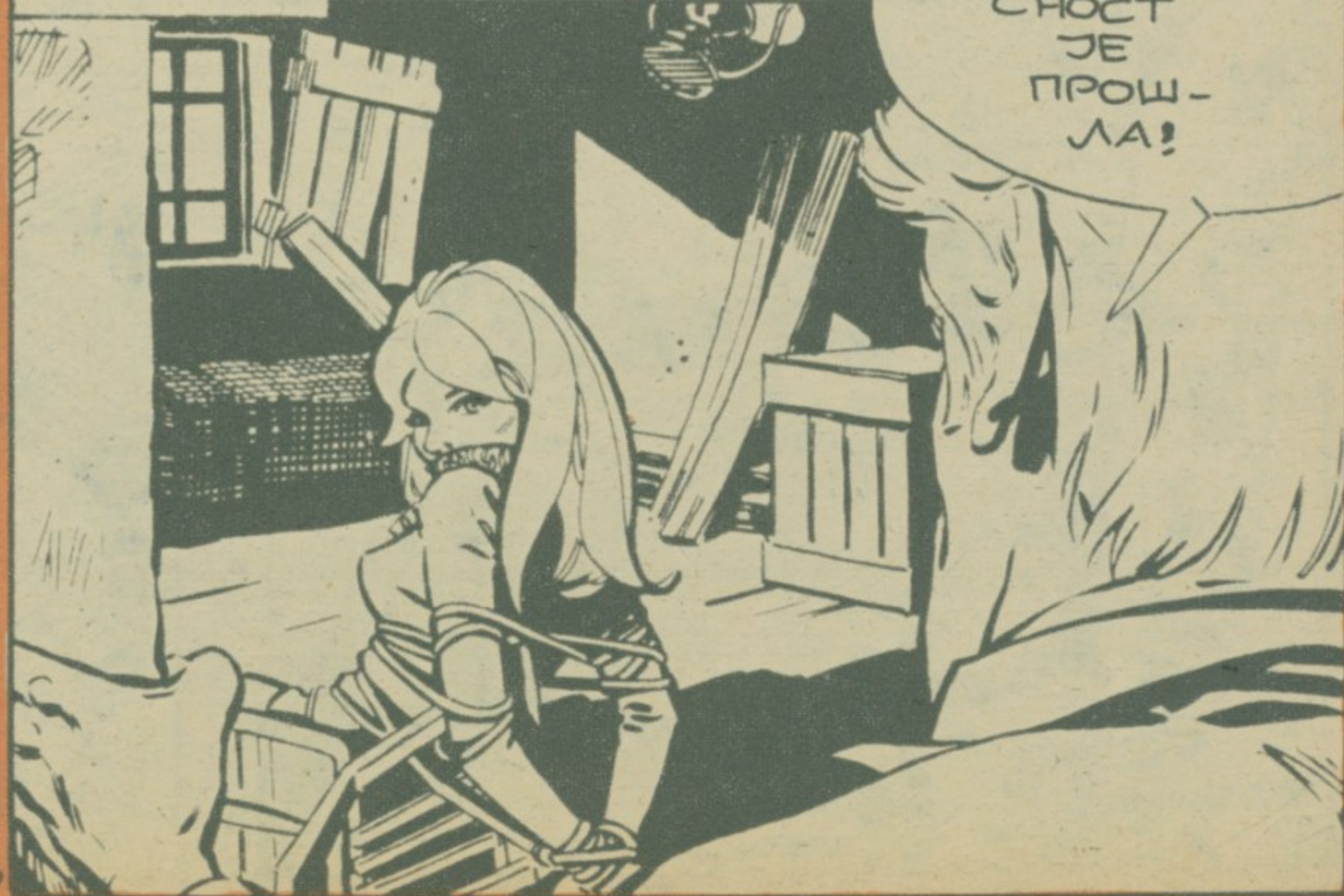

ПО...
ПОГОДИО
СИ МЕ!

НА
ОВОЈ РАЗ-
ДАЉИНИ
НИСАМ НИ
МОГАО ДА
ПРОМАШИМ,
ПА ИПАК...

ПРОШЛО ЈЕ НЕКОЛИКО СЕКУН-
ДИ ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ГРИНГО
ВРАТИО...

НЕ БОЈ СЕ,
ЕВА! ОПА-
СНОСТ
ЈЕ
ПРОШ-
ЛА!

ЗАШТО
СУ МЕ КИД-
НАПОВАЛИ?
ШТА
ХОЋЕ ОД
МЕНЕ
?

ЖЕЛЕ
ДА СЕ ДО-
МОГНУ
ТВОГ
РАНЧА!

ЛАЖНА
ЕВА РАЈЛИ ЈЕ
НА ТВОМ РАН-
ЧУ! ЗНАЛИ СУ
ДА ТЕ СТРИЦ НЕ-
ЋЕ ПРЕПОЗНАТИ
ПОСЛЕ ТОЛИКО
ГОДИНА!

ШТА
ЋЕМО
САД
?

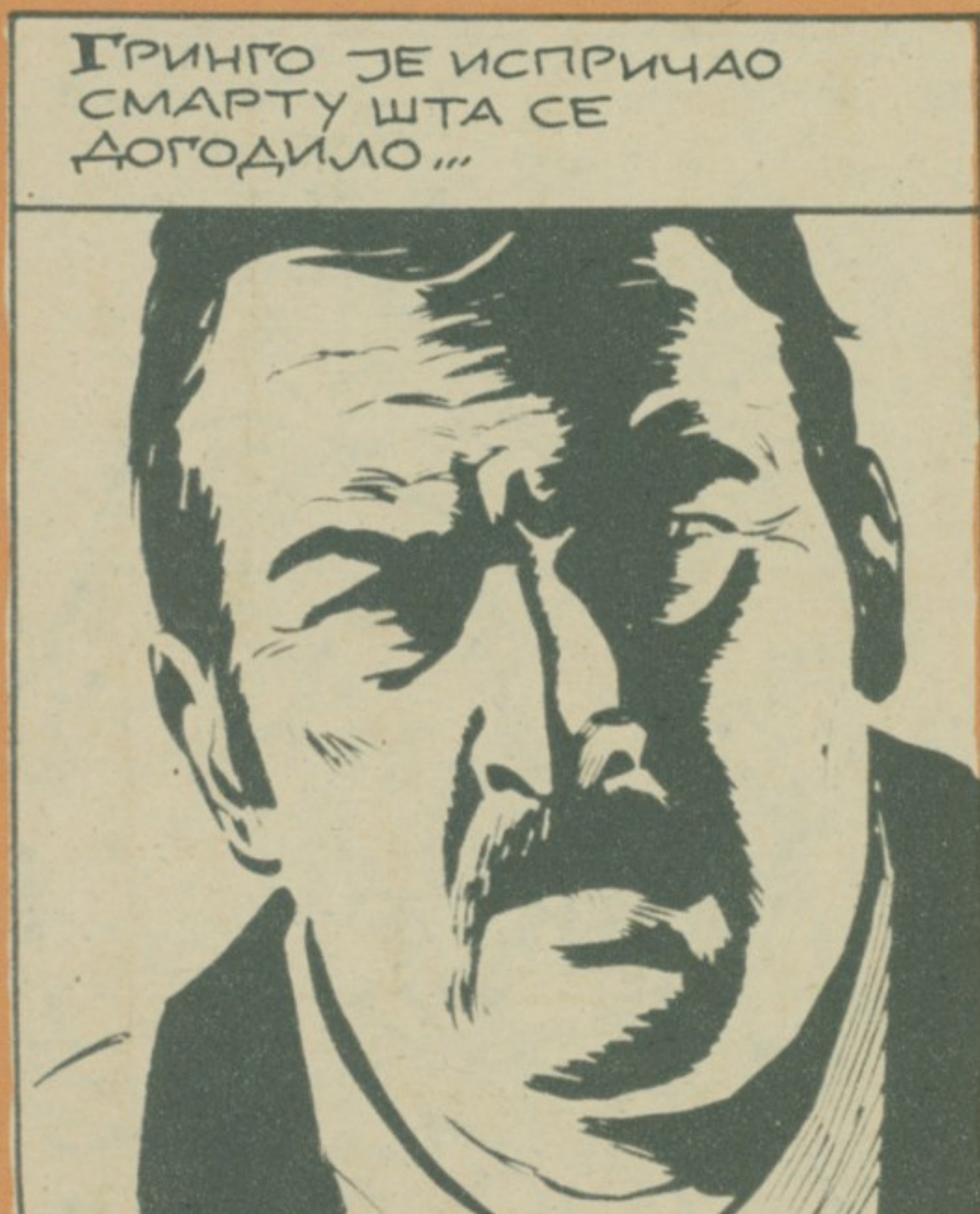
СВЕ
ЋЕМО
ОТКРИТИ
ТОМУ
СМАРТУ
!

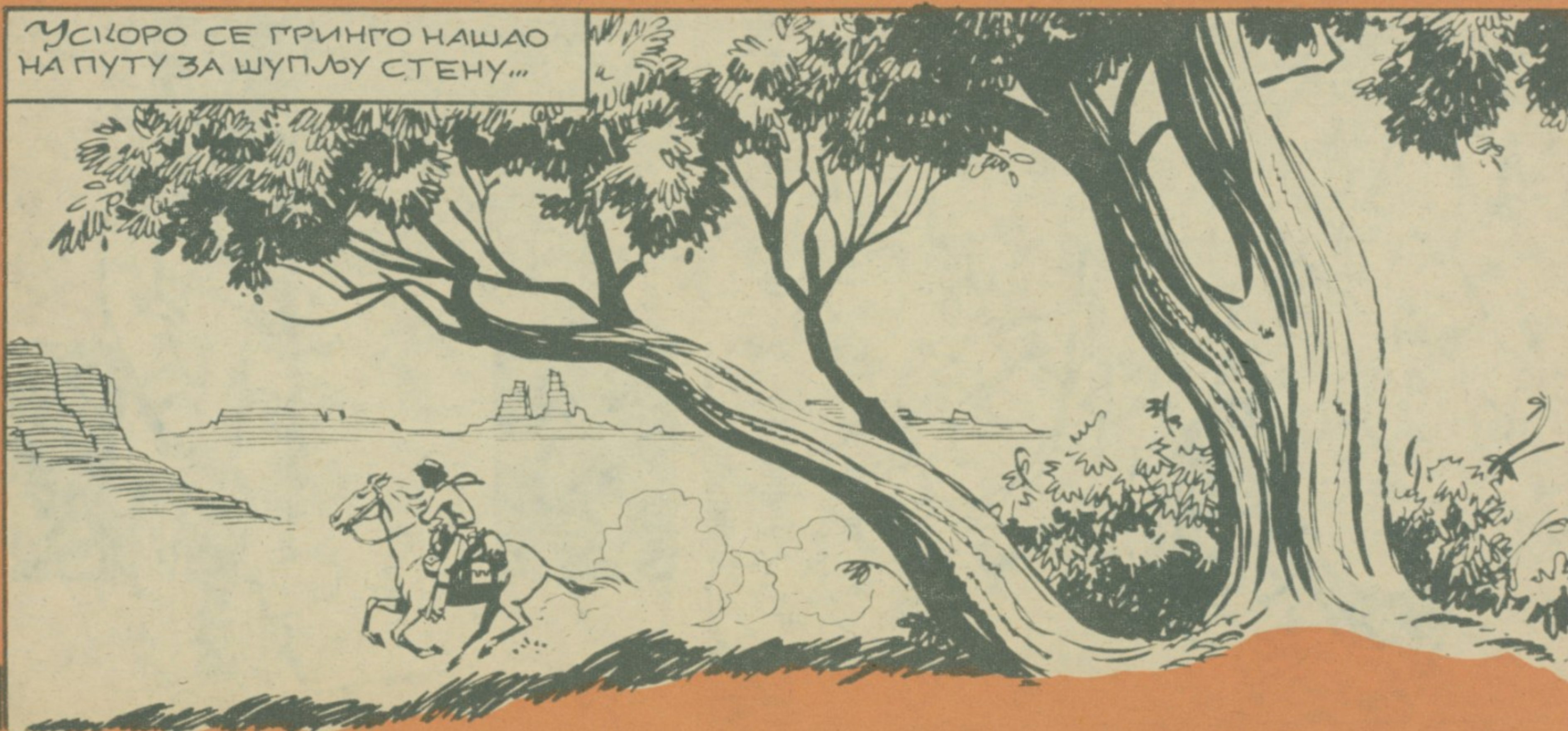
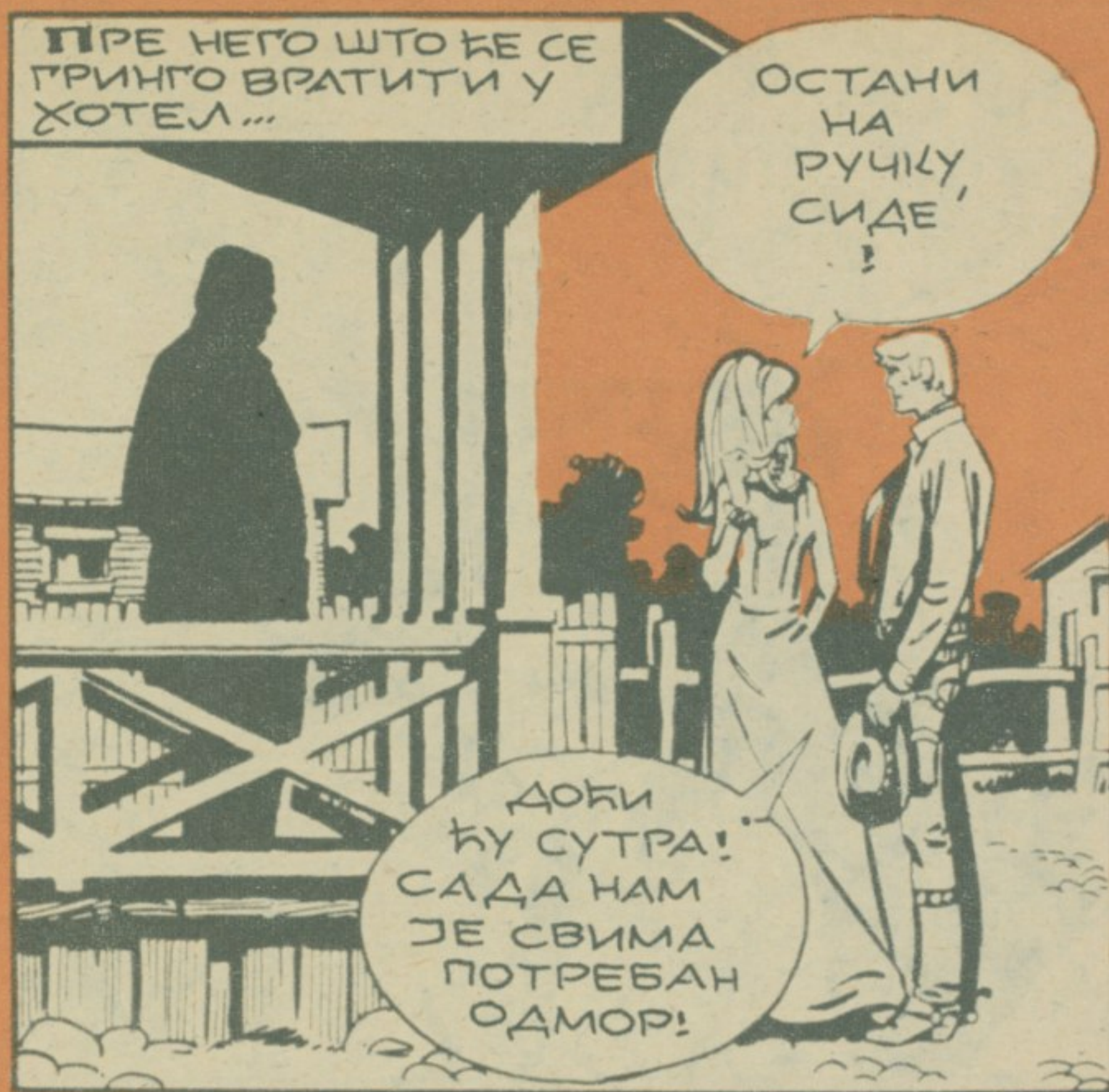
Мало касније били су на путу
ка Евином ранчу...

ДОБРО
ДОШЛИ! ЖЕ-
ЛИТЕ ЛИ ДА
ВИДИТЕ
ТОМА?

ДА!
РЕЦИТЕ
МУ ДА ЈЕ
ВЕОМА
ВАЖНО
!

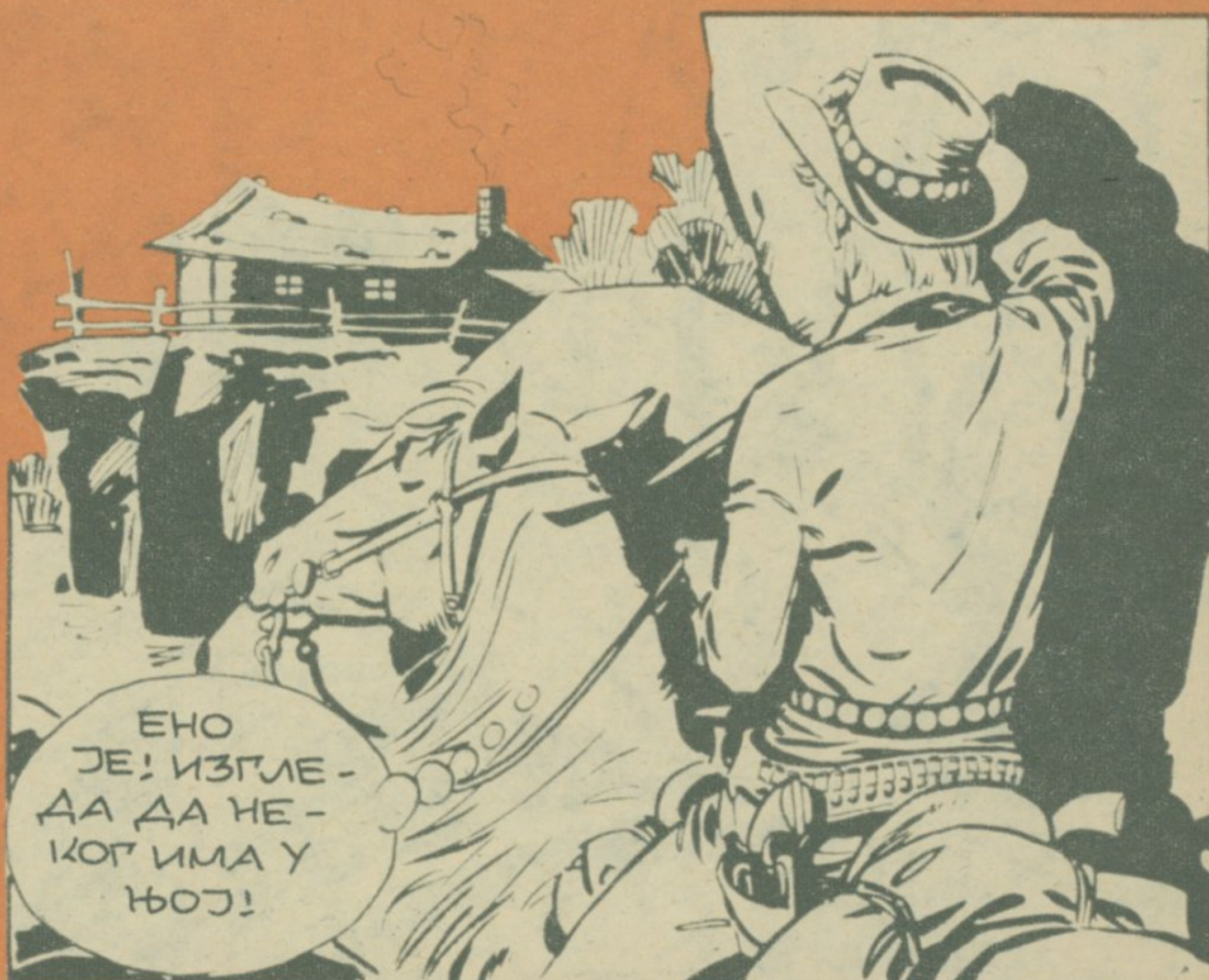
ОДЈЕДНОМ ЈЕ ЗАСТАО. УГЛЕДАО
ЈЕ ЧАУРЕ НА ЗЕМЉИ ...

НАПРАВИЛИ
СТЕ ГРЕШКУ,
ПРИЈАТЕЉИ!
МИСЛИМ ДА ЋЕ
БИТИ ЗАНИМ-
ЉИВО ДА СЕ
ВРАТИМ У ОНУ
БРВНАРУ!

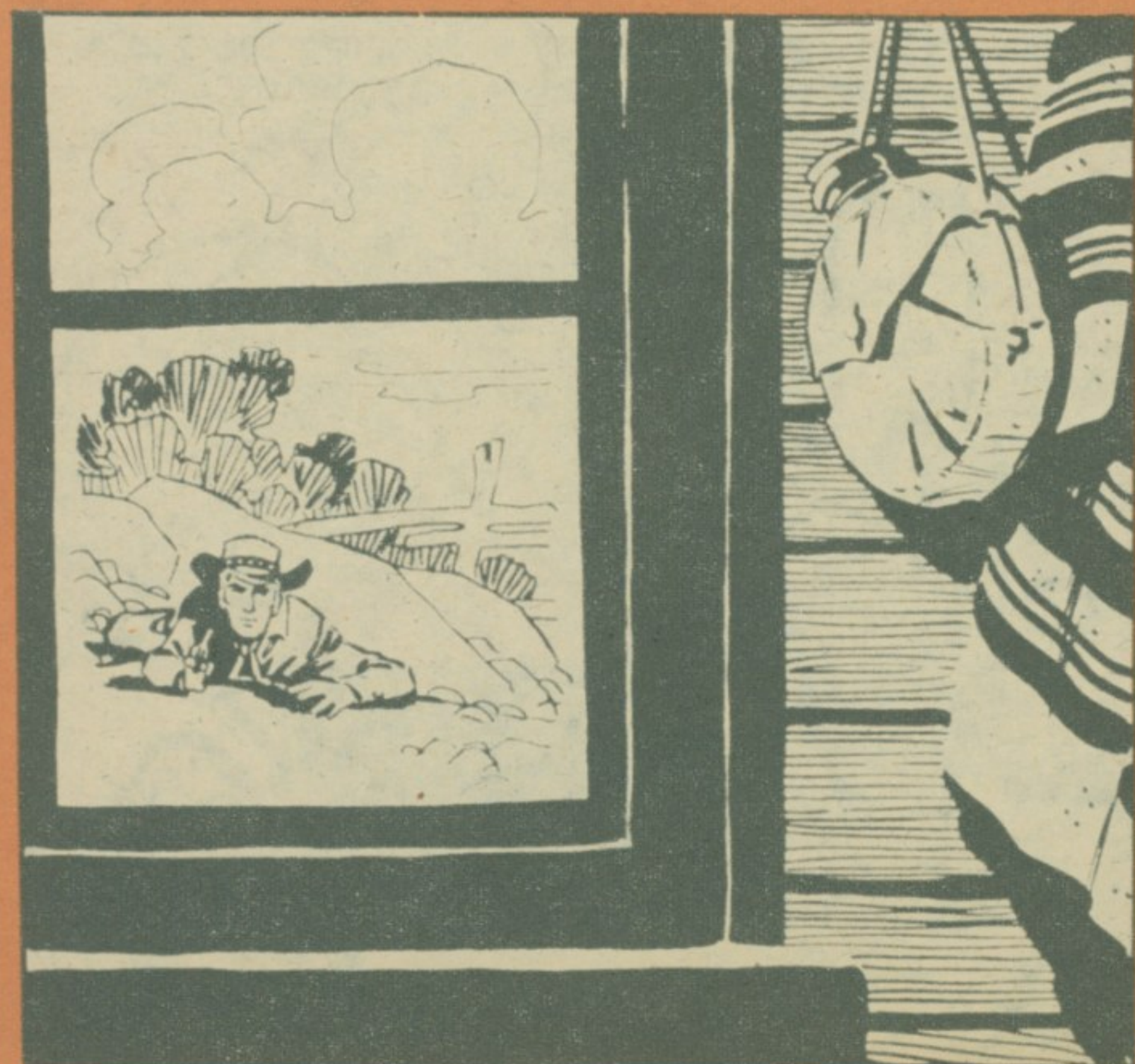

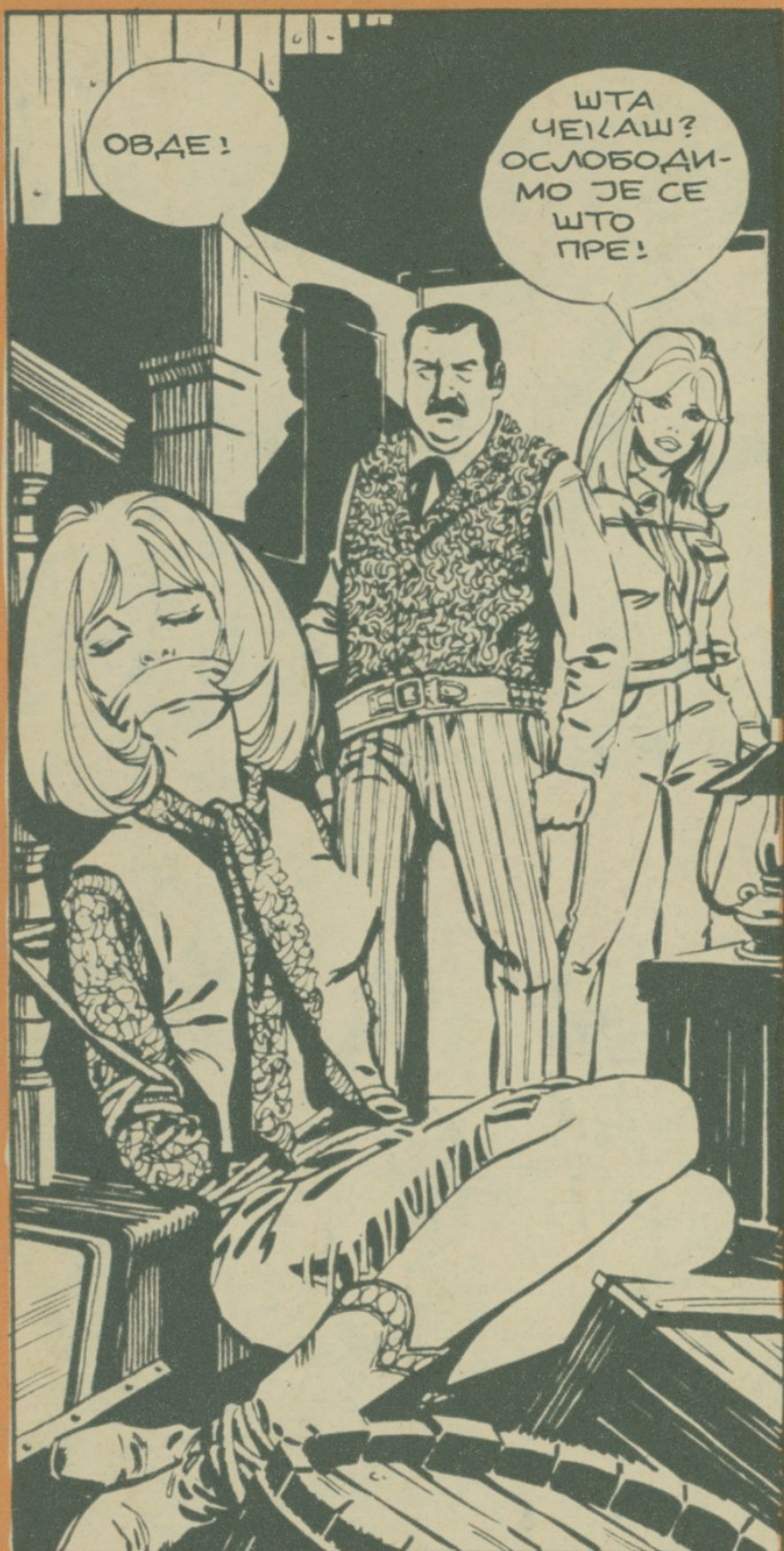
ЕНО
ЈЕ! ИЗГЛЕ-
ДА ДА НЕ-
КОГ ИМА У
ЊОЈ!

ЗА ТО ВРЕМЕ
НА ЕВИНОМ
РАНЧУ ...

ГРИНГО ЈЕ СИ-
ГУРНО ВЕЋ СТИ-
ГАО У ГРАД!
САДА СМО
СИГУРНИ! ГДЕ
ЈЕ ОНА?

ОВДЕ!

ШТА
ЧЕКАШ?
ОСЛОБОДИ-
МО ЈЕ СЕ
ШТО
ПРЕ!

АКО
САДА УМРЕ
РАНЧ ЋЕ ПРИПА-
СТИ ТЕБИ,
КАО ЕВИ
РАЈ-
ЛИ!

АЛИ,
НЕ! ОНА
ЋЕ ПРЕПИСА-
ТИ РАНЧ НА
МОЈЕ
ИМЕ!

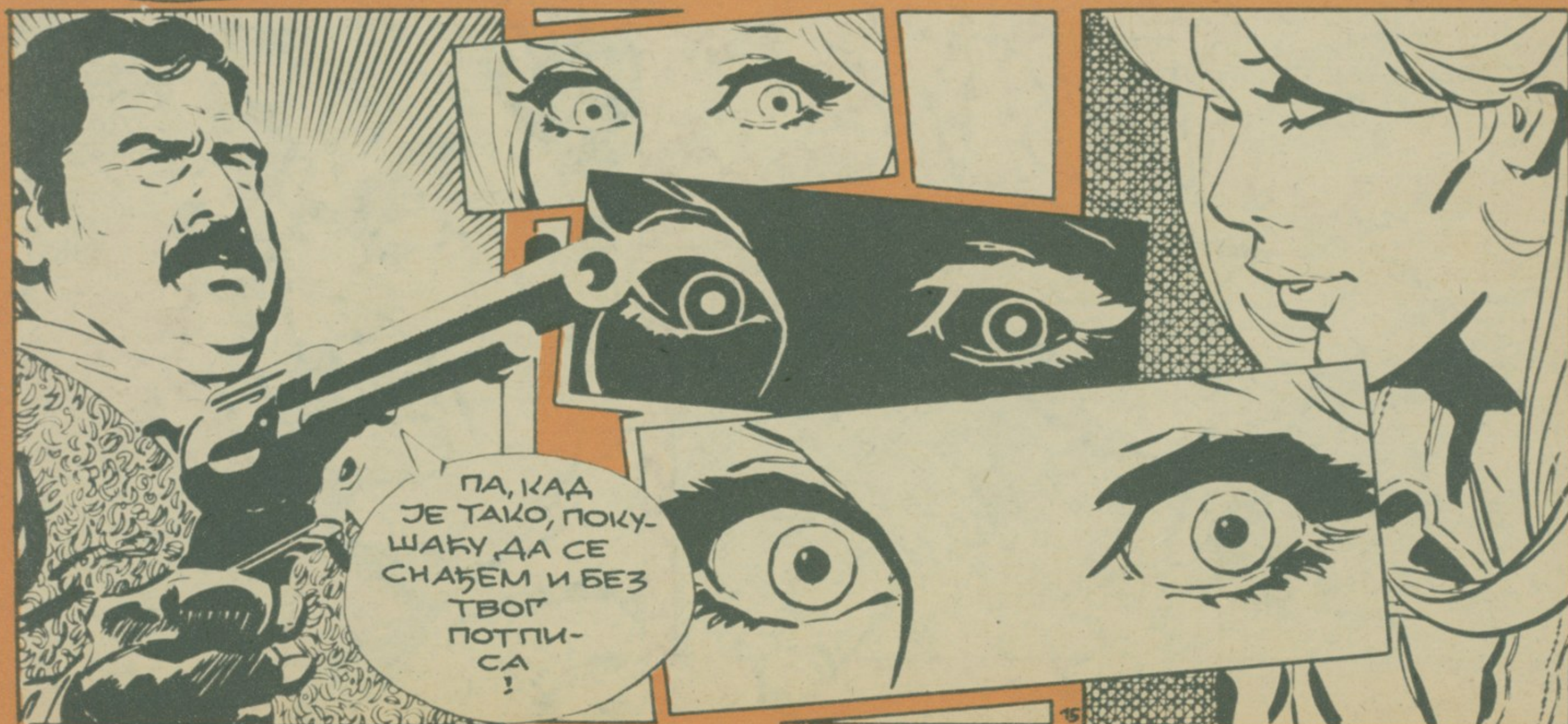
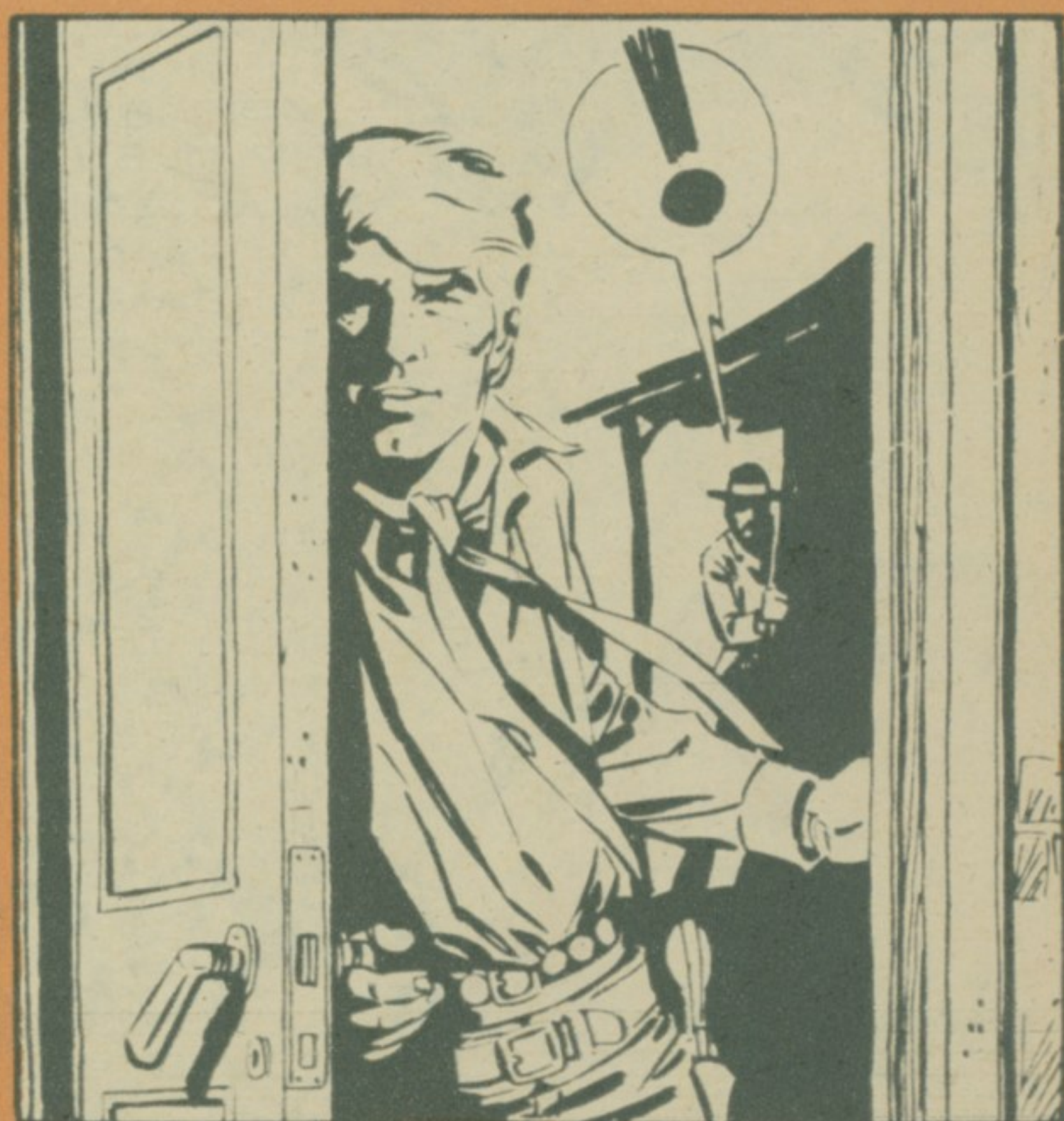

ПОТРЕ-
БАН МИ ЈЕ ЊЕН
ПОТПИС ЈЕР СЕ
НАЛАЗИ ДЕПОНО-
ВАН У БАНЦИ! КАС-
НИЈЕ ЋЕМО ВИДЕ-
ТИ ШТА ЋЕМО
С ЊОМ!

ТОМ ЈЕ ОДВЕЗАО ЕВУ И ЗАПРЕТИО ДА
ЋЕ ЈЕ УБИТИ АКО СЕ НЕ ПОТПИШЕ...

САМО ТАКО
МОЖЕШ
БИТИ ПОНО-
ВО СЛО-
БОД-
НА
!

МАЖНА
ЕВА РАЈЛИ
СЕ ДОКОПА-
ЛА РЕВОЛ-
ВЕРА...

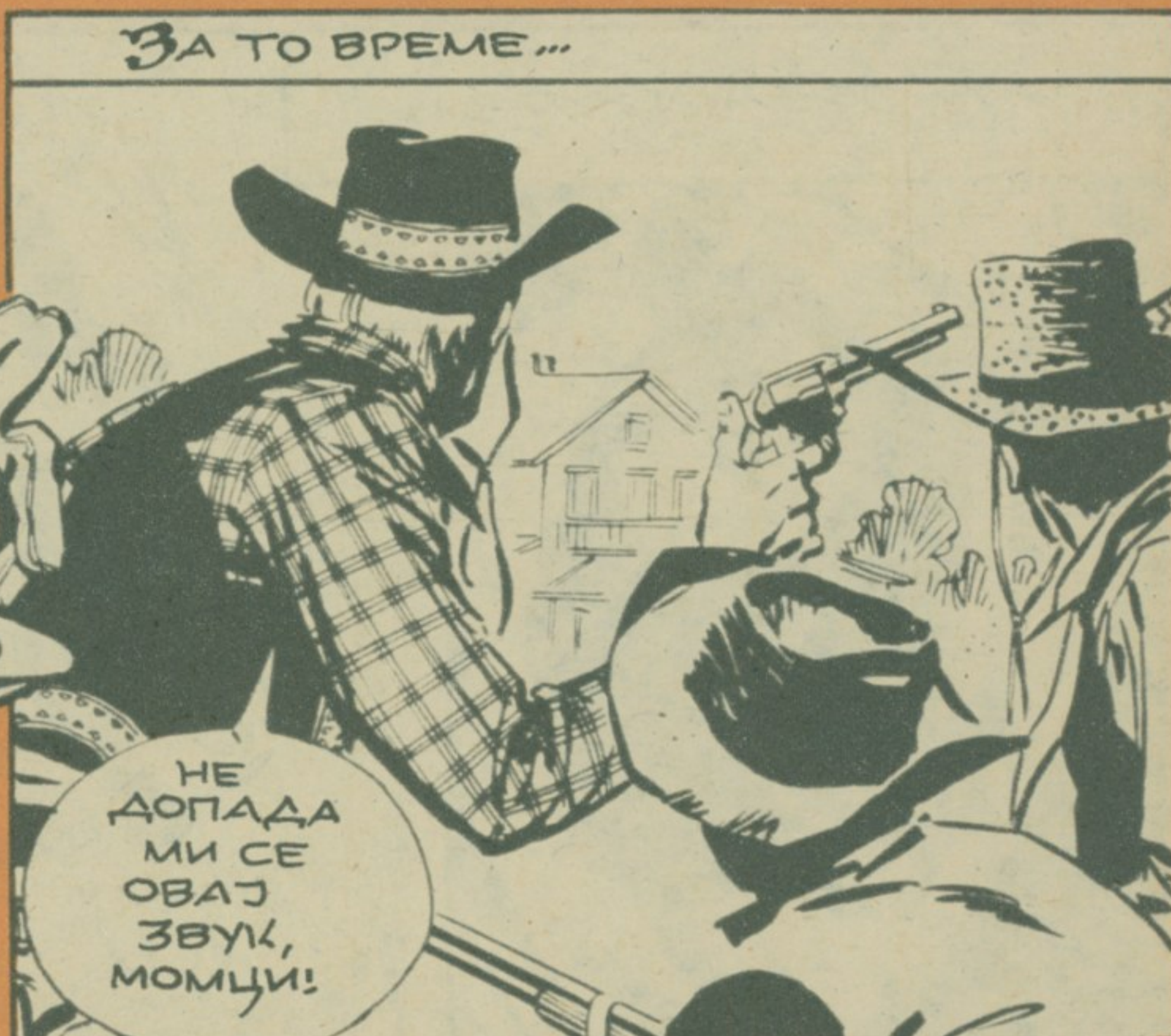

ЕВА ЈЕ ТО НА
ВРЕМЕ СПАЗИЛА...

ХЕЈ!
НЕ МЕ-
ШАЈ СЕ
У ОВО
?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

НЕ
ДОПАДА
МИ СЕ
ОВАЈ
ЗВУК,
МОМЦИ!

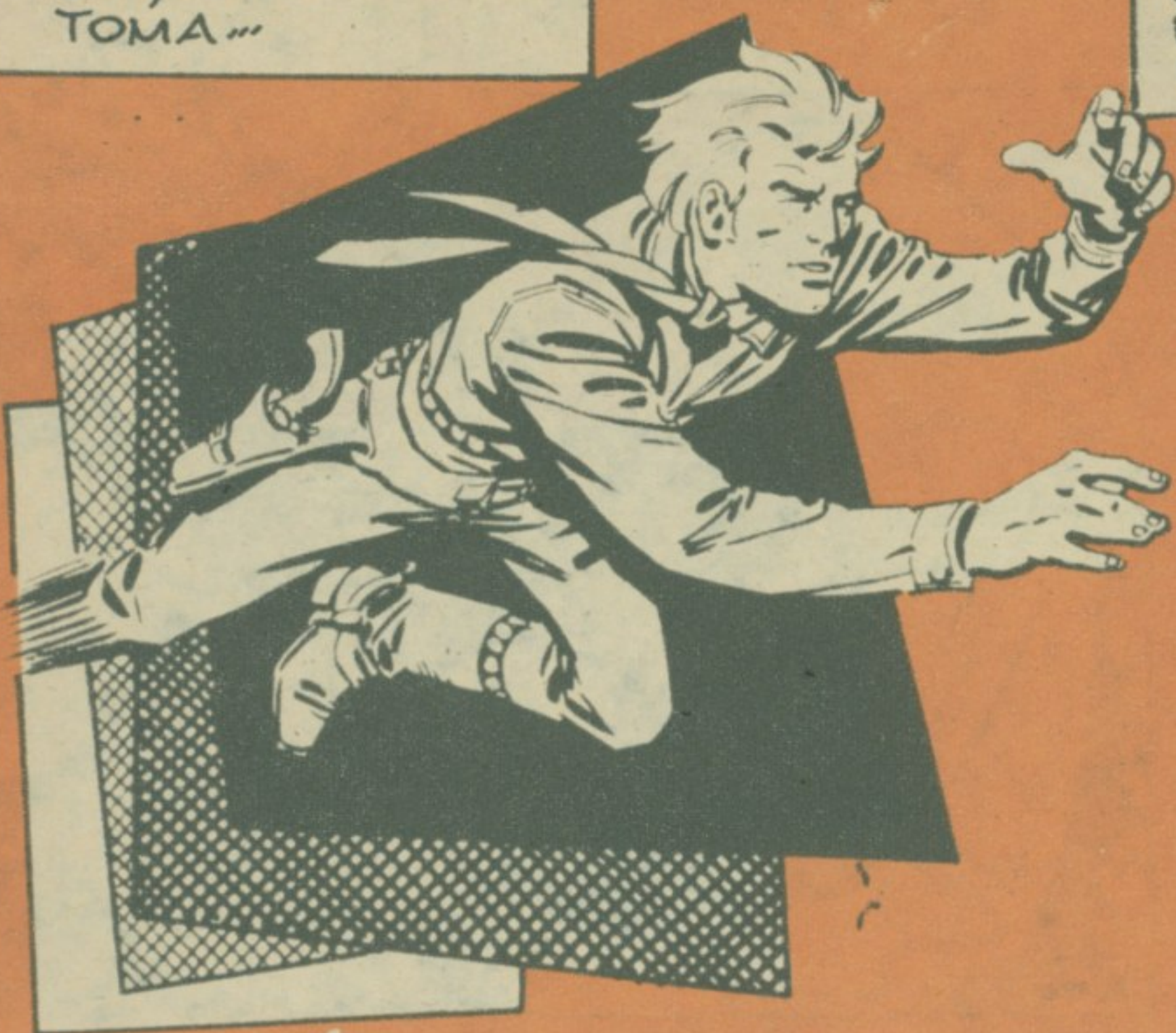

БАЦИ
РЕВОЛ-
ВЕРЕ
ИЛИ
ПУЦАМ!

НИКО-
ВЕ! УНИ-
ШТИЋУ ТЕ
ЈЕДНОМ
ЗА СВА-
ГДА!

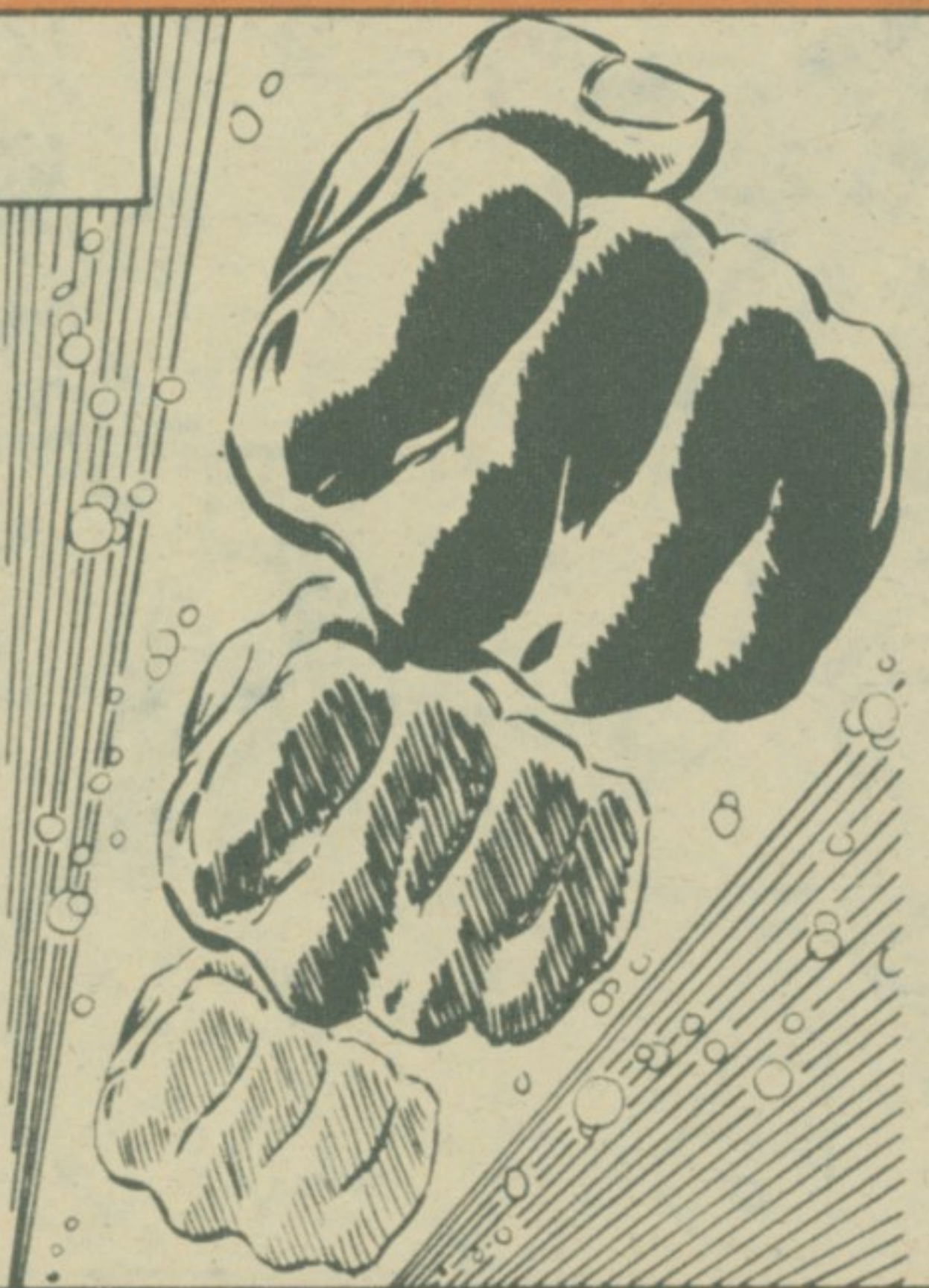
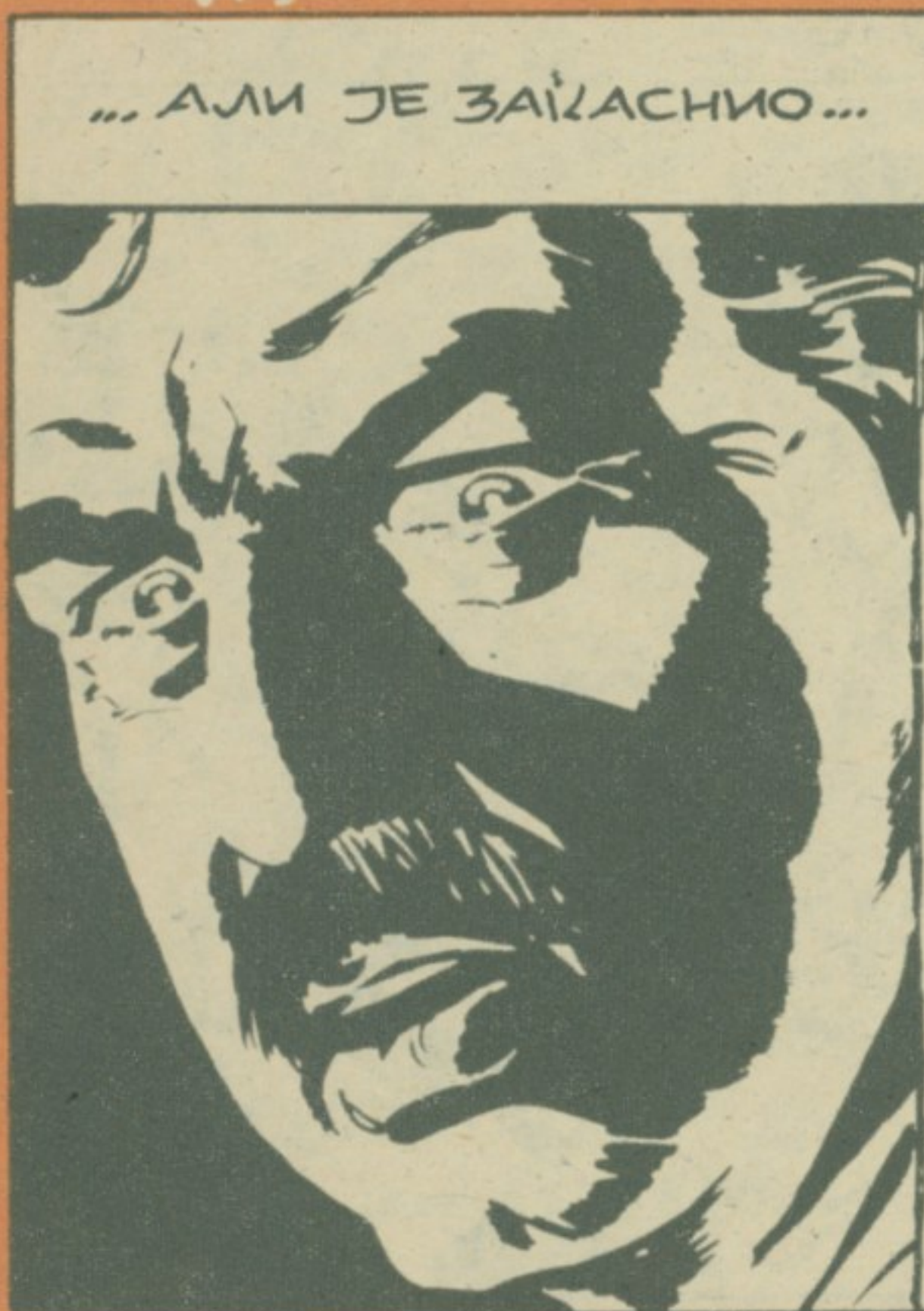
ГРИНГО СЕ
БАЏИО НА
ТОМА...

СМАРТ ЈЕ ПОКУ-
ШАО ДА ГА ЗАУСТА-
ВИ ЈЕДНИМ УДАР-
ЦЕМ...

...АЛИ ЈЕ ЗАГАСИО...

ТОМОВИ ЛЉУДИ СУ ЧУЛИ ПУЦЊЕ
И УПУТИЛИ СЕ КА КУЋИ...

ГАЗДА
ЈЕ У НЕВОЉИ!
НАПРЕД,
МОМЦИ!

?

СТАНИ-
ТЕ! БАЏИТЕ
РЕВОЛВЕРЕ
ИЛИ ПУЦА-
МО!

!

ШЕРИФ ЈЕ РАЗОРУЖАО ТОМОВЕ
ЉУДЕ...

ДРЖИТЕ
ИХ НА НИША-
НУ! ИДЕМ ДА
ПОМОГНЕМ
ГРИНГУ!

Али ни
ГРИН-
ГУ...

...НИ ЕВИ НИЈЕ ПОТРЕБНА ПОМОК...

ЕВО
ТИ ЗА
ЛАЖНО
ПРЕДСТА-
ВЉА-
ЊЕ!

ВИДИ,
ВИДИ! НИ-
САМ ЗНАО
ДА ВАС У
ШКОЛИ,
У СЕНТ
ЛУИСУ
УЧЕ ДА
БОКСУЈЕ-
ТЕ,
ЕВА!

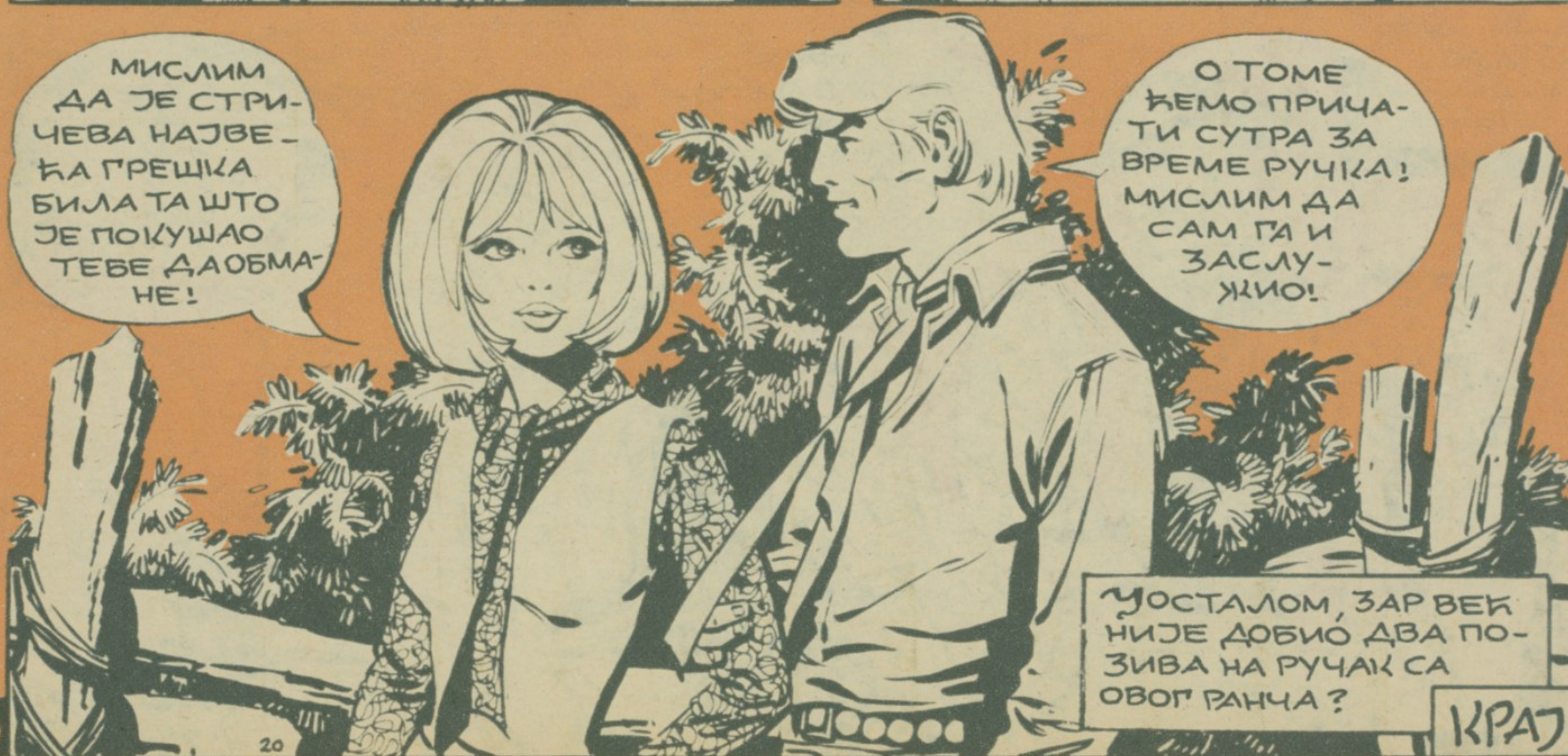

МАЛО
КАСНИ-
ЈЕ...

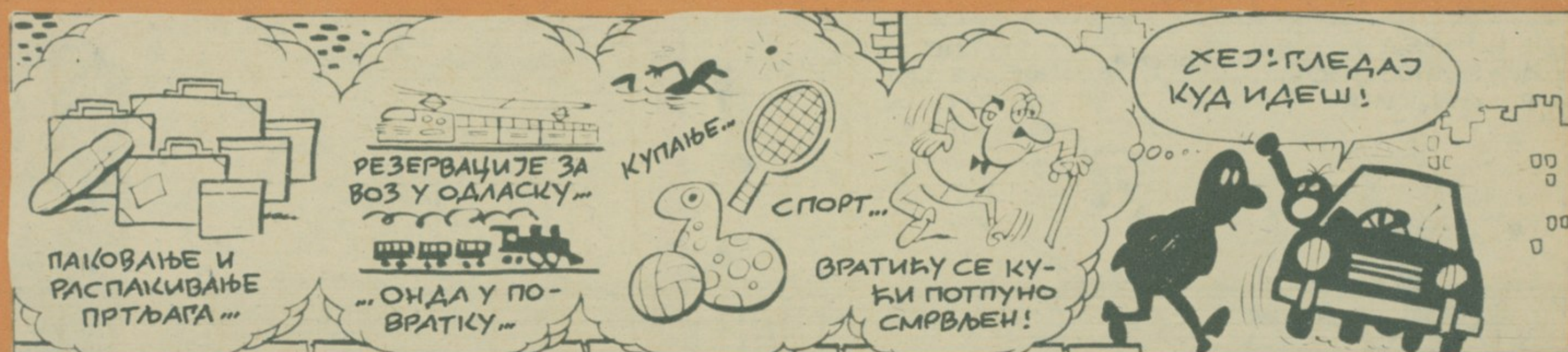
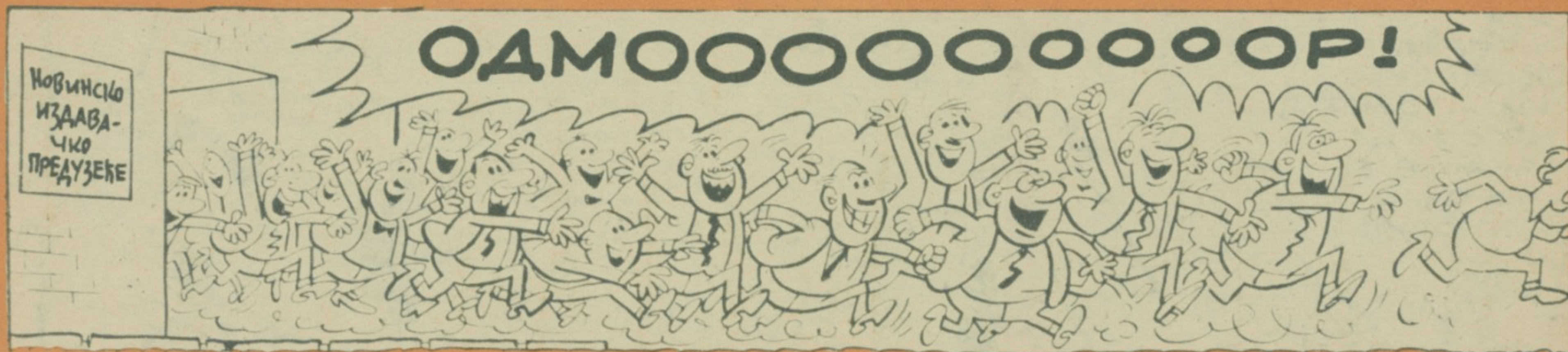
ПОТРЕБ-
НИ СУ ВАМ ПО-
ВЕРЉИВИ ЛУДИ
НА РАНЧУ, ЕВА!
СУТРА ЋУ ВАМ
ИХ ПОСЛА-
ТИ!

ХВА-
ЛА
ВАМ,
ШЕРИ-
ФЕ!

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ: ЖРТВА

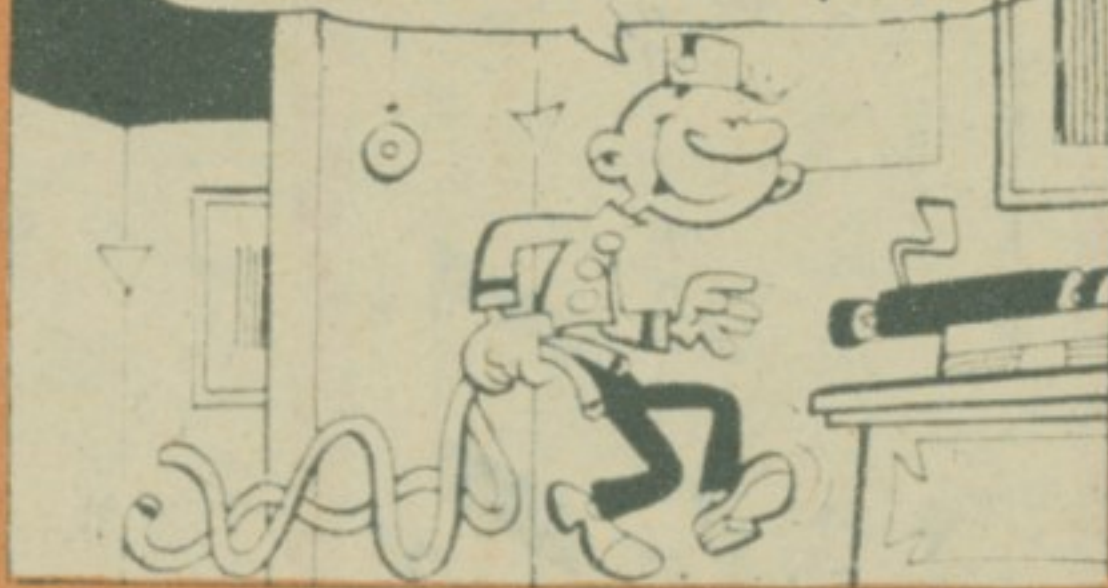

ПОТРЧКО;

ГИМНАСТИКА

ОВО ЦРЕВО ЋЕ МИ ПОСЛУЖИТИ УМЕСТО ФЕДЕРА ЗА РАСТЕЗАЊЕ! ХИ, ХИ!

ИЗБУШИЋУ ДВЕ РУПЕ У ЗИДУ...

ПРОВУЊИ ЦРЕВО КРОЗ ЊИХ И ВЕЗАТИ ГА!

АЛ' ЋУ ДА БУДЕМ ДАСА!

ХЕЈ, МАЛИ! ШТА ТО РАДИШ?

ОВАЈ! ЈА... ЈА...

НА ПОСАО! СМЕСТА!

ДА... ДА, ШЕФЕ!

ПОТРЧКО И НИЈЕ ТАКО ГЛУП!

НИ МЕНИ НЕ БИ ШКОДИЛО ДА МАЛКО ОЈАЧАМ МИШИЋЕ!

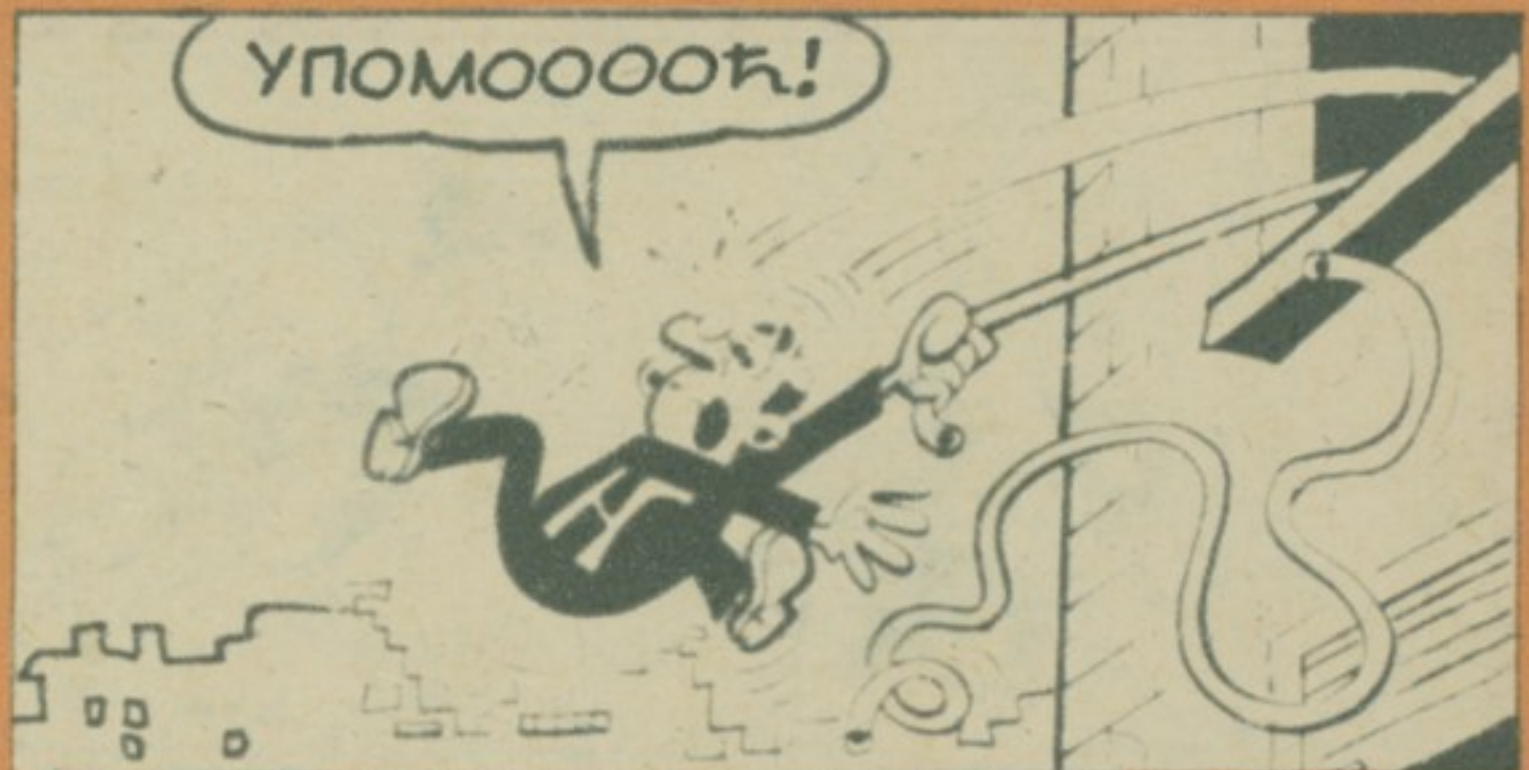
СКЛОНИЋУ ЦРЕВО ДА МИ ШЕФ ВИШЕ НЕ ЗАНОВЕТА!

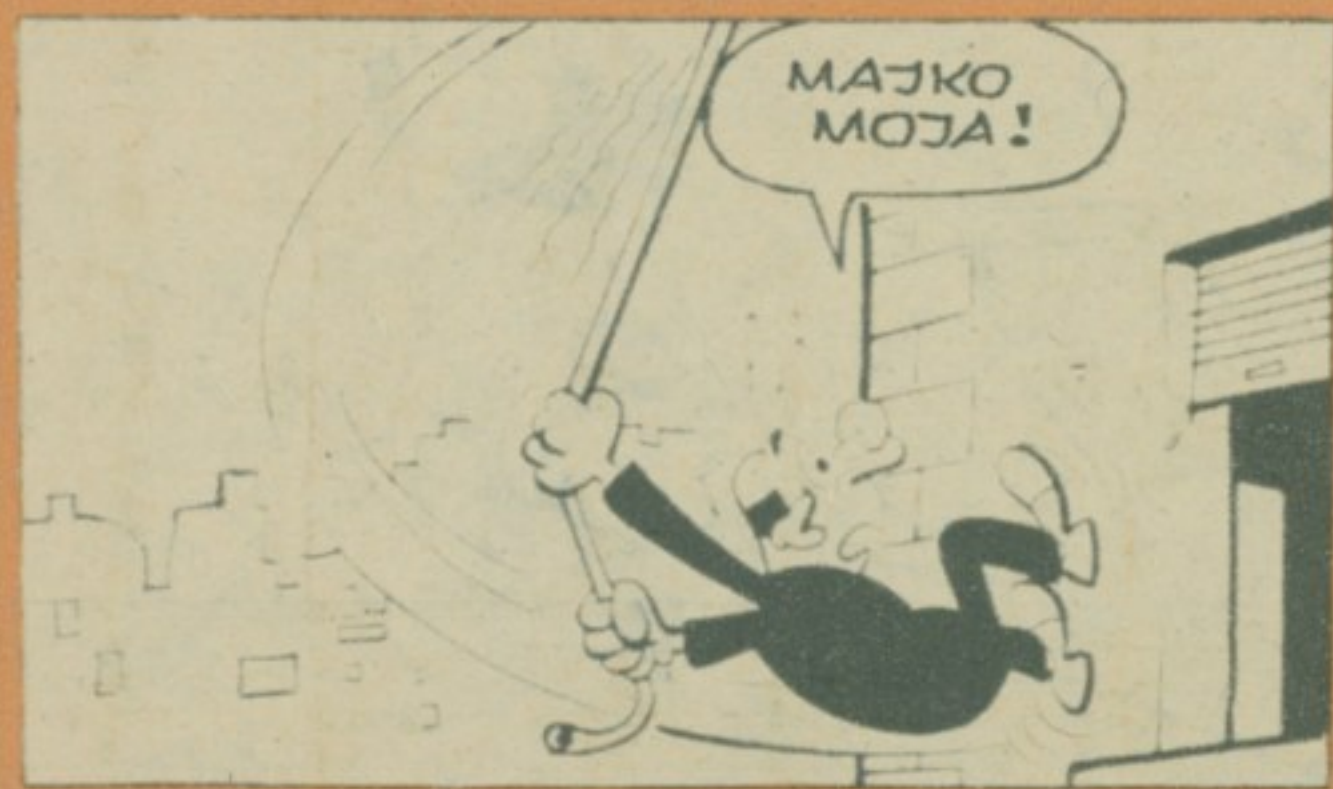
АААААААХ!

УПОМООООХ!

МАЈКО МОЈА!

КАКО ЈЕ СТВАРАН ОВАЈ ЦРТЕЖ! ИМАМ УТИСАК ДА ЋЕ МЕ ШУТНУТИ ПОСРЕД ЛИЦА!

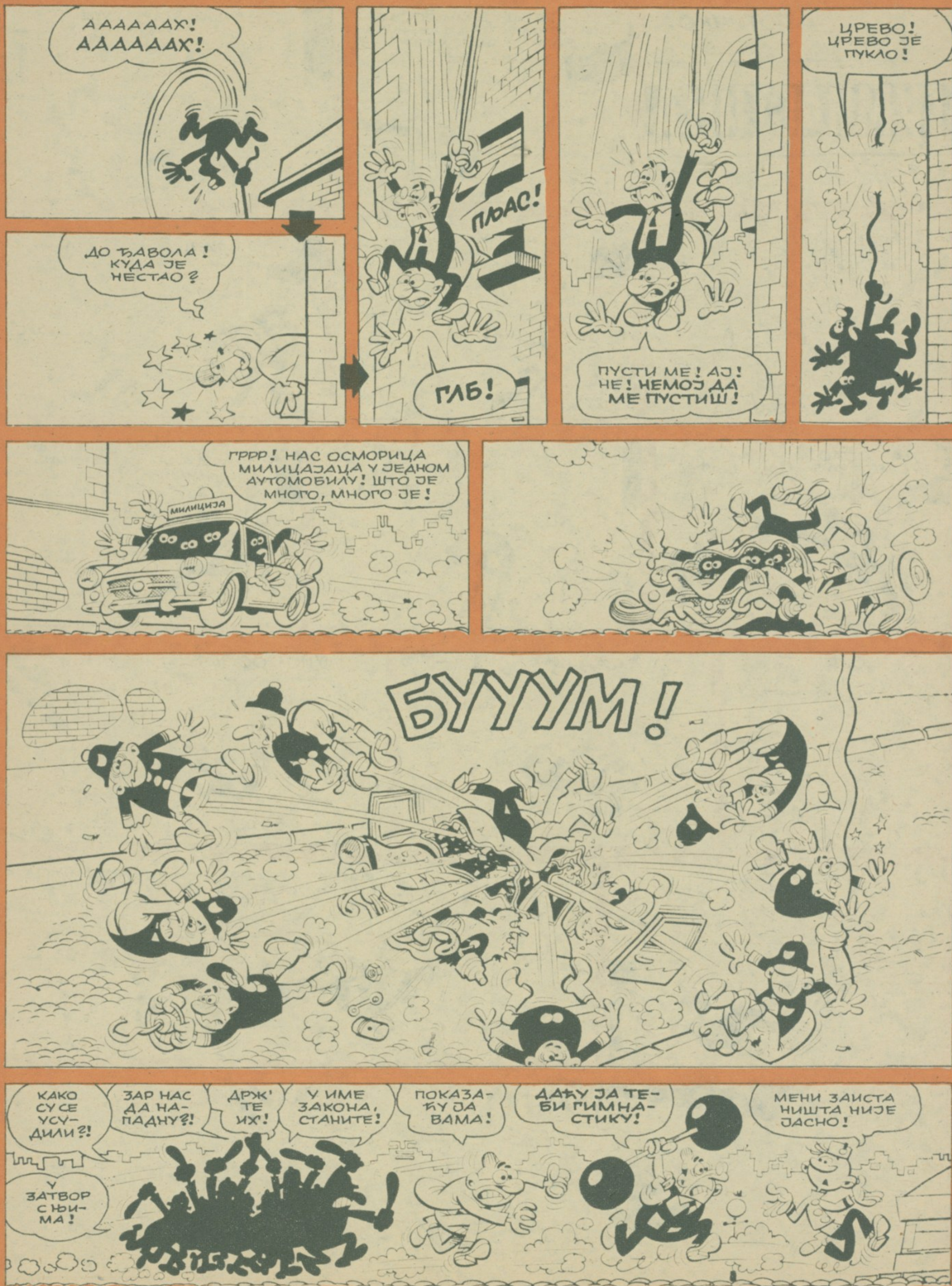

ТРАС!

КУДА БЕЖИШ! СТАНИ!

ИЗУЗЕТНА ПРИЛИКА!

„Политикин забавник“ је набавио за своје читаоце велики број плоча домаће забавне и народне музике по веома ниским ценама. У овом и наредним бројевима објављиваћемо листу ових плоча у специјалној МУЗИЧКОЈ ПОШИЛЦИ под називом

БАЗАР ПЛОЧА ЗА ВАШ ЦЕП
Немојте пропустити прилику јер само преко „Политикиног забавника“ можете доћи до ових плоча по тако ниској цени. „Забавник“ има ексклузивно право продаје!
НИГДЕ ПО ТОЈ ЦЕНИ ОСИМ У „ЗАБАВНИКУ“!
Цена сингл плоче је 7,5 динара, али наша

наруџбина не сме бити мања од 150 динара јер поштарину не плаћате ви него ми!

20 ПЛОЧА ЗА 150 ДИНАРА!

Наравно, можете наручити и више од 20 плоча. У том случају, обрачунаћемо вам плоче по цени од 7,5 динара комад.

Изаберите плоче, испишите њихове бројеве и своје податке на наруџбеници и пошаљите нам наруџбеницу залепљену на полеђини дописнице.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ!

На резервну листу у наруџбеници упишите бројеве неколико плоча којим ћемо заменити наручене плоче — ако се случајно догоди да буду распродате. Зато — пожурите!

народне песме

 ESMA čuje li uzdah moj	СФ 13064 СЛОВОДАН ТРИФУНОВ: Под слободним сунцем града; Емо срцу мом радости	 ZEKERIJAH BJEZIC	С 10142 БОРБЕ ЖЕЛЧЕВСКИ: Откад више нисам твој; Животом плаћам ја	 VASOJEVKA BRANKA
С 10220 ЕСМА РЕЦЕПОВА: Чујеш ли уздах мој; Запевај песму	 VIOLETA TOMOVSKA гутљај по гутљај љубави	С 10240 ЗЕКЕРИЈАХ БЕЗИЋ: Имала је шеснаест лета; Луда ноћ	 mira vasiljevic	СФ 13029 БРАНКА ПЕТРОВИЋ: Поповић; Васојева; Дурмиторка
С 10227 ДРАГАН ТОКОВИЋ: Шта је било било је; Плаче моја виолина	ЕП 16221 ВИОЛЕТА ТОМОВСКА: Гутљај по гутљај љубави и још три македонске песме	С 10214 МУСТАФА ЕЗИЋ: Крива си ти, крив сам и ја; Узалуд те зовем	ЕП 11098 МИРА ВАСИЉЕВИЋ: Момак за једно вече и још три песме	ЕП 16229 СЛАВИЦА ЈОВИЋ: Синоћ у мојим сватовима и још три песме
 LERA	СФ 13022 ВИОЛЕТА ТОМОВСКА: Само кажи да; Сите млади момчиња	 VERA	ЕП 12709 ЈОНЧЕ ХРИСТОВСКИ: Свирајте ми чалги и још три македонске песме	 TOMA dordevic што си тузан, stari druž
СФ 13030 ЛЕПА ЛУКИЋ: Не остављај ме саму; Ој месече звездо сјајна ЕП 12717	 NEZAD SALKOVIC	ЕП 11048 ВЕРА ИВКОВИЋ: Да сам знала и још три песме	 ISIDORA ZIVAN	С 10200 ТОМА ЂОРЂЕВИЋ: Што си тужан стари друже; Сећања су моја тужна
ЕП 14353 АНСАМБЛ ТИХОМИРА ПАУНОВИЋА: Четири народна кола	С 10199 НЕЏАД САЛКОВИЋ: Вечерас ме љуби, љуби; Повечерје	ЕП 11161 МИЛОВАН И МИЛОРАД РАИЛИЋ: Пјесме из Босне	С 10204 ЖИВАН МИЛИЋ: Исидора; Куд се журиш, свитање	С 10145 АНСАМБЛ ЈАНЕЗА СЕВЕРЈА: Проти Рибници; За триглавским горама
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ 11001 Београд, Македонска 29 НАРУЏБЕНИЦА ЗА ГОТОВО неопозиво поручујем плоче под бројевима: РЕЗЕРВНА ЛИСТА: _____ за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем). (Име и презиме) (Поштански број и место) (Улица и број) Датум _____ Потпис _____ Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу.		 SAFET STARA STAZA	ЕП 12717 ДУЕТ ЦИПУНОВСКА — ДИМЧЕВСКИ: Пуста била печалбата и још три македонске песме	 anka gjeva-ivanovska
		С 10207 САФЕТ ИСОВИЋ: Стара стаза; Пјесме Неретви	 SAMIJENA NENA	ЕП 12954 АНКА ГИЈЕВА ИВАНОВСКА: Во тужна одиш либе и још три македонске песме
		С 10242 МИЛОВАН ПУЗИЋ МИКА: Доћи срећо мог живота; Вера, љубави	С 10108 НЕНА ВУКАДИНОВИЋ: Усамљена; Сад тек смем рећи	ЕП 11112 РАША ПАВЛОВИЋ: Због младе крчмарице и још три песме

НАПРАВИТЕ САМИ

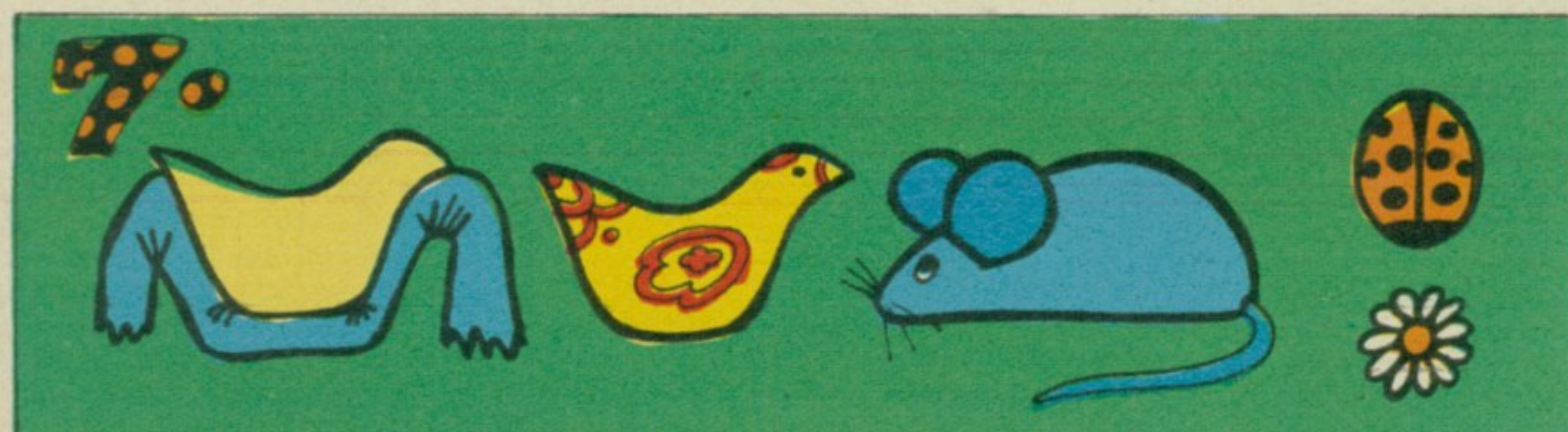
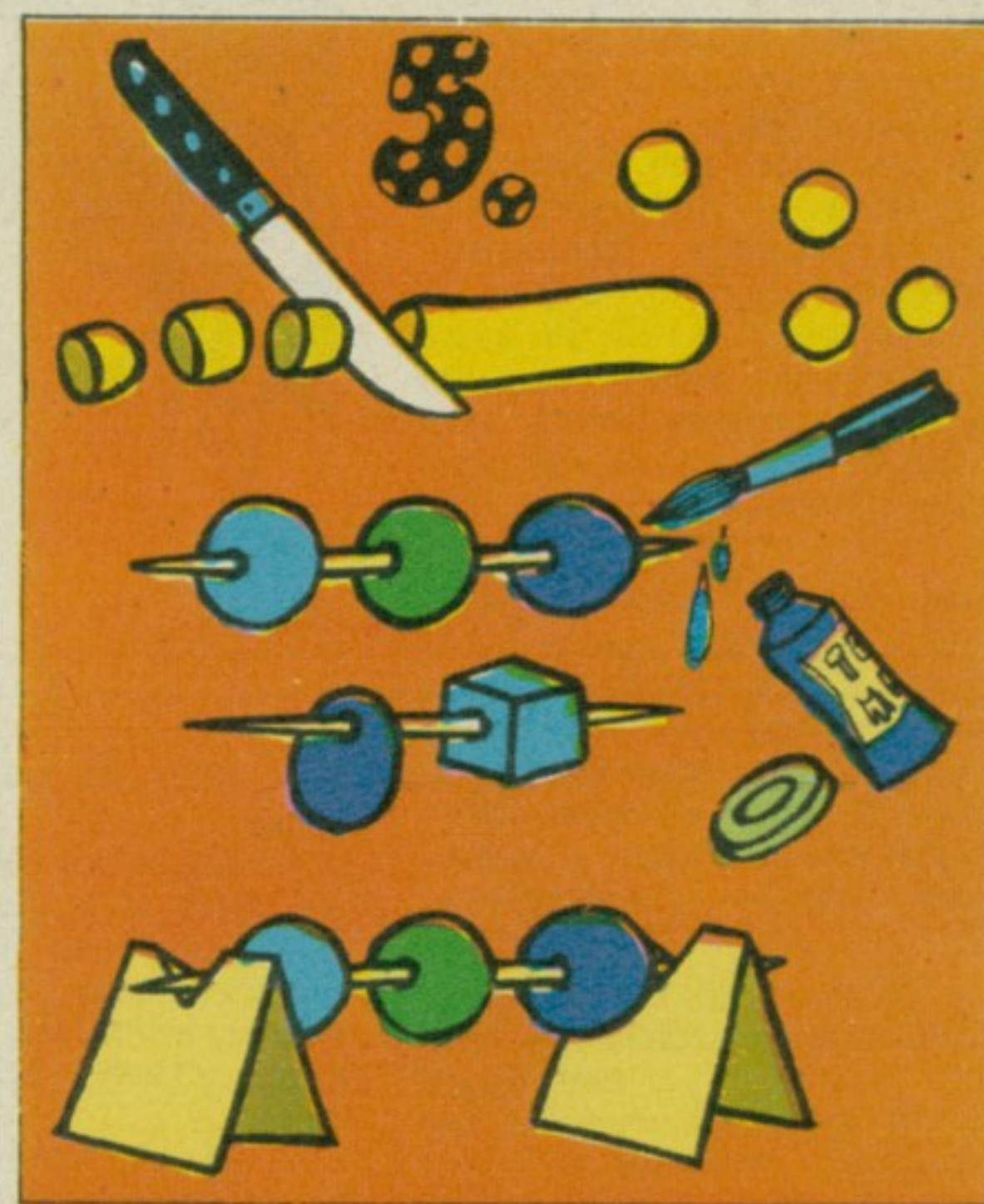
СВЕ ОД ТЕСТА

Вештина прављења накита и разних ситнијих украса од теста позната је од давнина. Да то није тако тешко видећете и сами ако се будете придржавали упутства које вам данас доносимо. Тесто се прави овако: шоља и пола шоље воде (црт. 1). Ову мешавину добро месите све док не добијете масу погодну за обликовање (црт. 2). Тесто затим развијте додајући с времена на време мало брашна да вам се маса не би лепила за подлогу, па од њега правите разне облике (црт. 3). Фигурице од теста ставите у плех који сте претходно обложили алуминијумском фолијом, а затим у пећницу где треба да се пече на тихој ватри — јер тесто треба више да се суши него пече (црт. 4). Тање фигурице суше се отприлике два сата, а дабље и дуже, све зависи од ватре и како сте тесто умесили. На цртежу 5 видите како се од још неосушеног теста праве перле. Тесто се уваља, исече на подједнаке делове а затим се перле обликују у лопте, сузе, коцкице итд. Перле нанижите на чачкалицу обојте темпером или воденом бојом, ставите на

држаче од картона па тек онда их ставите у рерну да се суше. Држачи су вам потребни да се за време сушења тесто не би спљескало. На цртежу 6 видите како се праве медаљон, прстен и брош. Медаљон обликујте и ишарајте, на пример чиодом, а затим затварачем од хемијске оловке направите отвор. За прстен вам је потребна алкица обима вашег прста коју ћете убацили у тесто. На сличан начин можете ако правите брош убацили зихернадлу или је једноставно залепите селотејпом или фластером на полеђину. Цртеж 7 показује како се праве играчке од теста. Ако правите коку обликовано тесто ставите у калуп од чврстог папира. Коку обојте жутом бојом, па кад се боја осуши коки нацртајте крила, очи и реп. Ако правите миша у тесто убаците пре сушења уши исечене од картона и реп од вунице. Бубамару такође прво обојте црвеном бојом, осушите па тек онда нацртајте црне тачкице и главу. Цвет се прави тако што се свака латица направи по себно, затим се споје једна за другу па се тек онда обоје.

КУТАК
ЗА ДЕВОЉИЦЕ

ПОЛУЧЕЛИ ВАГО

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Дежурни железничар на блоку K5 на прузи Минхен — Франкфурт прену се из дремежа. Учинило му се да чује клопарање воза. Погледао је на сат.

— Четири и петнаест! — прогунђа, стресе се од студи и пође према великој пећи да подстакне ватру. — Сањао сам!

Брзи ноћни воз 3546 из Минхена прошао је на време, тачно у 3,12. Могоао је мирно да дремује до пет часова, јер је тек у 5,17 требало да наиђе експрес из Франкфурта.

Тек што је склопио очи, поново је зачуо добро познато метално тактавање воза по шинама. Зграбио је капу и истрчао из кабине. Кроз хладну ноћ промицале су ретке пахуљице снега.

Сад је сасвим јасно чуо да из правца Франкфурта долази неки воз. Погледао је на репни сат. Не, сат у кабини је тачан. Какав, до ђавола, може то воз да буде? Није била најављена никаква ванредна композиција.

Звук је постајао све ближи и јачи. Воз мора да је јурио низ пругу пуном брзином. Железничар се потпуно збунио. Зурио је уз пругу, али није могао да види ништа. Судећи по звуку, композиција је била сасвим близу, али он није могао да назре фарове локомотиве. Помислио је да халуцинира.

Одједном, угледа црну силуету која је изронила из мрака. Сударење точкова са пругом сад је било равно грмљавини. Силуета пројури крај њега, притисак ваздуха умало га није оборио. Железничар крикну и јурну у кабину. Готово отрже телефонску слушалицу.

Конечно је схватио шта се догодило. Последњи вагон воза 3546 се откачио и сад јури све брже низ стрмину дугачку тридесетак километара. Низ стрмину на којој је кривина, а иза ње мала ранжирна станица.

ПАНИКА У СТАНИЦИ

Тридесет два километра даље и неколико стотина метара ниже од блока K5 у малој ранжирној станици Курт Хоган је поред топле пећи играо „тарока“ са тројицом подређених који те вечери после посла нису хтели пешке да оду у село. Одлучили су да у станици дочекају зору и аутобус.

Одједном се врата с треском отворише и у канцеларију улете дежурни.

— Малочас, у 4,16, поред блока K5 је пројурио путнички вагон, шефе! — хрипао је узбуђено. — Фред мисли да се вагон откачио са 3546 и да је пун путника!

Курт Хоган се укочи. Отворених уста зурио је у дежурног. Изненада скочи као опарен, потрча према вратима, али се заустави и промуца:

— Шта да радимо? Шта да радимо?

— Мора да јури ђаволски брзо! — рече дежурни. — Пад је велик. До блока K2 достићи ће више од осамдесет километара! Том брзином не може да прође кроз окуку између K2 и K1! Смрскаће се!

— И да прође окуку, смрскаће се у нашој станици! — Хоган је гризао усне. — Шта да радимо? Реците нешто! Нешто морамо учинити!

— Шта ми ту можемо учинити, шефе? — промуца један железничар. — Не можемо баш ништа!

— Али у том вагону су људи! — Хоган је кршио прсте. — Жене, деца!

Врата канцеларије се опет отворише. Уђе човек тридесетих година, онизак, широких рамена, пегава лица и светлоплаве косе.

„СУЗИ“ НИЈЕ КРТИЈА

— Чуо сам, рекао ми је дежурни! — рече човек с качкетом. — Шта ћете урадити, шефе?

— Шта да урадим, Вили? — Не могу да урадим ништа! — одговори Курт Хоган.

— Дозволите ми да потерам моју „Сузи“! — Вили извуче из џепа дебеле рукавице и поче да их навлачи. — Не можемо чекати

Када је сазнао да, откачен од композиције и пун путника, јури низ стрмину, машиновођа Вили Торман кренуо је да га заустави!

скрштених руку! Дозволите ми да потерам „Сузи“. Ухватићу тај вагон, шефе!

— Не, Вили! — викну Хоган. — То је самоубиство! Како ћеш с том старом кртијом ухватити вагон који јури преко осамдесет на сат?

— Поћи ћу му у сусрет, дочекај га, ухвати га! — возовођа Вили Торман стеже вилице. — Знам, шефе, то је опасно, можда немогуће, али у том откаченом вагону су људи! Морам покушати!

Курт Хоган слеже раменима. Тај Вили је луд, помисли. Не шаљем га ја! Сам хоће да иде! Бар ми неће пребацити да нисмо ништа предузели!

— Кад баш хоћеш, Вили! — рече гласно. — То је лудост, али покушај. Желим ти срећу!

Вили Торман натуче качкет на чело и пође. На вратима се окренуо.

— „Сузи“ није кртија, шефе! — рече и изађе из канцеларије, па потрча према споредном колосеку.

Непун минут касније резервна локомотива „Сузи“, уз отегнути звиждук, хукну мукло и избацујући облачиће паре, изјурила је из ранжирне станице пругом према Франкфурту.

— Хајде, „Сузи“! — Вили Торман помилова команде на старој локомотиви. — Назвао те је кртијом! Показаћемо ми том Курту Хогану!

Локомотива је јурила уз стрмину између борови. Из злепастог димњака излетали су ројеви наранџастих варница. Вили дограби лопату, отвори врата ложишта и поче да убацује угаљ!

Повукао је ручицу дајући максималну снагу старој али још крепкој машини.

ОТЕГНУТ ПИСАК

„Сузи“ стењући прође поред блока K1. Вили Торман погледа тахометар. Игла је подрхтавала на педесет километара. Манометар је показивао максимални притисак у котлу.

„Добра, стара „Сузи“, помисли машиновођа. „Још ниједна локомотива није се уз овај спон пењала том брзином. А онај мамлаз, Хоган, назвао те кртијом!“

Торман покуша да замисли откачени вагон како све брже јури низ падину.

„Мора да је достигао брзину од осамдесет на сат!“ — размишљао је. Како да га зауставим? Ево, још километар па ћу проћи крај K2, кроз окуку! Онда је пруга равна као лењир. Откачени вагон је поред блока K5 прошао у 4,16! Моћи ћу да пређем још седам-осам километара пре него што се сретнемо! Онда...?“

Тормин осети како му се руке, упркос студеном ветру, зноје на командама. И низ бразду на грудима сливао му се млаз зноја. Покуша да плуње, али није могао.

— Глупост! — рече гласно. — Ја се не плашим! Морам спасти те људе! Нисам, ваљда, могао седети скрштених руку!

Ни сам не знајући зашто то чини, повукао је ручицу сирене и „Сузи“ је отегнуто писнула.

— Треба само да будемо хладнокрвни, „Сузи“! — говорио је сам са собом. — Није то баш ни толико компликовано, то што треба да учинимо! Кад превалимо још три километра, зауставићемо се, „Сузи“, и чекаћемо да се појави тај вагон. Чим га угледамо кренућемо назад. Бежаћемо пред полуделим вагоном, али тако да нас полако пристиже! Тако, у сасвим мало различитим брзинама ћемо га ухватити. А после, после је лако, доведићемо га у станицу! Значи, чим га угледамо, ја ћу...!

КАО ДА СЕ РАСПАДА

Стресе се. Наже се кроз прозор. Мрак је непрозиран. Само, као рој свитаца, ковитлале су се кроз црnilо наранџасте искре.

— Чим угледам вагон? — запиташе се осећајући како га страх све више обузима. — Како ћу га угледати на време кад нема фарова на њему? Да, угледаћу га, али прекасно!

Зауставио је „Сузи“ и нагнуо се кроз прозор. Зурио је у помрчину. Напрезао је слух. Ништа! Само фијукање ветра и убоди ледених иглица!

Скочио је са локомотиве и потрчао је десетак метара уз пругу. Легао је и прислонио уво на шину. Ништа! Само га је ледени метал опекао.

Сваки час је прислањао на пругу једно, па друго уво. Одједном зачу куцкање праћено потмулим тутњањем. Шина је почела да подхртава.

Клопарање је постајало све јаче, док се није претворило у заглушно бубњање, а пруга је све жешће играла под увом.

— Иде преко осамдесет на сат! — помисли Вили и скочи.

Сад је већ, тако стојећи, могао да чује потмуду грмљавину откаченог вагона. Трже се из укочености, појури према „Сузи“ и попе се у кабину.

Манометар је показивао максимални притисак, али он још појача пару. Десном руком је стегао покретачку полугу, а левом се прихватио оградe и протурио главу кроз прозор.

„Сузи“ је стењала, чинило се да ће се сваког часа распасти. Полако је повукао полугу. Локомотива је лагано кренула натраг низ стрмину.

НАЈВЕЋА НАГРАДА

Одједном му се учини да је угледао црну силуету. Повукао је полугу до краја. „Сузи“ је нагло појурила.

Сад је јасно видео црни обрис откаченог вагона како га сустиже. Чинило му се да му не може побећи, али је „Сузи“ јурила све брже и вагон се све спорије приближавао.

Брзиномер је показивао 82 километра. Откачени вагон је био удаљен само још десетак метара.

— Држи се, „Сузи“! — помисли Вили, увуче главу у кабину,

обема рукама се одупре о зид машине, спремајући се да дочека удар.

Тресак! Одбојници вагона ударили су у одбојнике локомотиве тако жестоко да је осетио оштар бол у лактовима и зглобовима на шакама. „Сузи“ је поскочила, заврлудала лево-десно, шине су зацвилеле. Затим су „Сузи“ и ухваћени вагон, спојени, наставили трку низ падину.

Вили Торман клону на колена. Неколико тренутака није знао ни где се налази ни шта се око њега збива. Онда се усправи и поче полако да успорава машину.

На ранжирној станици Хоган и десетак железничара веселим поклицима дочекали су „Сузи“ и ухваћени вагон. Дежурни са блока К1 обавестио их је да је самоубилачки подухват Вили Тормана успео.

Кад се „Сузи“ зауставила, Вили Торман уморно сиђе из кабине. Неколико тренутака је посматрао како из ухваћеног вагона излазе спасени путници. Било их је четрдесетак. Међу њима Торман угледа младу жену и потрча јој у сусрет.

Кад су следећих дана новинари посетили Тормана један од њих га је упитао:

— Је ли вас неко наградио за то што сте учинили?

— Наравно, добио сам највећу награду на свету! — осмехну се машиновођа. — Знате, у том вагону је била и моја жена! Путувала је да посети болесну мајку. Нисам знао да је у том вагону. При поласку сместио сам је у један вагон у средини. Али, воз је био пун, па се преместила у задњи вагон. Зар има веће награде? Имамо малу кћерку, знате!

А. Радаковић

ЗАШТО ПУЦА ЗВУЧНИ ЗИД

УДАРНИ ТАЛАС КОЈИ СТВАРАЈУ БРЗЕ ЛЕТЕЛИЦЕ МОЖЕ ДА ПОЛУПА ПРОЗОРЕ НА КУЋАМА ИЛИ ДА КРОЗ ОТВОРЕНА ВРАТА ИЗБАЦИ ПРЕДМЕТЕ У ДВОРИШТЕ!

Када се испали метак из пушке, пре него што експлодира зачује се пуцањ. То се дешава јер пробија звучни зид, тј. креће се већом брзином него што се простира звук, брже од 1200 км/ч. Познато је да је експлозија јача уколико је предмет већи. Онда се може замислити детонација која настаје када се авион креће надзвучном брзином.

Ова појава први пут је примећена у мају 1950. године када је близу Дејтона у држави Охајо вршено пробно пикирање авиона Ф-86А. Радар који је пратио његово кретање регистровао је експлозију. Одмах је јављено пилоту пуковнику Ричарду Цисону да се врати на аеродром. Али на апарату није пронађен никакав квар и после дужег испитивања наново му је дата дозвола за узлетање. После сваког следећег пикирања поново су регистроване експлозије. У међувремену цео крај су потресле јаке детонације. А ватрогасци и полиција узалудно су се трудили да пронађу кривце који су на свим зградама полупали прозорска стакла.

Тек касније објашњена је ова појава. При повећању брзине авиона мења се притисак и густина ваздуха и те промене се преносе на све стране слично таласима којима се креће звук. Зато се и називају звучним таласима. Када се брзина лета приближи брзини простирања звука, честице ваздуха немају довољно времена да се уклоне испред авиона, па их он сабија и прави од њих „зид“. У тренутку када се повећа брзина преко 1200 км/ч, авион пробија ту „препреку“, најпре у њега удара „челом“, па крилима а затим репом. Тако се јавља неколико таласа који остају далеко иза летелице. Често се дешава да се они сливају у два или у један и називају се ударним таласима.

Ударни таласи имају велико разорно дејство и иду према земљи о коју ударају великом снагом. Тако су у стању да полупају прозоре или да кроз отворена врата на кућама избаце предмете у двориш-

те. На морској површини ударни талас може имати снагу урагана а притисак ваздуха о тле износи и 240 килограма на један квадратни метар и упоређује се са разорним дејством авионске бомбе! Јачина зависи од брзине коју постигне авион, од висине, као и од типа летелице.

Данас је забрањено надзвучним авионима да прелећу преко насељених места, дуж ауто-путева или железничких пруга. Изненадне експлозије могу да изазову стрес код људи на земљи којима је већ дозлогрдила бука аутомобила без ауспуха, трамваја

и аутобуса. И не треба спомињати шта би све могло да се догоди ако би у пуној брзини на аутомобилима поступале шофершајбне.

Због свега тога још је неизвесна судбина „конкорда“, суперсоничних авиона који би се употребљавали у путничком саобраћају. Они поред састај, праве неносну буку и троше сувише кисеоника што изазива ионако „бесмислену“ човекову животну средину.

Б. Ј.

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ШТАБУ КОСМИЧКЕ КОНТРОЛЕ
У ВЕНУСПОРТУ...

ВИ СТЕ НА ВЕНЕРИ,
ЗЕМЉАНИ, ПО УГО-
ВОРУ КОЈИ СМО
НА ОБОСТРАНУ
КОРИСТ СКОПИ-
ЛИ! ТАЈ УГОВОР
ВИ СТЕ ПРЕ-
КРШИЛИ...

... И НЕЗАКО-
НИТО ОТЕЛИ
НАШЕ ЗА-
РОВЉЕНИКЕ!

МИ ЋЕМО
СЕ ПОСТА-
РАТИ ДА ТИ
ДЕЧАЦИ
БУДУ
КАЖЊЕНИ!

ПРЕКАСНО ЈЕ! ЗАХТЕВАМО
ДА НАМ ВРАТИТЕ ТЕРИТОРИ-
ЈЕ КОЈЕ СМО ВАМ УСТУПИ-
ЛИ... СВЕ ЈУЖНО ОД
ВЕНУСПОРТА!

НЕМОГУЋЕ!
ТО СУ ДВЕ
ТРЕЋИНЕ
НАШЕ КО-
ЛОНИЈЕ!

МИ СМО У ТО УЛО-
ЖИЛИ СИЛНА
СРЕДСТВА... ТО
БИ ЗНАЦИО
КРАЈ КО-
ЛОНИЈЕ!

НАЂИТЕ
ПУКОВНИКА
ГОРДОНА!
ОН НАС ЈЕ
У ОВО
УВАЛИО!

ГЕНЕРАЛЕ, ТА
ИПАК ДЕЧА НИ-
СУ МОГЛА ОСТА-
ТИ У ЊИХОВИМ
РУКАМА!

ЗНАМ!
АЛ' ИПАК
ЗАХТЕ-
ВАМ ДА
ДОЂЕ
ГОРДОН!

У ЛЕП СТЕ НАС
СОС УВАЛИЛИ,
ФЛАШЕ!

ЖАО МИ ЈЕ,
ГЕНЕРАЛЕ!
ЖЕЛИТЕ ЛИ ДА
ДЕЧАКЕ ВРА-
ТИМО ВЕНЕРИ-
ЈАНЦИМА?

НЕ ЖЕЛИМ ЧАК
НИ ДА **ЗНАМ**
ГДЕ СУ! АЛ' ЗАР
ВАМ НИЈЕ ЈАСНО
ДА НАС ВЕНЕРИ-
ЈАНЦИ УЦЕЊУЈУ?
АКО ИМ ВРА-
ТИМО ОНО
ШТО
ТРАЖЕ...

... МОЖЕМО ОДМАХ ДА СЕ
СВИ СЕЛИМО С ВЕНЕРЕ!
АКО НЕ... МИ СМО СЕ ОВДЕ
МИРНИМ ПУТЕМ НАСЕЛИ-
ЛИ... НЕ ЖЕЛИМО
КРВОПРО-
ЛИЋЕ!

С ВАШОМ
ДОЗВОЛОМ...
МОЖДА БИХ
МОГАО ДА
ДОКАЖЕМ ДА СУ
ДЕЧАЦИ НЕВИНИ!

ШТА?! А ШТО
ДОЗВОЛУ НИ-
СТЕ ТРАЖИЛИ
КАД СТЕ ИХ
СПАСАВАЛИ?

ВЕНЕРИЈАНЦИ
СУ ОГОРЧЕНИ!
БИЋЕ ЈОШ И
ВИШЕ АКО...

АЛ' У РЕДУ!
ДАЈЕМ ВАМ
ДВА
ДАНА!

ХВАЛА,
ГЕНЕРА-
ЛЕ!

ИДУЋЕМ НАСТАВКУ: ОПЕРАЦИЈА СПАСАВАЊА!

ТАЈНЕ ЋАЧКОГ СРЦА

МОЈ СТРАНАЦ

Летос сам први пут као седамнаестогодишња гимназијалка пошла на летовање сама. У Врану, недалеко од Шибеника, где већ годинама летујемо код једног старог рибара, стигла сам четрнаест дана прс маме и тате. Моји домаћини су, наравно, добили задатак да ме „чувају“.

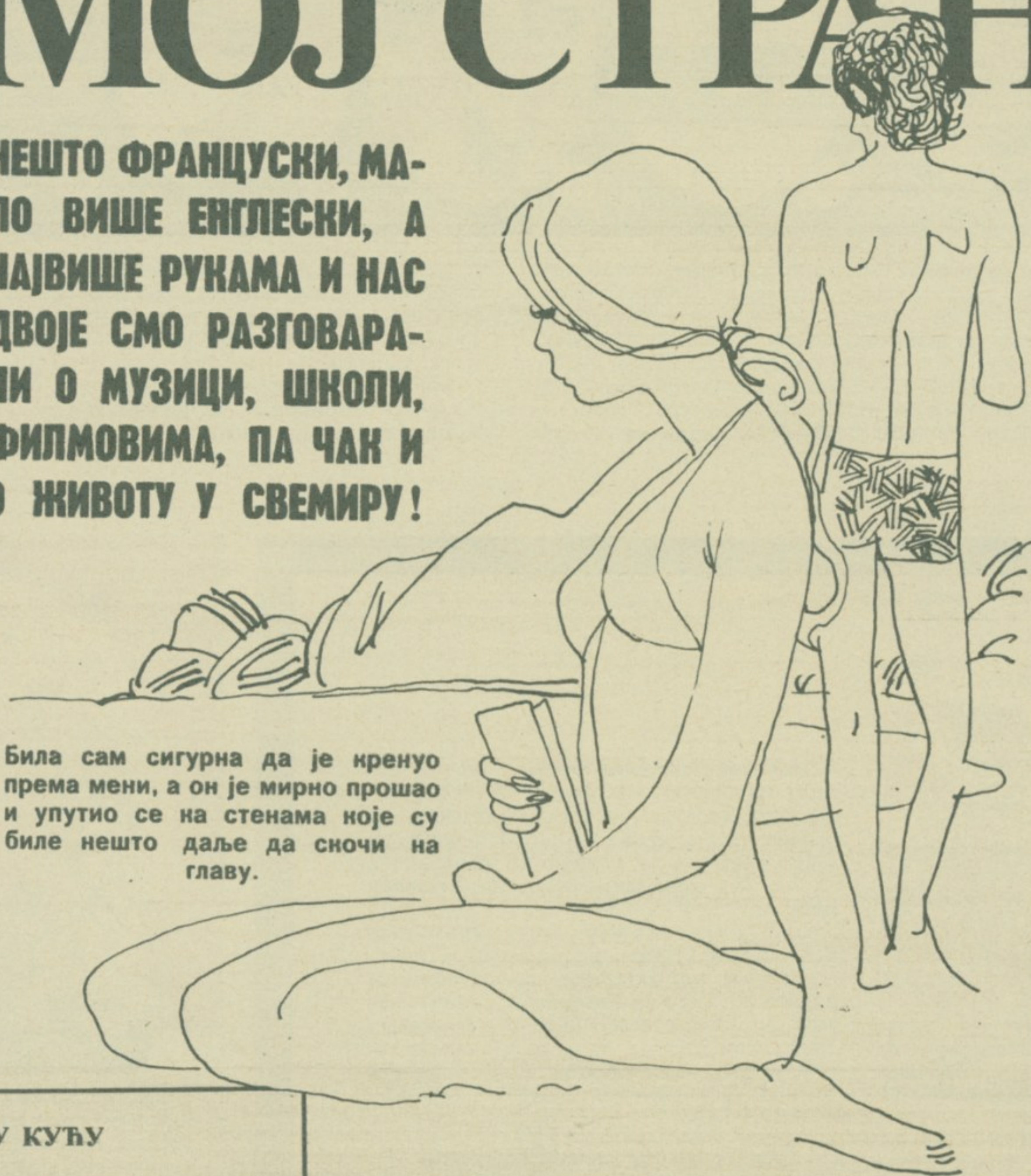
Било је око пет по подне кад сам угледала стару камену зграду на самој обали мора. Осећала сам се као код куће и одмах пожурила да се распакујем. Хте ла сам да се одмах сквам. Док сам размештала ствари, зачуо се пискав ла-веж, те погледах кроз про-зор.

Било је то мало кудраво куче са дугим ушима. Дво-је старијих људи нешто су му довикивали на францу-ском, а иза свих њих стајао је висок младић који је све то посматрао смешкајући се. Коса му је била црна и густа, таласаста а очи плаве, у ствари сивоплаве, биле су уоквирене дугим црним трепавицама. Осмех му је био тако благ и чу-дан. Одједном ме је опазео и зачуђено погледао. Збу-њено сам се окренула и ушла у собу.

Помислих како сам глупа и пожурих да навучем купаћи костим. Била сам

НЕШТО ФРАНЦУСКИ, МА-ЛО ВИШЕ ЕНГЛЕСКИ, А НАЈВИШЕ РУКАМА И НАС ДВОЈЕ СМО РАЗГОВАРА-ЛИ О МУЗИЦИ, ШКОЛИ, ФИЛМОВИМА, ПА ЧАК И О ЖИВОТУ У СВЕМИРУ!

Била сам сигурна да је кренуо према мени, а он је мирно прошао и упутио се на стенама које су биле нешто даље да скочи на главу.

зици, филмовима, школи и животу код њих и код нас, па чак и о бићима из све-мира! До тада нисам знала да човек најразличитијим гестовима може да каже готово све што хоће. Врло ретко смо одустајали од објашњавања тако да сам му, а и он мени, увек до краја објаснила шта сам хтела рећи.

Упознала сам и његове родитеље који исто нису говорили енглески, али су зато били веома симпатич-ни и љубазни.

У међувремену, нас двоје смо толико усавршили спо-разумевање да су ми многи мештани долазили као пре-водиоцу да питам „оне Французе“ хоће ли да купе рибу или нешто слично, а онда сам им ја то „стручно“ преводила — наравно по-моћу руку.

Десет дана је пролетело. Купали смо се, скакали, ронили, играли одбојке и бадминтона, слушали му-зику а увече шетали уз море или седели на стена-ма посматрајући таласе. Вечери су биле тако тихе и лепе, само је месец био некако тужан. Кад год бих га погледала, схватила бих да он за неколико дана иде и да се вероватно веома туго нећемо видети.

ДОБИТЕ КОД НАС!

Ускоро је дошао и по-следњи наш дан.

Те вечери је рано отишао јер је морао да се спакује и оде са татом да нешто оправе око аута. Одмах по-сле вечере отишла сам у собу и узела књигу. Била сам потпуно заборавила на њу јер сам протеклих дана стално била са њим. Отво-рила сам прву страницу и сећајући се свих дана са њим нисам могла да задр-жим сузе.

Ни те вечери нисам сти-гла до друге странице.

Сутрадан рано ујутру ствари су им већ одавно биле у аутомобилу, а нас двоје се никако нисмо мо-гли растати. Онда је њего-ва мама затражила адресу мојих родитеља:

— Ми ћемо им писати и замолити да вас у августу или септембру пусте неко-лико недеља код нас у Француску...

После десет дана писмо је заиста стигло.

— Ово је, изгледа, била озбиљна љубав — чула сам како каже тата. — Али, Француска је сувише дале-ко. Она је млада, брзо ће га заборавити. Нема ни говора о томе да је пустимо.

— То свакако не — одго-ворила је мама и ја даље нисам прислушкивала.

Сека Петровић, Сарајево
(Хонорар: 250 динара)

ЉУБАВ ЈЕ УШЛА У КУЋУ

Љубав је ушла у кућу.

Жалузине

одмах су склопиле велике зелене очи.

Сјене у собама

расилакале су се од јанућа.

Грлица је зајугуљала у кабезу.

Фонографије су пожуљеле од зависии.

У клавиру чула се жица.

Фикуси су загрхћали

као врбе, доље, на постоку.

Љубав је ушла у кућу.

Кућа је чудна.

Из куће су изнијели

све садашње и будуће мртвацие.

Све чуднија је кућа у љубави.

Шкољка више не шуми тишину, већ радоси.

Кућа је у чуду. Све је руменија.

Чаше у вишринама збоне и чекају вино.

Мека је кућа. На свим стубарима је маховина.

Завјесе на прозорима једра су. Надимљу се.

Мека је кућа. Кућа је баршунаста куклија.

Драгуљ је у њој. Драгуљ.

Љубав је ушла у кућу.

Зрцала лију немир, слике и сјене.

Пећи су добродушни међвједи. Мумљају.

Смију се садржаји у свим књијама.

Срца шуку. Јако. Сајови бију.

Сајови

од драгосији гуљају сваки корак

(као дјеца слајкише).

Јабланови пред кућом шуме у прозници вјештра.

Ошћушовајии.

Кућа је брод. Вјеша шарене засиаве.

Ошћушовајии! Ошћушовајии!

Владимир Ковачић

љута на себе јер сам добро знала да сада журим не само зато што једва чекам да се загњурим у море већ и зато што је тамо био онај младић.

КАКАВ ПРОМАШАЈ!

Сунце је већ залазило и ја сам с уживањем села на мек, још топао песак. На плажи није било никог осим мене и оних Француза. Баш кад сам хтела да по-ђем у воду, приметих да је онај младић устао и по-шао према мени. Несвесно се насмехих, брзо попра-вих фризуру и ставих „двике-ре“ на нос. Срећом, по-нела сам књигу, те је жур-но отворих. Гледала сам у странице али сам видела само младића који ми је прилазио. Кад је био са-свим близу, наместила сам и неки „блажени“ осмех. Зинула сам од чуда кад је мирно прошао поред ме-не и упутио се ка стенама које су биле нешто даље — да скочи на главу!

Сутрадан, дан је био тих и сунчан. Док сам лежала на плажи и читала књигу (само се никако нисам ми-цала са прве странице!) наједном осетих нечији то-пао дах на нози. Уплашено се тргох, али се насмехих кад угледах мало кудраво куче, оно са дугим ушима. Младић га је прекорно зов-

нуо, а онда ми пришао да се извини. Упитао ме је говорим ли француски, а ја сам знала само енглески. Он је такође нешто мало „натуцао“ енглески и наш разговор је почео.

Испрва је ишло доста неспретно. Кад сам сазнала његово име, објаснила сам му да сам из Сарајева и упитала га одакле је он. И баш кад сам поносно по-мислила како сам му то спретно објаснила, он ми одговори да не иде у ту школу него у интернатску школу, у једну врсту гим-назије. Почела сам да се смејем а и он се смејао јер је мислио да је направио неку смешну граматичку грешку.

— Oh my English! — (Ох, мој енглески!) — рекао је слежући раменима.

Следећих пола сата про-већа сам објашњавајући му да Сарајево није школа не-го град.

Тог дана сам чак успела да сазнам и да има осамна-ест година!

ВЕСЕЛИ ДАНИ

Следећих дана наше се споразумевање веома уса-вршило. Мало француски, мало више енглески, а нај-више рукама разговарали смо о најразличитијим ства-рима. Причали смо о му-

Многи славни писци имали су грбове било као наследне, стечене или присвојене. Први велики књижевник Енглеске Џефри Чосер (1340—1400), аутор „Кентерберских прича“, носио је једноставан грб својих предака (1), за разлику од Џонатана Свифта (1667—1745), творца „Гуливера“, чији лични грб (2) показује барокне елементе. Аутор „Тома Џонса“, Хенри Филдинг (1707—1751), наследио је грб од оца (3), као и славна књижевница Џејн Остин (1775—1817), аутор „Гордост и предрасуде“ (4). Семјуел Тејлор Колриџ (1772—1834), један од ствара-

лаца енглеског романтизма и писац „Морских балада“, имао је породични грб (5), као и романтичарски песник Перси Биш Шели (1792—1822), у чијем грбу шкољке асоцирају на породично презиме („шел“ на енглеском значи шкољка) (6). Мери Шели, његова супруга, позната је као аутор „Франкенштајна“, првог романа „страве и ужаса“ у европској књижевности. Вилијем Текери (1811—1863), критичар савремених друштвених односа у викторијанској Енглеској и писац „Вашара таштине“, носио је породични грб (7).

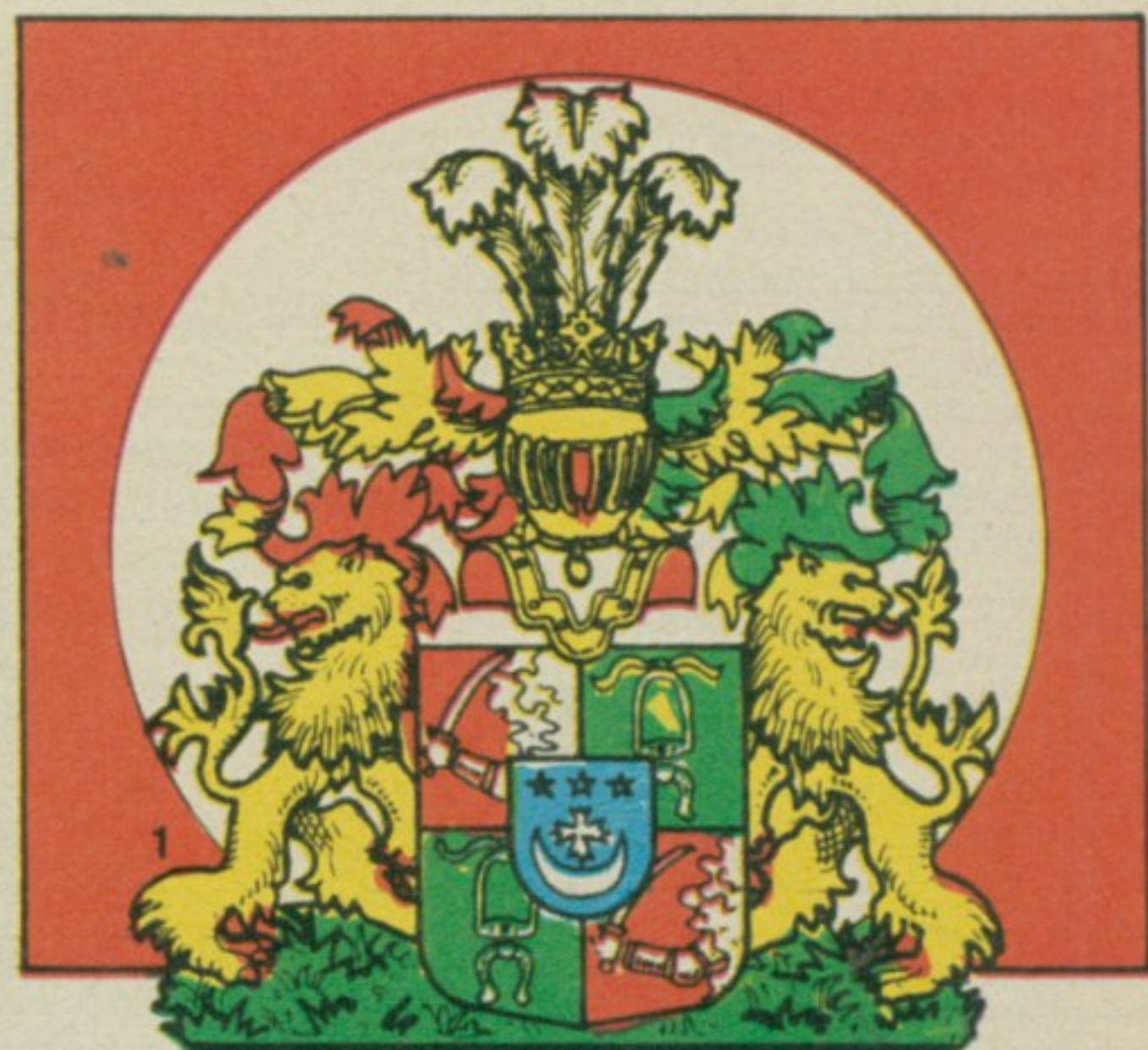
Хералдичка терминологија је током векова израсла у посебан језик. Средњовековни хералди су били принуђени да створе цео систем описа грба који ће моћи увек да се схвати на само један начин, без недоумице иако није праћен сликом.

Тако је настала хералдичка граматика која прецизираним редом речи у реченици даје на најкраћи начин највише података. Тако је створен и речник нових речи за означавање геометријских слика или фигура за које у свакодневном језику нема појмова или за које су појмови исувише уопштени.

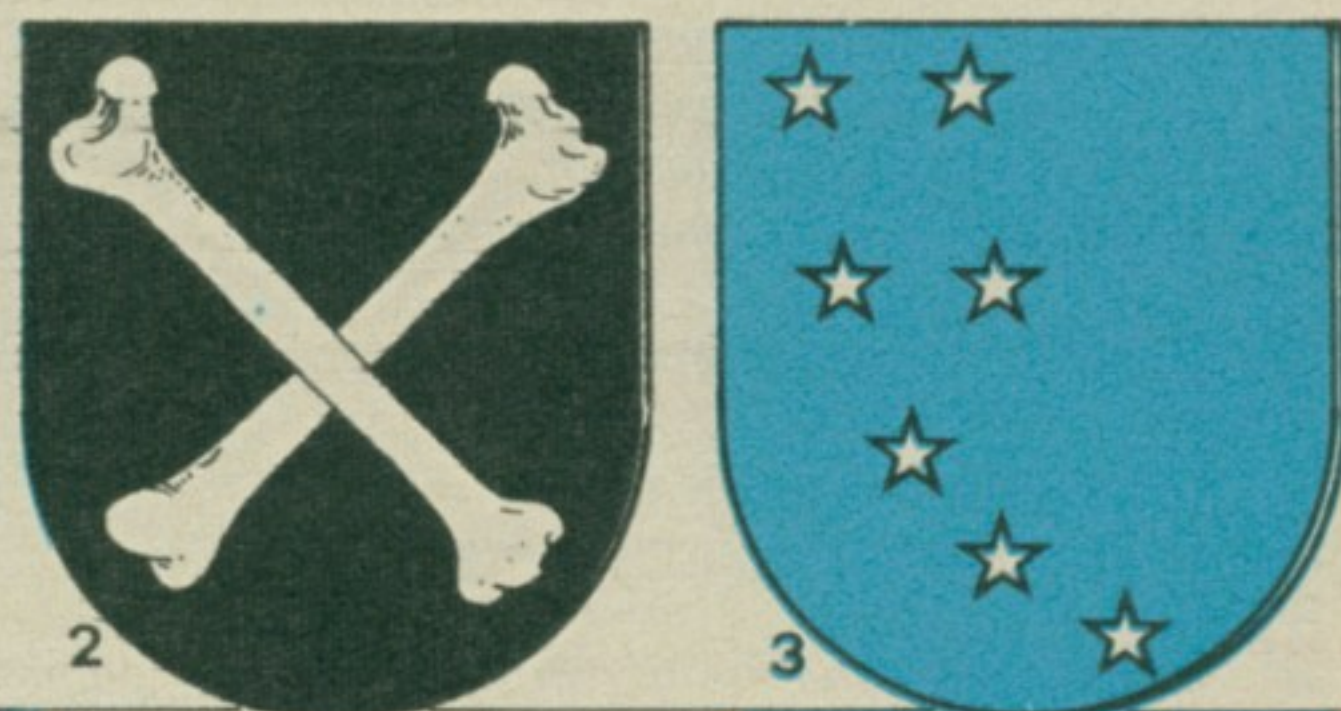
Грб се састоји из више елемената који могу имати одређено значење или само циљ да га украсе. У грбу шкотског војводе од Аргајла, који је старешина клана Кембел и најмоћнији шкотски великаш, налази се: (1) украс или чепенка на врху шлема, (2) круна из које излази турнирски шлем са точеницом, (3) покривач или плашт, (4) жезло и мач, (5) хералдички лик крунисан војводском круном, (6) два црвена лава, (7) штит, (8) у дну штита је девиза војводског дома.

Осим ових делова, грб може бити обогаћен орденима, архитектонском декорацијом и ознакама парламентарног достојанства (лордови, на пример, носе нарочите крунице над штитом, шпански грандоси имају специјалне „мантиље“, и сл.).

Кнежеви и владари обично цео грб постављају на плашт од пурпура постављен хермелином. Међутим, суштински најважнији део грба увек остаје сам штит, јер једини може стајати сам за себе. Наравно, остали елементи грба зависе од историјског, стилског периода, земље, моде и сл.).

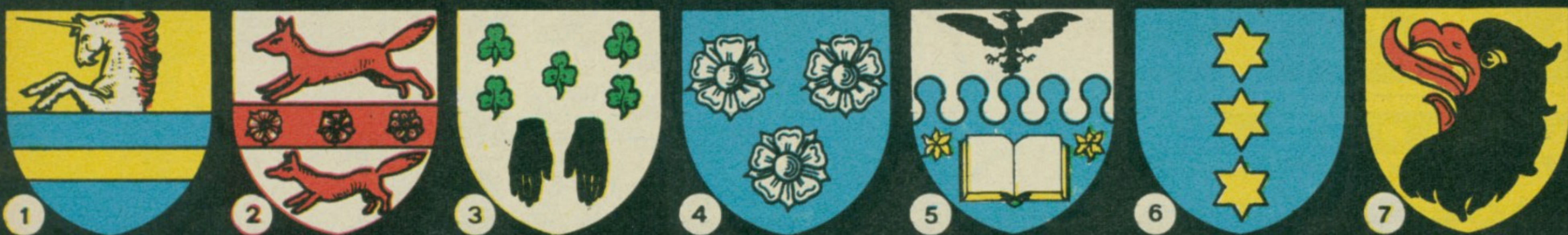
Мада су грбови ознака припадности племићком staleжу, то није правило без изузетка. Дмитриј Менделеев (1834—1907), творац периодног система елемената, био је племић по рођењу и користи наследни грб (1). Исак Њутн (1643—1727) је право на грб (2) стекао тек пошто је произведен за племића, док је композитор Рихард Вагнер имао грб (3) иако никад није добио племићку титулу.

Франсоа Мари Аруе, познатији као Волтер (1694—1778), велики мислилац и књижевник, имао је малу слабост да се представља као маркиз па је сам измислио свој грб (1). Та мала подвала била је свима позната и изазивала општи подсмех. Жермена Некер, позната као Мадам де Стал (1766—1817), књижевница и непомирљиви противник Наполеона, преузела је грб (2) свога супруга, шведског барона де Стал-Холштајна. Мишел де Монтен, Господар де Ејкен, (1533—1592), велико име француске културе, носио је два грба, од којих је један овде приказан (3). Немачки филозоф песимиста Артур Шопенхауер (1788—1860) припадао је доста бројној групи немачких грађана који

су традиционално носили наследне грбове иако нису били племићког рода (4). За разлику од Шопенхауера, француски моралиста Франсоа, војвода де Ла Рошфуко (1613—1680), припадао је славној породици која од 1019. г. спада у врхове европског племства (5). Гроф Донасијен, звани Маркиз де Сад (1740—1814), по коме је садизам добио име, аутор романа испуњених демонским страстима. Припадао је веома старој племићкој породици која је стекла право да у свом грбу носи лик царског орла (6). Породични грб Лава грофа Толстоја (1828—1910) наслеђен је од предака који су још за време московских кнежева имали висока звања у државној служби (7).

Немачки песник Фридрих фон Шилер (1759—1805) припадао је старој племићкој породици. Својим делима стекао је 1802. г. ранг барона Светог Римског Царства, а у украс над његовим грбом унет је ловоров венац (1). И Хајнрих фон Клајст (1777—1811) припада старом племству. Лисце у трку из његовог грба (2) веома су познат мотив захваљујући распрострањености чланова ове куће по целој Европи. Аутор „Чудновате историје Петра Шлемила“, човека без сенке, Адалберт фон Шамисо (1781—1838) носио је грб (3) наслеђен од својих француских предака.

Аугуст фон Коцебуе (1761—1819), немачки књижевник и руски дипломата, који у наслеђеном грбу носи сребрне руже (4), данас је скоро заборављен, мада је у Србији у прошлом веку био један од најомиљенијих аутора чија су дела превођена, прерађивана и преписивана. Леополд фон Ранке (1795—1885), немачки историчар, пријатељ Вука Караџића и аутор „Српске револуције“, добио је за своје научне заслуге племство и грб (5). Песник Едуард Мерије (1804—1875) је такође наследио грб (6), али као и Шопенхауеров, његов грб није племићки већ грађански, као што је случај и са Готхолдом Ефраимом Лесингом (1729—1781), аутором „Натана Мудрог“ и „Лаокоона“, чија су дела значајно утицала на развој европске културе (7).

ГРБОВИ

СЛАВНИХ УМЕТНИКА И НАУЧНИКА

1

Хералдика је наука која се бави историјом и проучавањем грбова, односно средњовековног система идентификације личности путем наследних симбола представљених на витешком штиту. Грбови се јављају у време првих крсташких ратова, и у почетку махом представљају варијације крста, као што се види по грбовима првих витешких ордена насталих у Палестини у XII веку (1 — крсташки штит, 2 — грб витезова Св. Јована Јерусалимског, 3 — грб Темплара, 4 — грб Тевтонских витезова).

ХИТ СТРАНА

КУДА ИДЕ ЈУРАЈА ХИП?

Још једна славна група, по свој прилици, напушта поп бизнис и опредељује се за „нормалан живот далеко од концерата, снимања, турнеја и обожаваца. То је чувени енглески састав **URIAN HEER** (Јураја Хип — име позајмљено од личности из једног Дикенсовог романа) чији су чланови већ дуго у недоумици да ли да наставе с музиком препуном спољних ефеката или да се окрену правом стваралаштву. Највероватније је да је у том тражењу пута и дошло до великих неслагања међу члановима. Разлаз је био неизбежан.

Али, подсетимо се великих успеха ове групе. Концерти су били распродати недељама унапред, а кад би се на сцени појавио певач Дејвид Бајрон и почео да се извија испуштајући крике, које често нису имали неке веза с музиком публици би захватио општи делиријум. Гитариста Гари Тејн високо је дизао гитару, његов колега Мик Бокс бацао се на под и почињао да свира своју деоницу. За њима нису нимало заостајали Кен Хенсли, оргуљаш, и Ли Корслејк на бубњевима. То није било све. Концерти ове групе обилovali су, поред изненадних покрета музичара, и разним ефектима: вештачком маглом, балонима од сапуннице или вештачким снегом који би на крају концерта потпуно прекрио чланове састава. Међутим, и поред тога што су сви ови ефекти били веома популарни код публике, мора се признати да Јураја Хип у последње време није могао да се похвали неким значајнијим музичким остварењем. Критичари су им пре бацивали да се понављају, а по-

следњи албуми групе „Слатка слобода“ (Sweet Freedom) и „Чудесни свет“ (Wonderworld) најбољи су доказ за то. Чак су и сами чланови састава, свесни тога, изјављивали:

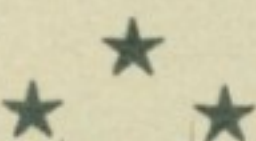

Постоји велика рупа у нашем стваралаштву због тога што смо мислили да је у музици најважније да се посветимо бизнису. То сваког човека полако уништава, баш као и пушење. Само, не треба заборавити да нас публика жели баш у таквом стилу. Плашимо се да ћемо је изгубити ако из програма избацимо ефекте. Дејвид Бајрон престао би да буде интересантан ако не би лежао на поду и певао.

Међутим, сам певач Дејвид Бајрон мисли другачије:

ДЕЈВИД БАЈРОН: Није истина да не умем да певам ако се не напарам „ратничким бојама“ и не бацам по поду!

Ми морамо да променимо стил и ја сам за то да се начини преокрет у музицирању. Сви мисле да ја не умем да певам ако се не напарам „ратничким бојама“ и не паднем на под. Верујем да ће публика ускоро прихватити један нови стил групе Јураја Хип!

Судећи по последњим наступима групе, изгледа да се жеље Дејвида Бајрона и осталих чланова групе нису испуниле. Можда у томе и лежи узрок што се састав налази пред распадом.

НАЈПОПУЛАРНИЈИ

Чланови састава »Бијело дугме« овог лета нису имали ни дана одмора. Група која је данас сванано најпопуларнија код младих Југославије, одржала је читав низ концерата дуж јадранске обале и, по обичају, наишла свуда на изузетно добар пријем. Терасе и дворане у којима су наступили биле су испуњене до последњег места. Страни гости пратили су са одушевљењем шоу Жељна Бебена, Горана Бреговића и других, па зато и није чудо што су већ уследили позиви за гостовање ван земље. У најскорије

време сасвим слободно се може очекивати да младе Сарајлије сниме и свој првенац у иностранству. Али, пре одласка можемо да обрадујемо све оне који воле музику овог састава: група »Бијело дугме« ускоро полази на велику турнеју по Југославији. Обићи ће све веће градове, а први пут гостоваће и у Манедонији. У данашњем броју, по жељи многих читалаца, објављујемо речи песме »Над бих био бијело дугме« која је својевремено прославила састав и по коме је он и добио име (пре тога група се звала »Ју-тро«).

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да продам 27 најразличитијих сингл-плоча и 3 ЛП плоче домаћих и страних певача и група: Deep Purple, Nazareth, Slade, Status Quo, Bay City Rollers, Tom Jones итд.

Љубодраг Ђукић,
Љубише Урошевића 2/7
35000 Светозарево

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

КАД БИХ БИО БИЈЕЛО ДУГМЕ

Текст: Горан Бреговић
Музика: Горан Бреговић
Изводи: »Бијело дугме«

Кад бих био бијело дугме,
мала би се закончала у ме.
Кад бих био дугме плаво
не би знала да сам крај ње снав'о

Хеј, хеј, мала хеј,
кад бих био дугме, хеј!
Да сам ћердан сав од злата,
грлио бих малу око врата,
дир'о би' је цијелог дана,
не зна село, не зна њена нана.

Хеј, хеј, мала хеј,
кад бих био дугме, хеј!

ПОП ЗАНИМЉИВОСТИ

Недавно је основана нова група коју сачињавају бивши чланови састава »Humble Pie« и Cozy Powell's Hammer. Назив јој је »Strage Brew«.

Позната концертна сала »Sounderland Empire« није дозволила тренутно једној од најпопуларнијих група »Bay City Rollers« да одржи концерт — плашећи се за инвентар.

Двоструки албум Воба Дилена »Basant Tapes«, који је истовремено требало да се појави у САД и Великој Британији, још није пуштен у продају на острву. До закашњења долази због тога што се у Британији мења изглед оригиналног омота.

Ансамбл Ролингстоунси одбио је веома повољну понуду за организовање концерта на стадиону Вембли. Разлог није познат али се претпоставља да је у питању одлазак из групе новог гитаристе Рона Вуда (Ron Wood).

Један од најталентованијих америчких певача и композитора Tim Buckley умро је у Лос Анђелесу у 28. години живота.

После велике тромесечне турнеје по Америци Алис Купер ће почетком јесени обићи и неколико европских земаља.

Професионални првак света у боксу Мохамед Али издао је своју прву сингл-плочу под насловом »The People's Choice«. На оба снимка прати га женска вокална група »Best Ever«.

У продукцији Phila Spectora популарни Nilsson и Cher издали су заједничку сингл-плочу на којој се налази стара композиција Спецтора »Izdalš-stara композиција Spectora »A love Like Yours«.

Група Незарет, која је почетком лета гостовала у нашој земљи, припрема нову ЛП плочу и самостални албум свог певача Дон Мек Кафертија.

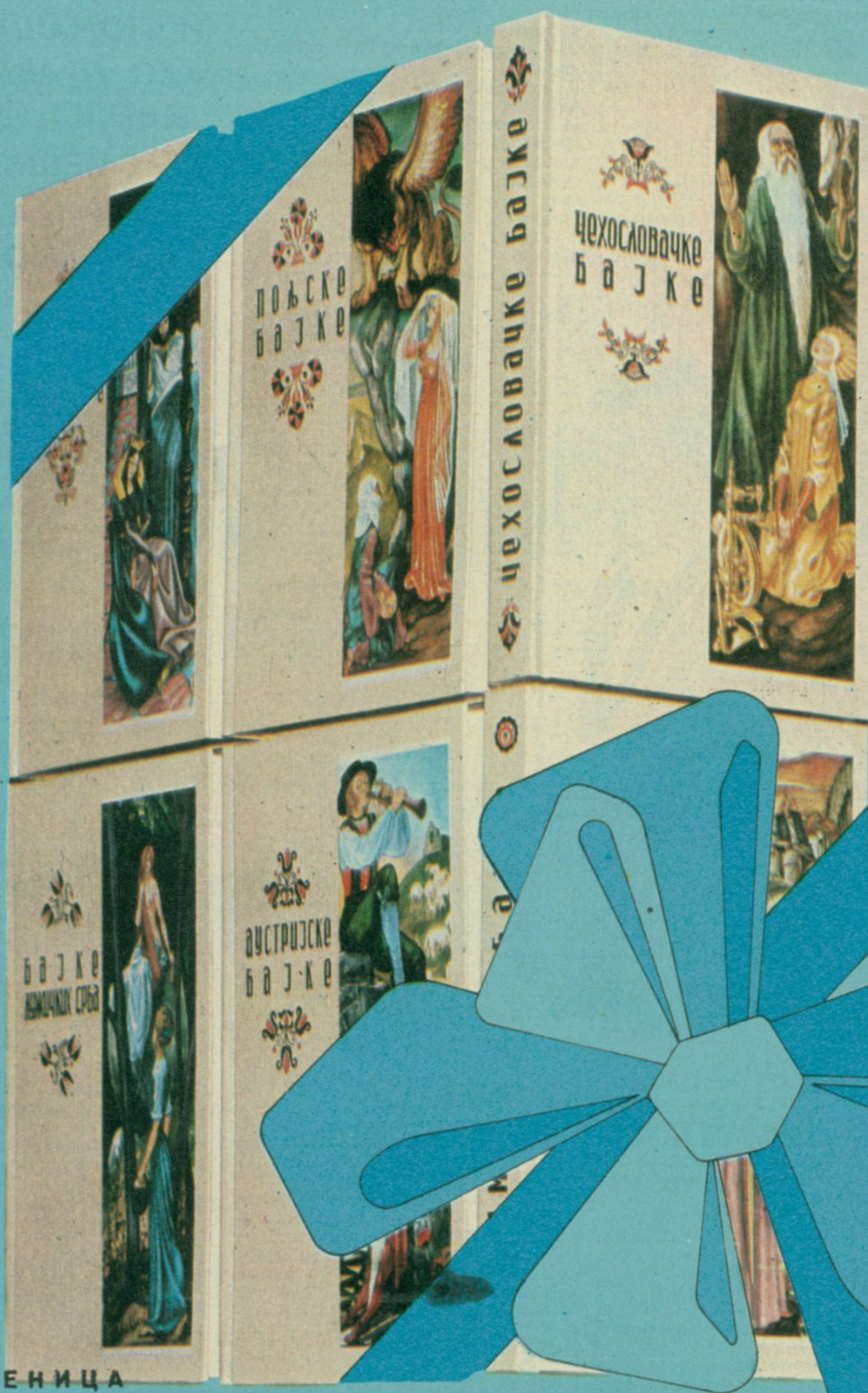
Алвин Ли се поново вратио у своју групу Ten Jars after и тако демантовао све гласове о распаду овог популарног састава.

Велики успех групе Свит »Fox on the Run« изгледа да ће потући нови сингл »Piece of the Action«, који се већ налази на светским топ-листама.

Група »Tangerine Dream« започела је велику јесењу турнеју по Енглеској. Већина концерта биће одржана по катедралама.

НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН НАЈМЛАЋИМА

НОВО

ОСМО КОЛО БАЈКИ

**први пут
на нашем
језику**

Шест књига осмог кола бајки:

1. МАЂАРСКЕ БАЈКЕ
2. БАЈКЕ ЛУЖИЧНИХ СРБА
3. ЧЕХОСЛОВАЧКЕ БАЈКЕ
4. АУСТРИЈСКЕ БАЈКЕ
5. ПОЉСКЕ БАЈКЕ
6. РУМУНСКЕ БАЈКЕ

Овим колом најлепших бајки објављених први пут на нашем језику пружићете нова сазнања најмлађима. Цена целом колу бајки износи 180 динара. Књиге можете купити за готово и на отплату у шест месечних рата по 30 динара. При куповини за готово дајемо 5% попуска (каса скonto). Књиге су повезане у пуно платно са илустрацијама на корици, штампане су ћирилицом.

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем Осмо коло Бајки.

1. ЗА ГОТОВО по цени од 150,00 динара. Платићу поштару кад ми донесе књиге.
2. НА ОТПЛАТУ по цени од 180,00 динара у четири месечне рате по 45,00 динара. Прву рату од 45,00 динара платићу поштару кад ми донесе књиге.

(Купац)

(Пошт. број, место, улица и број)

(Овера предузећа за куће на отплату)

(Потпис)

Попуни, изрежи, залепи на записницу и пошаљи на адресу: ЈВ „НАРОДНА КЊИГА“, 11001 БЕОГРАД, Шафарикова 11.

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

ЛЕСТЕР ДЕЛ РЕЈ

Када сам већ стар човек, али се још добро сећам кад ју је Дејв отпаковао и задивљено повикао:

— Зар није дивна?

Заиста је била веома лепа, иако сва од еластичне пластике и метала.

— Како ћемо је звати? — упитао ме је Дејв. — На кутији пише K2P88. Хм... нисам баш одушељен. Имаш ли неки предлог, Филе?

Одмах ми је пало на памет: Хелен О'Лој. То име сам негде чуо и остало ми је у памћењу. Предложио сам Дејву да је тако зовемо.

— Хелен О'Лој? Слажем се — рекао је Дејв.

Тако је почело наше познанство са Хелен О'Лој.

Већ је свиђало

С Дејвом сам се упознао у Месени, где сам студирао медицину, а Дејв имао малу радионицу за оправку робота. Убрзо смо изнајмили стан, који је за наше скромне приходе био сасвим пристојан. Било је пријатније становати с пријатељем него као самац.

Све је било у најбољем реду док једног дана наша стара куварница-робот, Лена, није поново ставила у ручак шећер уместо соли. Дејв је одмах после ручка покушао да је поправи. Чачкао је по жицама, укрштао их, исправљао. Најзад је бацио шрафцигер.

— Од Лене нема вајде — рекао је. — Мораћемо да купимо новог робота.

— Шта мислиш о Дилардовим моделима? — упитао сам. — Кажу да су савршени.

Резултат је — погађате — била Хелен О'Лој. Дилард је заиста направио чудо. Лица његових робота била су од специјалне пластичне материје, па су могла да мењају израз и показују осећања. Хелен је била опремљена свим могућим рецепторима, способна да подржава људско понашање: дисала је, смешкала се, говорила.

Али, ми нисмо били задовољни: решили смо да Хелен учинимо савршеном. Уместо да спавамо, целе ноћи смо радили на томе. Проверавали смо сваку ситницу, размишљали који нерв да спојимо с којим. Мени је помагало познавање људског организма и његових функција, а Дејв је одлучивао може ли се то технички извести.

Већ је свитало кад смо завршили посао. Остало је било још само да је укључимо. Али, Дејв је рекао:

— Чекaj да се испавам. Можда ће бити потребне још неке поправке.

Пристао сам. Међутим, касније сам жалио због тога, јер нисам присуствовао првом буђењу наше

ДРАГА ХЕЛ

Хелен. Тек што сам заспао, зазвонио је телефон. Јављали су ми да ми је отац тешко болестан. Морао сам одмах да кренем, јер је то место прилично удаљено од Месене.

Нешто није у реду

Тамо сам провео три недеље, стално мислећи на Дејва и Хелен. Очекивао сам да ће ми он писати, али нисам добио ни слова.

Дејв је ушао баш кад смо завршавали вечеру. Смркнута лица, само је бацио поглед на нас и промрљао:

— Здраво, Филе. Разговараћемо касније.

Погледао сам упитно у Хелен, али она ме није гледала. Пратила је погледом Дејва. Кад је чула како затвара врата, само је уздахнула и почела да распрема сто.

Нешто није било у реду. Кад сам погледао Хелен, очи су јој биле пуне суза.

— Шта се то дешава с њим... и с тобом? — упитао сам.

— Не може да ме гледа — од-

ИЗГЛЕДАЛА ЈЕ И ПОНАШАЛА СЕ КАО ПРАВА ДЕВОЈКА: ДИСАЛА ЈЕ, СМЕШКАЛА СЕ, ГОВОРИЛА И — САВРШЕНО КУВАЛА

Хелена је само уздахнула и почела да распрема сто.

Чим се отац мало опоравио, купио сам авионску карту и вратио се у Месену.

Кад сам отворио улазна врата, у стану су се зачули брзи кораки и један узбуђени глас је рекао мало бојаљкиво:

— Дејв, драги... јеси ли то ти?

Стао сам, не знајући шта да одговорим.

И тада сам угледао Хелен.

— Ох — рекла је разочарано. — Мислила сам да је Дејв.

Одједном је ухутала и пружио ми руку уз благосмех.

— Ви сте сигурно Фил. Дејв ми је причао о вама док... док је још долазио кући. Радујем се што си дошао, Филе.

— И мени је драго што те видим, Хелен. — Размишљао сам како да наставим разговор. Шта да кажем једном роботу?

Она ме је извукла из неприлике.

— Хајдемо — рекла је љубазно.

— Вечера је на столу. Пошто је Дејв до сада сигурно већ јео негде у граду, нећемо га више чекати.

Сели смо за сто. Са чуђењем сам посматрао како Хелен једе.

говорила је. — Али, веруј ми, нисам ја за то крива.

Пошао сам у Дејвову собу замишљен. Нашао сам га како сипа у чашу последње капи вискија.

— Дејв, шта се то дешава?

— Значи, приметио си — рекао је Дејв. — Можда није требало да укључим Хелен пре него што се ти вратиш, али сад је готово. Решио сам да се преселим на фарму која ми је остала од оца. Тамо ћу живети мирније... без Хелен.

Бубе у глави

Захваљујући алкохолу који је попио, сазнао сам доста од њега, а и Хелен ми је помогла да схватим шта се збива у кући.

Дакле, чим сам ја отпутовао, Дејв је укључио Хелен и направио неколико тестова. Резултати су били толико добри да ју је већ првог јутра оставио саму да се брине о кући. Да јој не би било досадно, упалио је телевизор и показао јој како се мењају про-

грами. Хелен је била одушељена. Чим је посвршавала кућне послове, села је пред телевизор. На несрећу, давао се љубавни филм са Љоријем Енслијем, који невероватно подсећа на Дејва. Хелен је била просто опчињена, филм је прсбудио у њој до тада непознате емције. Но, за то смо криви Дејв и ја, јер смо је начинили осећајнијом од других робота.

Дејв се вратио кући у најбољем расположењу. Дочекао га је пријатан мирис јела из кухиње. Кренуо је тамо, кад је осетио с леђа две руке како му се обавијају око врата.

— Дејв, драги, — чуо је Хеленин глас. — Толико си ми недостајао.

Он ју је гледао запрепашћено. За њега је Хелен ипак била само робот. А то што је изгледом, понашањем и осећањима личила на неку згодну девојку, није значило много. Одгурнуо ју је од себе и строгим гласом јој рекао да постави сто за ручак.

Док су јели, разговарали су о свичним стварима, а после тога јој је одржао лекцију, да би је још једном подсетио који су њени

МЕН

задаци у кући. Кад је завршио, био је задовољан, јер му се чинило да су Хелени излетеле све бубе из главе. Преварио се. После неколико тренутака она је поново зацаркутала.

— Знаш, Дејв, ја те и даље волим.

Тада је Дејв почео да пије. Кад би се дуже задржао у граду, нашао би Хелен код куће како плаче. Кад би дошао на време, она му се раздрагано бацала у загрљај. Кад би се затворио у својој соби чуо ју је како нервозно шетка по кући.

Неуспело убеђивање

Сутрадан сам се попео код Дејва пре него што је устао. Ствар јо заиста била озбиљна.

— Слушај, Дејв. Хелен није људско биће. Зашто јој не бисмо заменили неке елементе за меморију, тако да заборави да те је волела?

— Не вреди, Филе. И ја сам био дошао на ту идеју, али она ме је разоружала. Рекла ми је: „Боље да ме убијеш него то да учишиш“. Најгоре је што и ја тако осећам.

Устао је, обукао се на брзину и пошао у радионицу, кришом, да га она не примети.

— Је ли Дејв отишао? — забринуту ме је питала Хелен кад сам нешто касније ушао у кухињу.

— Да. Доручковао је рано и пошао на посао.

Села је и загледала се у једну тачку. Обоје смо ћутали.

— Филе — тргао ме је изненада њен глас. — Мислиш ли да ја нисам добра за њега? Хоће ли бити срећнији ако мене не буде овде?

— Не знам. Хелен. Знам само да ће полудети ако се ти и даље будеш понашала као до сада.

Сузе су јој се појавиле у очима. Осећао сам се одвратно. Али, кад сам већ почео, морао сам да завршим.

— Хелен, мораш да схватиш да ти ниси права жена. Начињена си од пластике и метала...

— Немој, молим те! — прекинула ме је. — Ја не могу тако да мислим о себи, јер се тако не осећам. Не могу му родити децу, али стварно бих била добра жена.

Дигао сам руке од даљег убеђивања.

Пољубац на расцпанку

Дејв није дошао кући те ноћи, а ни следеће. Хелен је била ван себе од бриге. Појавио се тек трећег дана, озбиљан, као да је донео неку важну одлуку. Тако је и било.

— Слушај ме, Хелен — рекао је. — Продао сам радионицу и селим се на очеву фарму. Нећу више да имам посла с роботима. Чим ручам, одлазим.

Очекивао сам да ће Хелен бризнути у плач, али преварио сам се. Рекла је мирно:

— Док вас двојица ручате, ја ћу спаковати ствари.

Дејв је морао да призна да је ручак био изврстан. Хелен је заиста била одлична куvariца. Захвалио јој се на свему, чак јој је дозволио да га пољуби на растанку, али није пристао да га прати на аеродром.

Кад смо остали сами, Хелен је покушала да буде храбра. Причао сам јој о раду у болници и она ме је пажљиво слушала. Сачекивала ме је љубазно кад бих се враћао с посла и спремала ми дивна јела. Али, како су дани пролазили, храброст ју је напуштала. Трзала се на сваки шум, као да је Дејв сваког тренутка требало да дође.

Једног дана сам је нашао на каучу, склупчену и уплакану. Срце ми се стегло од бола. За тих неколико недеља које сам провео с њом била ми је дивно друштво, па сам потпуно заборавио да је она робот. Зато на њене сузе нисам могао да останем неосетљив. Морао сам да позовем Дејва.

Док сам чекао да се он јави, Хелен је тихо пришла и села поред мене.

Најзад сам добио везу. — Шта има ново, Филе? — упитао је Дејв, осмехујући се са екрана. — Баш се спремам да... Прекинуо сам га:

— Више не иде овако, Дејв. Вечерас ћу променити Хеленину меморију. Она се слаже...

Хтео сам још нешто да кажем, али Дејв није дозволио.

— Одмах долазим! — викнуо је. — Чекај ме и не прави глупости!

Нисам био изненађен Дејвовом одлуком. Знао сам шта ће се догодити...

Срећан човек

Хелен је била најлепша млада коју сам видео. Кад су отишли, наша стара кућа је изгледала пуста. Често сам им ишао у посету. Изгледали су срећни и сигуран сам да нико од суседа није ни слутио да је Хелен робот...

Пролазиле су године. Дејв је старио, а Хелен је, наравно, увек била иста. На њену молбу, помогао сам јој да косу обоји у седо и направио боре на лицу. Плашила се да било чиме подсети Дејва да није права жена. Сигуран сам да је Дејв већ давно био заборавио на то.

Заборавио сам био и ја. Све до оног дана када ме је Хеленино писмо вратило у стварност:

„Драги Филе,

Као што знаш, Дејв је последњих година патио од срца. Ни ти ни ја нисмо помишљали на смрт, а она је неизбежна. Умро ми је јутрос на рукама, нешто пре изласка сунца.

За мене је остало само једно решење. Киселина ће уништити метал и ја ћу се придружити Дејву у смрти. Молим те, Филе, пази да се не открије наша тајна. Нека мене и Дејва сахране заједно. То је и он желео.

Драги Филе, знам колико си волео Дејва, а и према мени си био као брат. Немој да тугујеш за нама. Заједно смо били срећни, па заједно морамо и да умremo. Хвала ти на свему.

Воли те Хелен“.

Нисам плакао, мада сам био бескрајно тужан. Било кад, ово се морало десити. Зато морам да сузбијем свој бол и пођем да извршим последњу Хеленину жељу.

Дејв је био најбољи пријатељ којег сам имао. И био је срећан човек.

А ја? И ја сам могао да се оженим и покушам да будем срећан. Али... само је једна Хелен О'Лој.

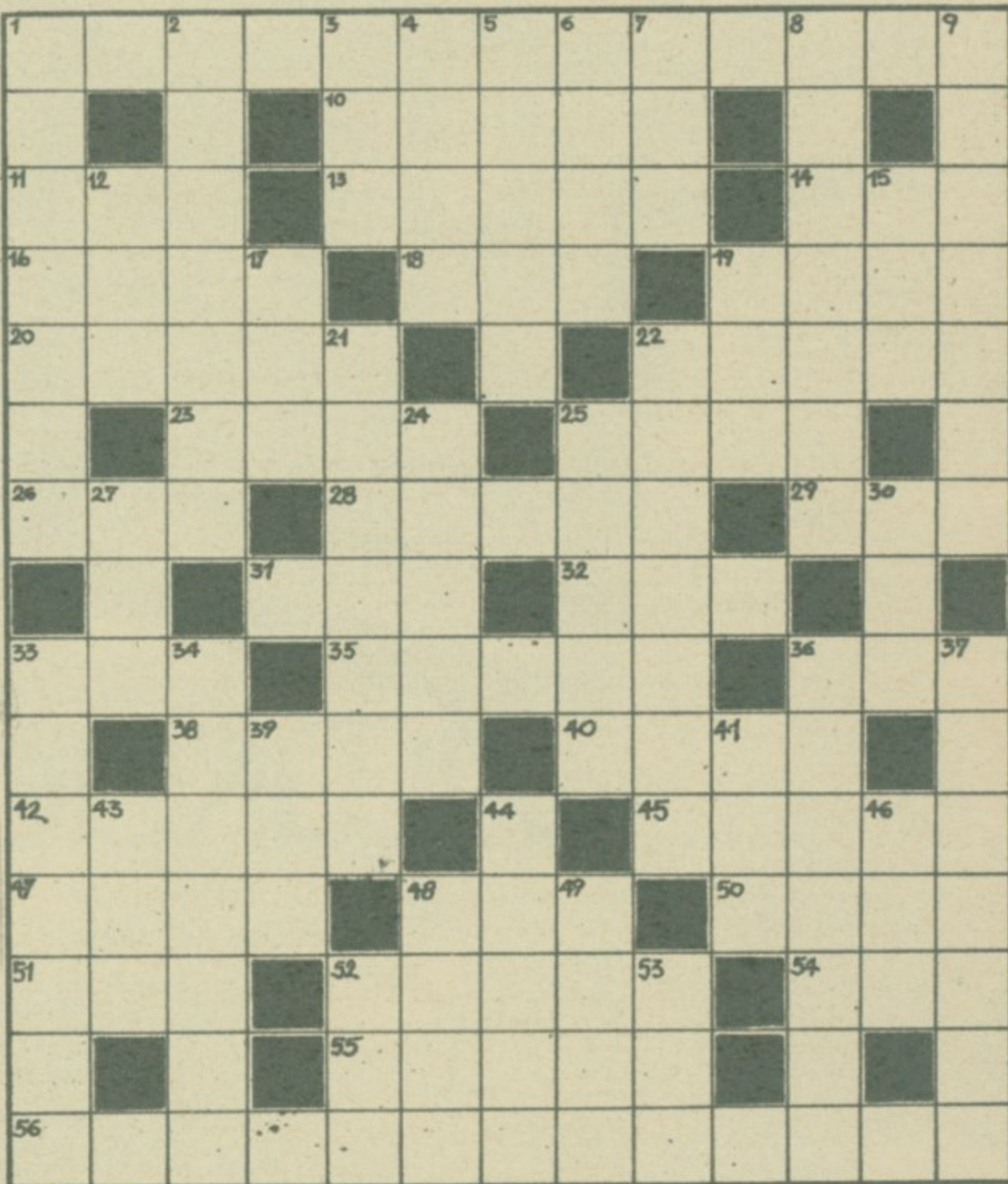
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) пожртвовање, 10) чувар реда, 11) поклон, 13) инсект опнокрилац, 14) јединични вектор, 16) драги камен, 18) наш књижевни критичар и есејист (Финци), 19) рима, 20) бора, 22) област у Грчкој, 23) прибор за рад, 25) велики копнени сисар, 26) последњи играч у колу, 28) мало зрно, 29) лечилиште у Пиринејима, 31) Ужичанин, 32) пити наискап, 33) име певачице Фиццералд, 35) предујам, 36) скраћеница за: новинско издавачко предузеће, 38) име певачице Кнежевић, 40) опера Ђузепе Вердија, 42) грешка (лат.), 45) презиме нашег књижевника („Вашта сљезове боје“), 47) роман Албера Камија, 48) осамљен, 50) држава у Африци, 51) обор, 52) један занатлија, 54) немачки књижевник (Томас), 55) варница, 56) особа која води административне послове.

УСПРАВНО:

1) држављанин, 2) млађи коњ, 3) морски краставац, 4) време пред мрак, 5) одевни предмет, 6) италијанска филмска глумица (Алида), 7) врста папагаја, 8) предео око неког места, 9) врста лепила, 12) аждаја, 15) глас звери, 17) место у Бачкој, на Тиси, 19) троцифрен број, 21) подробнија обрада, 22) наш познати глумац (Мија), 24) најраспрострањенија биљка, 25) позорница, 27) бог ветра код старих Грка, 30) скраћеница италијанске ТВ, 33) познато Софоклово дело, 34) врста загонетке, преметалка, 36) знати наизуст, 37) врста голуба, живи у пећини, 39) отац (слов.), 41) кућа, 43) француски сликар (Жорж), 44) аутор „Капитала“ (Карл), 46) црна креда, 48) старо германско племе, 49) један месец, 52) мушки потомак, 53) драж.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Бора Станковић, 12) Абот, 13) ала, 14) були, 15) коб, 16) клапа, 18) Кил, 19) ар, 20) притоке, 22) ри, л, 23) клер, 24) рола, 6, 26) Аврам, с, 29) Васка, 31) Ра, 32) ветар, 35) скор, 36) ГИ, 38) намет, 40) Ал, 41) ката, 43) сајам, 45) ОК, 47) анали, р, 49) ребра, т, 51) БАСК, 53) Пата, т, 54) ак, 56) старина, 58) ла, 59) рак, 61) арена, 62) бан, 63) Кнор, 65) так, 66) сова, 67) Аустралијанац.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Владислав Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечна 44 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у странијој валути: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљена Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

Атласи знања

За све разреде основне и средњих школа!
То су илустроване књиге из свих области науке,
које су доживеле велики успех у Европи.
Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се
лако памти.
Свих десет књига Библиотеке „Атласи знања“ штампано је
ћирилицом, на квалитетној хартији.
Свака књига, у просеку, има 100 страна од којих
50 пуних страна с илустрацијама у боји. Формат 21 × 14 цм.
Књиге се могу купити само у комплекту.
Цена комплекта од 10 књига износи 450.— динара.
„Читаоци „Политикиног забавника“, који купе за готово,
добијају комплет (10 књига) за 350.— динара.
Износ ће платити поштару кад приђе књиге — поузећем.
Купци на отплату добијају комплет за 450.— динара,
с тим што књиге отплаћују у 9 месечних рата по 50.— динара.

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, 11000 БЕОГРАД, Краљева Марка 9

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво купујем комплет од 10 књига „Атласи знања“.
ЗА ГОТОВО — по повлашћеној цени од 350.— динара за цео
комплет.

Уплату ћу извршити приликом пријема пакета од поште —
поузећем.

НА ОТПЛАТУ — по цени од 450.— динара за цео комплет, а
износ ћу уплатити у 9 редовних месечних рата по 50.— динара.
Прву рату платићу поштару кад ми донесе књиге.

Купац _____

Ул. и број _____

Пошт. број и место _____

Радна организација _____

(Печат и потпис овлашћеног лица)

(Потпис купца)

У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у
Београду.

*

1000
1000

ПОЛИТИКИНО
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

КАО КОД
РИПЛИЈА

У једном броју Политикиног забавника у рубрици „Веровали или не“ објавили сте да је Пол Пиколомини из САД рођен истог дана и месеца као и његов отац и баба.

У мојој породици је исти случај. Ја сам рођен 5. априла 1961. године, мој отац 5. априла 1921. године, а моја баба 5. априла 1896. године.

Ето, и код нас постоје „чуда“ као из Риплијевих рубрика

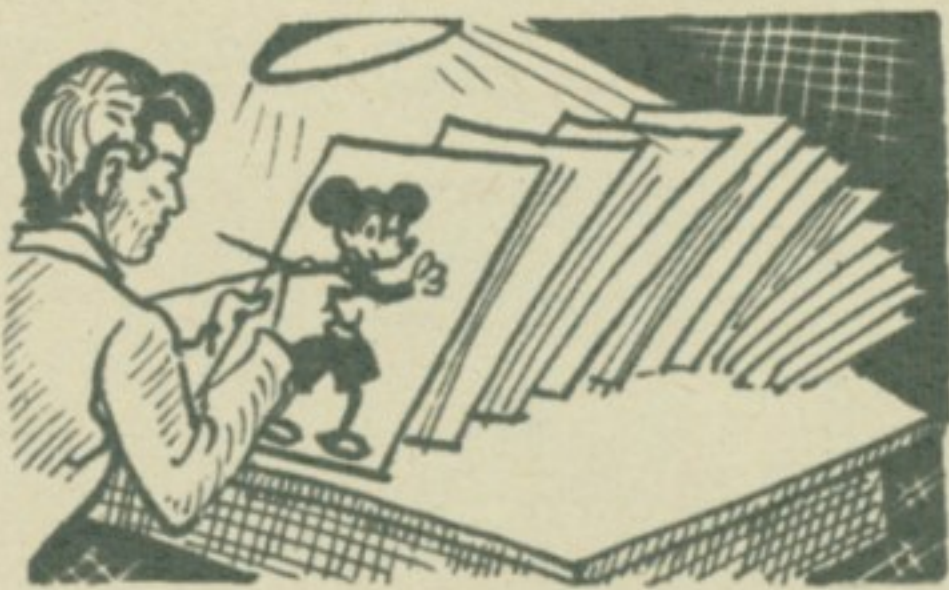
Михајло Ракочев, Београд
Трипше Кацлеровића 14/1

ОЖИВЉЕНЕ
СЛИКЕ

Желео бих да ми објасним значење речи анимирани.

Слободан Капураловић,
Земун
Пазовачки пут 25

Реч анимирани потиче од латинске речи која значи дати живот, оживети, оживљавати.

Иначе, ова реч се најчешће употребљава за цртани филм. То је филм састављен од низа појединачних цртежа који приказују различите покрете и чијим се повезивањем оживљују слике цртаног филма. У Сједињеним Државама пут су му утрли браћа Флајшер и Волт Дизни.

Данас је у свету позната и наша Запребачка школа цртаног филма.

КИНЕЗ
ИЛИ ЈАПАНАЦ?

Једна моја другарица тврди да нема разлике између Кинеза и Јапанаца, а ја мислим да она постоји. Можеш ли нам рећи ко је у праву?

Сандра Суботић, Зајечар

Антрополозима је веома лако да уоче разлику између ова два народа, мада она на први поглед не постоји.

Типичан Кинез просечно је висок 1,63 цм, ноге су му дугачке и

мршаве. Јапанци су нижи растом и просечне висине 1,57 цм а ноге су им кратке и мишићаве. Ход Кинеза је еластичан и лак, а Јапанаца тежак јер се целим стопалом ослања на земљу.

Разлике су изражене и на лицу. Код Кинеза је изразито жуте боје, ретко када румено, брада им је ретка и нос правилнији него код Јапанаца. Ови, пак, имају истакнуте и јаке кости, јабучице су испупчене, лице цвиороко, кратко а нос спљоштен. Јапанци имају густу браду и бркове а многи од њих су и кратковиди.

БРОЈЕВИ
ЗА КОМПЛЕТЕ

Жељела бих да комплетирам Забавнике од броја 1 до 50. Ако неко хоће да ми их поклони, нека се јави на адресу:

Госпава Шолаја
Симе Шолаје 21 78264 Шипово

Молила бих да ми неко од читалаца пошаље Забавнике од броја 900 до 1225. Ти бројеви ми недостају у комплекту.

Мирјана Новаковић
19220 Доњи Милановац

Пошто желим да комплетирам Забавнике од броја 500 до 834, а недостају ми и бројеви 883, 1187 и 1189, молио бих читаоце да ми их пошаљу у замену за маркце и стари новац.

Драган Лазин
Димитрија Туцовића 31
14000 Ваљево

Бићу веома захвалан читаоцима који ми помогну да комплетирам Забавнике од броја 10 до 230.

Боженко Дадин
50271 Блато на Корчули

Молим читаоце Политикиног забавника да ми пошаљу старе бројеве Забавника од првог броја до броја 1225. Такође молим и читаоце Микијевог забавника да ми пошаљу бројеве Микијевог забавника који ми недостају у комплекту — од броја 2 до 12.

Ненад Милеускић
Б. Масларића 17 41000 Загреб

СТАРЕ
КЊИГЕ

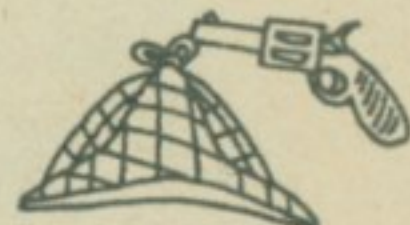
Молила бих неког читаоца Политикиног забавника да ми пошаље уџбенике за 1 разред медицинске школе, и то, уколико може, упола цене јер из оправданих разлога не могу да купим нове. Платићу књиге кад их примим.

Славица Караулић
Улица браће Караулић 11
32313 Рудник

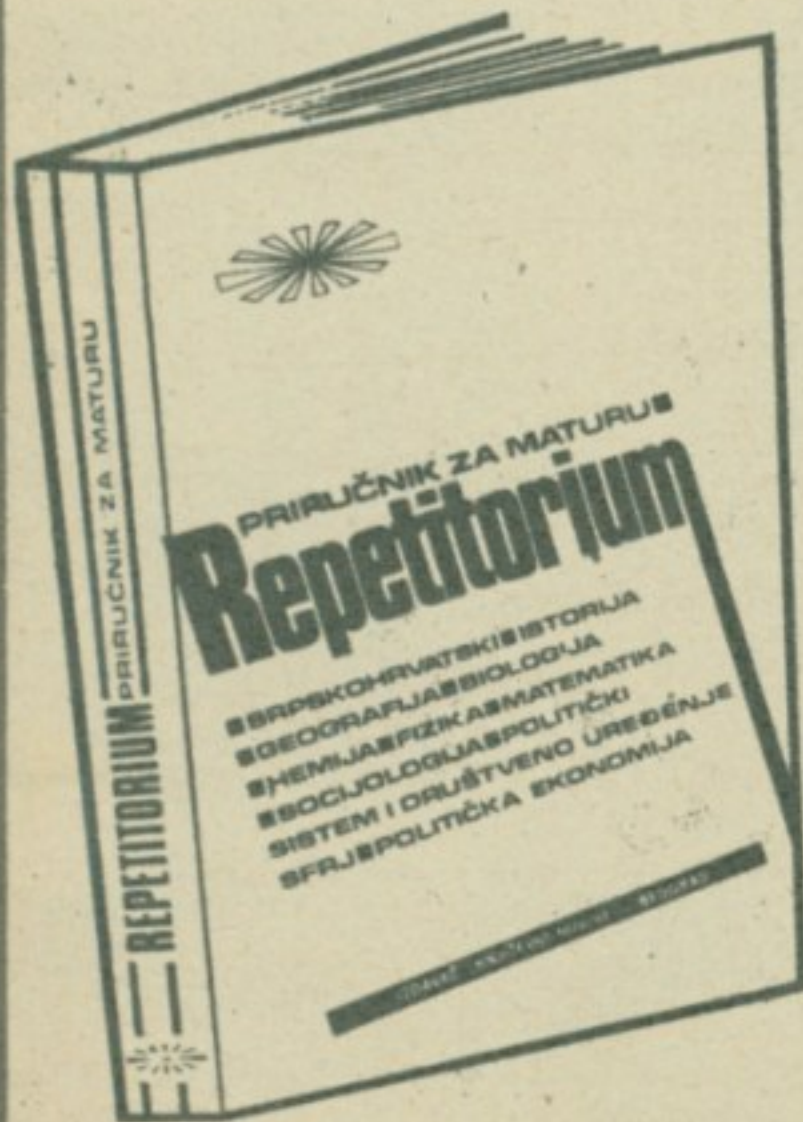
БУДИТЕ ДЕТЕКТИВ...

решење
загонетке: ТАЈАНСТВЕНИ ПРЕДМЕТ

Инспектор Лален је на зиду собе у кући Розе Лебо нашао огледало. Проверавајући час и положај сунца дошао је до закључка да је жена подесила огледало тако да се сноп сунчевих зракова одбије од њега, падне на крпе натопљене бензином које су се налазиле поред боца с гасом, увијених у сламу, и да их запали.

УЧЕНИЦИ - СРЕДЊОШКОЛЦИ!
ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, социологије, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда.

Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

Репетиторијум можете добити поужећем, по цени од 60.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 80 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 250 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 40 динара за сваку књигу!

